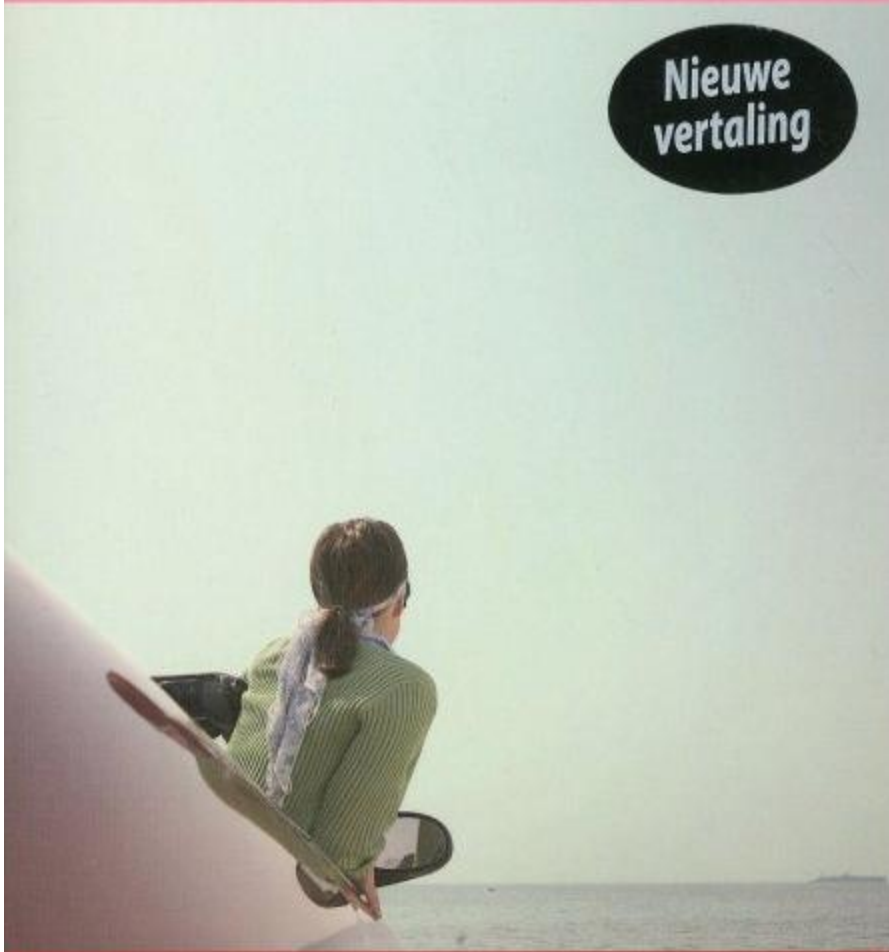

FRANÇOISE SAGAN
BONJOUR
TRISTESSE

Nieuwe
vertaling

MEULENHOF & MILLENNIUM

Françoise Sagan

Bonjour tristesse

1954

Vertaald door Marianne Gossije (2009)

Met deze briljante debuutroman werd Françoise Sagan (pseudoniem van Françoise Quoirez, 1935-2004) in 1954 in één klap lid van de Franse literaire elite. Ondanks haar jonge leeftijd had zij een taboedoorbrekende roman geschreven door onderwerpen als seks zonder liefde onverbloemd te behandelen. Daarnaast wist zij met *Bonjour tristesse* een diepgaand inzicht te geven in de psyche van een jonge vrouw die volwassen wordt.

Sagan werd getypeerd als *le charmant petit monstre* van de Franse literatuur. Ze stond bekend om haar roekeloze en excessieve gedrag, het gebruik van drugs en alcohol en zelfs een veroordeling wegens fraude.

In *Bonjour tristesse* brengt de zeventienjarige Cécile met haar vader de zomer door aan de Franse Riviéra. Met veel drank, feesten en een vriendenkring van luidruchtige levensgenieters, staan genot en vreugde op de eerste plaats. Maar als haar vader verliefd wordt op de dominante en keurige Anne komt het vrije leventje van Cécile in gevaar. Ze bedenkt een plan om de verhouding van haar vader te saboteren. Sagan vertelt met indringende en eerlijke stem hoe Cécile haar omgeving sluw bespeelt en zelf een slachtoffer wordt van haar eigen manipulaties.

Na 54 jaar is dit klassieke werk uit de Franse literatuur in deze nieuwe vertaling verkrijgbaar. Sagan publiceerde onder meer de romans *Houdt u van Brahms...* en *Een verre glimlach* alsook toneelstukken en scenario's.

Vaarwel droefenis

Dag droefenis

Je staat in de lijnen op het plafond gegrift

Je staat in de ogen die ik liefheb gegrift

Je bent niet alleen verdriet

Want de armste lippen verraden je

Met een glimlach

Dag droefenis

Liefdes van lieflijke lichamen

Kracht van de liefde

Waarvan de liefelijkheid opeens verschijnt

Als een monster zonder lichaam

Ontgoocheld hoofd

Droefenis mooi gezicht

Paul Éluard *La vie immédiate*

Deel een

1

Ik aarzel om dit onbekende gevoel, dat me achtervolgt met zijn pijnlijke zachtheid en schrijnende melancholie, een naam te geven, het de mooie, plechtige naam droefheid te geven. Het is een zo alomvattend, zo zelfzuchtig gevoel dat ik me er bijna voor schaam, terwijl ik altijd dacht dat droefheid juist respectabel was. Dit gevoel kende ik nog niet. Wel verveling, spijt en nu en dan wroeging. Nu is er iets als een sluier over mij neergedaald, zacht en irritant, die me van de anderen gescheiden houdt.

Die zomer was ik zeventien en volmaakt gelukkig. De ‘anderen’, dat waren mijn vader en Elsa, zijn minnares. Dit lijkt misschien vreemd, maar laat me het uitleggen. Mijn vader was veertig en al vijftien jaar weduwnaar; hij was een jonge, zeer levenslustige man die zijn hele leven nog voor zich had, en toen ik twee jaar daarvoor van kostschool kwam, vond ik het volkomen begrijpelijk dat hij met een vrouw samenwoonde. Ik had meer moeite met het feit dat hij haar elk half jaar voor een andere inruilde! Maar door zijn onweerstaanbare charme voelde ik me al snel aangetrokken tot dat nieuwe, gemakkelijke leventje, dat uitstekend bij me paste. Hij was oppervlakkig, handig in zaken, altijd nieuwsgierig maar ook snel verveeld, en vrouwen waren dol op hem. Ik hield moeiteloos en innig veel van hem want hij was aardig, gul en vrolijk en koesterde een diepe genegenheid voor mij. Een betere vriend, en een die ook nog zo geestig was, kon ik me niet wensen. Aan het begin van die zomer was hij zelfs zo lief om me te vragen of ik het niet vervelend vond dat zijn vriendin Elsa er in de vakantie ook bij zou zijn. Ik stelde hem gerust want ik wist dat hij niet zonder vrouw kon en bovendien zou Elsa ons niet voor de voeten lopen. Ze was lang en had rood haar, een jonge vrouw die niet helemaal zedeloos, maar ook niet echt werelds was en die als figurante optrad in de studio’s en nachtclubs van de Champs-Élysées. Ze was aardig, een beetje

naïef en had geen pretenties. Mijn vader en ik waren trouwens zo blij dat we weggingen dat we nergens bezwaar tegen gemaakt zouden hebben. Hij had een prachtige, grote witte villa gehuurd op een afgelegen plek aan de Middellandse Zee, waar we al vanaf de eerste warme dagen in juni hevig naar verlangden. Het huis stond op een vooruitspringende rots met uitzicht op zee en was vanaf de weg aan het oog onttrokken door een pijnboombos. Een geitenpaadje leidde naar een kleine baai met goudgeel zand, die omgeven was door roodbruine rotsen waartegen de zee op en neer deinde.

De eerste dagen waren betoverend. We zaten uren op het strand, overweldigd door de hitte, en kregen langzamerhand een gezonde goudbruine kleur, behalve Elsa die vuurrood werd en erg pijnlijk vervelde. Mijn vader deed ingewikkelde beoefeningen om een beginnend buikje kwijt te raken dat onverenigbaar was met zijn Don Juanachtige eigenschappen. 's-Morgens vroeg dook ik al het water in, dat fris en glashelder was en waarin ik me met wilde bewegingen uitputte om alle smetten, al het stof van Parijs van me af te spoelen. Ik ging op het zand liggen, nam er een handvol van, liet het in een lichtgeel straalje tussen mijn vingers weglopen en bedacht dat het wegstroomde als de tijd, dat dat een simpele gedachte was en dat simpele gedachten prettig waren. Het was zomer.

Op de zesde dag zag ik Cyril voor het eerst. Hij voer onder de kust in een kleine zeilboot en kapseisde pal voor onze baai.

Ik hielp hem zijn spullen uit het water te vissen en terwijl we samen lachten vertelde hij dat hij Cyril heette, dat hij rechten studeerde en met zijn moeder de vakantie doorbracht in een naburige villa. Hij had het gezicht van een Zuid-Europeaan, diep gebruind, heel open en met iets evenwichtigs, iets be-schermds dat me wel aanstond. Gewoonlijk meed ik die onbehouwen studenten die vooral op zichzelf gericht waren en hun jeugd als een drama zagen en dat als excuus gebruikten voor hun lamlendigheid. Ik hield niet van jonge mannen. Ik had veel liever de vrienden van mijn vader, mannen van rond de veertig die hoffelijk en enigszins vertederd tegen me spraken, zacht als een vader of minnaar. Maar Cyril vond ik aardig. Hij was groot en soms zelfs knap op een manier die vertrouwen wekte. Hoewel ik mijn vaders afkeer van lelijkheid niet deelde, waardoor we vaak met nogal domme mensen omgingen,

voelde ik me tegenover mensen zonder enige fysieke charme altijd geremd, min of meer afwezig: hun berusting in het feit dat ze niet in de smaak vielen was in mijn ogen een onbetamelijk gebrek. Iedereen wil immers graag aantrekkelijk gevonden worden? Ook nu weet ik nog steeds niet of die drang om de ander voor je te winnen het gevolg is van een overmaat aan levenslust, een zucht naar overheersing of een heimelijke, onuitgesproken behoefte om voortdurend gerustgesteld te worden.

Bij het afscheid bood Cyril aan me te leren zeilen. Op weg terug naar huis dacht ik alleen maar aan hem en aan tafel nam ik niet of nauwelijks deel aan het gesprek; ik merkte de nervositeit van mijn vader niet eens op. Zoals alle avonden maakten we het ons na het eten gemakkelijk in de ligstoelen op het terras. De hemel leek bespat met sterren. Ik had de vage hoop dat ze op het seizoen vooruitliepen en in hun val strepen aan de hemel zouden tekenen. Maar het was pas begin juli en ze bleven roerloos. In het grind van het terras tsjirpten de krekels. Er moesten er duizenden zijn die, bedwelmd door de warmte en het licht van de maan, nachtenlang hun rare schrille kreten slaakten. Er was me uitgelegd dat ze alleen maar hun dekschil-den tegen elkaar wreven, maar ik hoorde het liever als een diep uit de keel komende zang, instinctief als die van krolse katten. We voelden ons behaaglijk; alleen een paar zandkorreltjes tussen mijn huid en mijn blouse verhinderden dat ik me overgaf aan de zoete bedwelming van de slaap. Toen kuchte mijn vader en kwam hij op zijn ligstoel overeind.

“Er komt nog iemand logeren,” zei hij.

Ik deed vertwijfeld mijn ogen dicht. Waarom kon deze heerlijke rust niet nog wat langer duren?

“Zeg dan wie het is,” riep Elsa, als altijd belust op een nieuwtje.

“Anne Larsen,” zei mijn vader en keerde zich naar mij.

Ik keek hem aan, te verbaasd om meteen te reageren.

“Ik heb tegen haar gezegd dat ze hierheen kon komen wanneer ze moe was van het werk aan haar wintercollectie en...ze komt.”

Dit had ik nooit kunnen bedenken. Anne Larsen was een jeugdvriendin van mijn moeder en ze kende mijn vader nauwelijks. Maar toen ik twee jaar geleden van kostschool kwam en mijn vader niet meteen wist wat hij met me aan moest, had hij me naar haar gestuurd. Binnen een week had ze me geleerd hoe ik me smaakvol moest kleden en hoe ik me tegenover anderen moest gedragen. Met als gevolg dat ik een hartstochtelijke

bewondering voor haar opvatte, die ze echter handig afleidde naar een jongeman uit haar kennissenkring. Aan haar dankte ik dus mijn goede smaak en mijn eerste amoureuze ervaring, en daar was ik haar innig dankbaar voor. Zij was op haar tweeënveertigste een zeer aantrekkelijke, graag geziene vrouw met een prachtig, trots gezicht, dat ook iets vermoedts, iets onverschilligs had. Die onverschilligheid was het enige wat haar te verwijten viel. Ze was vriendelijk en enigszins op afstand. Alles aan haar straalde een onverstoorbare wilskracht en een gemoedsrust uit die intimideerden. Hoewel ze gescheiden en dus vrij was, wist niemand iets van een minnaar. We hadden trouwens niet dezelfde kennissen: zij ging met fijngevoelige, intelligente mensen om en wij met luidruchtige, dorstige lieden van wie mijn vader niet meer verlangde dan dat ze mooi of grappig waren. Ik geloof dat ze mijn vader en mij een beetje minachtte vanwege onze voorkeur voor onbenullig vermaak, zoals ze elke buitensporigheid minachtte. Het enige wat ons met elkaar verbond waren zakelijke etentjes – zij hield zich bezig met mode en mijn vader met reclame –, de herinnering aan mijn moeder en de moeite die ik deed om haar op te zoeken, want hoewel ze me onzeker maakte bewonderde ik haar hevig. Gezien Elsa's aanwezigheid en Annes strikte ideeën over opvoeding was haar onverwachte komst eigenlijk een tegenvaller.

Elsa ging naar bed nadat ze een heleboel vragen had gesteld over Anne en de kringen waarin ze verkeerde. Ik bleef alleen met mijn vader en ging aan zijn voeten op de stenen trap zitten. Hij boog zich naar me toe en legde zijn handen op mijn schouders.

“Waarom ben je zo mager, liefje? Je lijkt wel een kleine wilde kat. Ik zou het liefst een mooie blonde dochter hebben, een beetje mollig, met porseleinblauwe ogen en...”

“Daar gaat het nu niet om,” zei ik. “Waarom heb je Anne eigenlijk uitgenodigd? En waarom komt ze?”

“Om je ouwe vader weer eens te zien, denk ik. Wie weet?”

“Anne interesseert zich niet voor mannen zoals jij,” zei ik. “Daarvoor is ze te intelligent en heeft ze te veel zelfrespect. En Elsa? Heb je wel aan Elsa gedacht? Kun jij je een gesprek tussen Anne en Elsa voorstellen? Ik niet.”

“Daar heb ik niet aan gedacht,” erkende hij. “Dat lijkt me inderdaad vreselijk. Cécile, liefje, zullen we dan maar teruggaan naar Parijs?”

Hij lachte zacht en wreef over mijn nek. Ik draaide me om en keek hem aan. Zijn donkere ogen schitterden, hij had lach-rimpeltjes en zijn mondhoeken krulden licht. Hij leek wel wat op een faun. We proestten het samen uit, zoals altijd wanneer hij zich in de nesten had gewerkt.

“Wat zou ik zonder een trouwe handlanger als jij moeten?” zei hij.

En hij klonk zo beslist, zo liefdevol dat ik begreep hoe ongelukkig hij zonder mij zou zijn. Tot diep in de nacht spraken we over de liefde met al haar verwickelingen. Volgens mijn vader waren die volkomen onzinnig. Hij wilde niets weten van trouw, ernst en verplichtingen. Volgens hem waren dat ongefundeerde, nutteloze begrippen. Uit de mond van een ander zou dit me gekwetst hebben. Maar ik wist dat dit bij hem tederheid en toewijding niet uitsloot, gevoelens die hij moeiteloos kon opbrengen, omdat hij wilde dat ze maar tijdelijk van aard waren en hij dat ook wist. Dat idee van vluchtige, heftige maar voorbijgaande liefde trok me wel aan. Ik was nog niet op de leeftijd dat trouw me iets aanlokkelijks leek. Ik wist nauwelijks iets van de liefde af; ik had een paar afspraakjes gehad en gezoend en teleurstellingen gekend.

2

Anne zou pas een week later komen. Ik genoot zo veel mogelijk van die laatste echte vakantiedagen. We hadden de villa voor twee maanden gehuurd, maar ik wist dat er een einde zou komen aan de ongedwongen rust zodra Anne er was. Anne gaf de dingen reliëf en de woorden een diepere betekenis die mijn vader en mij meestal ontgingen. Zij dicteerde de norm voor goede smaak en tact en daar werd je met je neus op gedrukt door de manier waarop ze zich plotseling van commentaar onthield, door haar gekwetste stilzwijgen en haar gelaatsuitdrukkingen. Het was zowel opwindend als vermoeiend, en uiteindelijk ook vernederend omdat ik voelde dat ze gelijk had.

De dag dat ze zou komen besloten mijn vader en Elsa haar af te halen van het station in Fréjus. Ik weigerde pertinent mee te gaan op deze expeditie. Ten einde raad plukte mijn vader alle gladiolen uit de tuin om haar die te geven wanneer ze uit de trein stapte. Ik gaf hem wel de raad Elsa het boeket niet te laten dragen. Om drie uur, toen ze vertrokken waren, ging ik naar het strand. Het was drukkend warm. Ik strekte me uit in het zand, doezelde weg en werd gewekt door Cyrils stem. Ik deed mijn ogen open: de lucht was wit van de hitte. Ik gaf Cyril geen antwoord; ik had geen zin om tegen hem of tegen wie dan ook iets te zeggen. Ik lag bewegingloos tegen het zand gedrukt onder het volle gewicht van deze zomer, mijn armen loodzwaar en mijn mond droog.

“Ben je dood?” vroeg hij. “Uit de verte leek je net een aangespoeld wrak.”

Ik glimlachte. Hij ging naast me zitten en mijn hart begon heftig te bonzen omdat zijn hand even mijn schouder had aangeraakt. Tientallen keren waren we de afgelopen week door mijn briljante zeilkunst al in elkaars armen in zee gestort zonder dat me dat ook maar iets deed. Maar de hitte van die dag, mijn slaperigheid en zijn onhandige beweging waren

voldoende om iets in mij zacht open te rijten. Ik draaide mijn gezicht naar hem toe. Hij keek me aan. Ik begon hem al aardig te kennen: hij was een evenwichtig mens en waarschijnlijk veel fatsoenlijker dan de meeste jongens van zijn leeftijd. Zo nam hij bijvoorbeeld aanstoot aan het eigenaardige gezin dat wij met ons drieën vormden. Hij was te goedaardig of te verlegen om het tegen me te zeggen, maar ik merkte het aan de zijdelingse, verwijtende blikken die hij op mijn vader wierp. Hij had liever gezien dat ik eronder leed. Maar dat was niet zo en het enige wat me op dat moment onrustig maakte was zijn blik en het hevige bonzen van mijn hart. Hij boog zich naar me toe. In gedachten beleefde ik de laatste dagen van die week opnieuw, ik herinnerde me het gevoel van vertrouwen en rust dat ik bij hem had en vond het jammer dat die brede, ietwat grove mond dichterbij kwam.

“Cyril,” zei ik, “we waren zo gelukkig...”

Hij kustte me zacht. Ik keek naar de lucht; daarna zag ik alleen nog rode lichtflitsen achter mijn dichtgeknepen oogleden. De hitte, de bedwelming, de smaak van onze eerste kussen, onze zuchten smolten samen in langzaam verstrijkende minuten. Het geluid van een claxon scheidde ons als een stel betrachte dieven. Ik verliet Cyril zonder iets te zeggen en ging het paadje op naar het huis. Hun snelle terugkeer verbaasde me, want Annes trein was nog niet eens aangekomen. Maar niettemin trof ik haar op het terras, waar ze juist uit haar eigen auto stapte.

“Het lijkt hier het kasteel van Doornroosje wel!” zei ze.

“Wat ben je bruin geworden, Cécile! Het doet me genoeg je weer te zien.”

“Mij ook,” zei ik. “Maar kom je nu regelrecht uit Parijs?”

“Ik vond het prettiger om met de auto te gaan, maar ik ben nu wel doodop.”

Ik bracht haar naar haar kamer en deed het raam open omdat ik de boot van Cyril hoopte te zien, maar hij was verdwenen. Anne was op het bed gaan zitten. Ik zag lichte kringen onder haar ogen.

“Wat een prachtige villa,” zei ze met een zucht. “En waar is de heer des huizes?”

“Die is je van de trein gaan halen, samen met Elsa.”

Ik had haar koffer op een stoel gezet en toen ik me weer omdraaide, schrok ik. Haar gezicht was plotseling een en al ontredde en haar

lippen trilden.

“Elsa Mackenbourg? Heeft hij Elsa Mackenbourg hier mee naartoe genomen?”

Ik wist niet wat ik moest zeggen. Verbijsterd keek ik haar aan. Dat gezicht, dat ik alleen maar kende als volkomen kalm en uiterst beheerst, was nu overgeleverd aan mijn verbaasde blikken. Ze staarde me aan door de beelden die mijn woorden bij haar hadden opgeroepen; toen werd ze zich weer van me bewust en wendde ze haar gezicht af.

“Ik had het natuurlijk van tevoren moeten zeggen,” zei ze, “maar ik wilde zo snel mogelijk weg en ik was zo moe...”

“En nu...” ging ik werktuigelijk verder.

“Nu wat?” zei ze.

Haar blik was vragend, misprijzend. Er was niets gebeurd.

“Nu ben je hier,” zei ik simpelweg en wreef me in de handen. “Ik ben echt heel blij dat je er bent. Ik ga nu naar beneden; als je iets wilt drinken...we hebben hier een uitstekende bar,” hakkelde ik.

Ik verliet de kamer met een hoofd vol verwarde gedachten en stommelde de trap af. Vanwaar die uitdrukking op haar gezicht, die verwarring in haar stem, dat moment van volslagen weerloosheid? Ik liet me op een ligstoel zakken en deed mijn ogen dicht. Ik probeerde me alle zelfverzekerde, geruststellende gelaatsuitdrukkingen van Anne voor de geest te halen: haar ironie, haar flair en de manier waarop ze haar gezag deed gelden. De ontdekking van dat kwetsbare gezicht ontroerde me maar ergerde me ook. Hield ze soms van mijn vader? Zou dat kunnen? Hij had niets wat aan haar smaak beantwoordde. Hij was slap en oppervlakkig, soms zelfs een regelrechte lafaard. Was het misschien alleen de vermoeidheid van de reis, of morele verontwaardiging? Een uur lang bleef ik erover dubben.

Om vijf uur kwam mijn vader met Elsa terug. Ik zag hem uit de auto stappen en probeerde na te gaan waarom Anne van hem zou kunnen houden. Hij kwam snel naar me toe, zijn hoofd iets naar achteren. Hij glimlachte. Ik zag dat Anne, of wie dan ook, moeiteloos van hem zou kunnen houden.

“Anne was er niet,” riep hij me toe. “Ik hoop maar dat ze niet uit de trein is gevallen.”

“Ze is al in haar kamer,” zei ik, “ze is met de auto gekomen.”

“Echt waar? Dat is fantastisch! Breng jij haar dan de bloemen maar.”

“Heb je bloemen voor me gekocht?” klonk de stem van Anne. “Wat ontzettend aardig.”

Ze kwam hem tegemoet de trap af, ontspannen, glimlachend, en in een jurk die niet gereisd leek te hebben. Ik bedacht triest dat ze pas naar beneden was gekomen toen ze de auto hoorde en dat ze dat ook wel iets eerder had kunnen doen om even met mij te praten, al was het maar over mijn eindexamen waarvoor ik trouwens was gezakt. Die laatste gedachte troostte me weer wat.

Mijn vader kwam snel naar haar toe en kuste haar hand.

“Ik heb een kwartier op het perron gestaan met deze bos bloemen in mijn handen en een domme grijns op mijn gezicht. Goddankdat je er bent! Ken je Elsa Mackenbourg?”

Ik wendde mijn blik af.

“We hebben elkaar vast wel eens ontmoet,” zei Anne allervriendelijkst... “Ik heb een heerlijke kamer, het is zo lief dat je me hebt uitgenodigd, Raymond, ik was echt doodop.”

Mijn vader was een en al levendigheid. Hij vond dat alles prima ging. Hij praatte druk en ontkurkte flessen. Maar ik zag achtereenvolgens het hartstochtelijke gelaat van Cyril en dat van Anne weer voor me, beide gezichten getekend door een plotselinge heftigheid, en ik vroeg me af of deze vakantie wel zo probleemloos zou zijn als mijn vader zich voorstelde.

Bij onze eerste gezamenlijke maaltijd ging het er vrolijk aan toe. Mijn vader en Anne spraken over hun gemeenschappelijke kennissen, die gering in aantal maar erg schilderachtig waren. Ik vermaakte me uitstekend totdat Anne opeens beweerde dat de zakenpartner van mijn vader een hersenloze dwaas was. Het was een man die flink dronk, maar hij was altijd aardig tegen ons en mijn vader en ik hadden samen met hem onvergetelijke uren aan tafel doorgebracht.

Ik protesteerde: “Lombard is grappig, Anne. Hij heeft me heel vaak aan het lachen gemaakt.”

“Maar je moet toegeven dat hij bepaald geen licht is, en ook zijn gevoel voor humor, nou ja...”

“Hij heeft misschien niet het soort intelligentie dat wij normaal vinden, maar...”

Ze onderbrak me op toegeeflijke toon.

“Wat jij een normaal soort intelligentie noemt is iets wat gewoonlijk met de leeftijd moet komen.”

Het bondige en resolute van haar uitspraak vond ik verrukkelijk. Sommige zinsneden ademen voor mij een verfijnde intellectuele sfeer die me fascineert, zelfs wanneer ik ze niet helemaal begrijp. Om deze vast te leggen had ik graag een blocnootje en een potlood gehad. Dat zei ik ook tegen Anne. Mijn vader barstte in lachen uit.

“Je bent tenminste niet haatdragend.”

Dat kon ik ook niet zijn, want Anne was helemaal niet kwaadaardig. Ik voelde dat ze daarvoor te onverschillig was, haar oordeel had niet dat doelgerichte, het gemene scherpe van de boosaardige opzet. Waardoor het des te harder aankwam.

Die eerste avond scheen Anne er geen acht op te slaan dat Elsa met al dan niet voorgewende achteloosheid mijn vader meteen naar zijn kamer volgde. Anne had voor mij een trui uit haar collectie meegebracht, maar ik kreeg niet de kans om haar ervoor te bedanken. Ze vond dankbetuigingen vervelend en aangezien de mijne nooit in overeenstemming waren met mijn enthousiasme, deed ik ook maar geen moeite.

“Ik vind die Elsa heel aardig,” zei ze voor ik naar boven ging.

Ze keek me diep in de ogen, zonder te glimlachen, alsof ze in mij naar een gedachte speurde die ze per se wilde wegvagen. Haar heftige reactie van daarstraks moest uit mijn geheugen worden gewist.

“Ja, het is een leuk, eh...heel aardig meisje.” Ik stond te hakkelen. Ze begon te lachen en ik ging met een gespannen gevoel naar bed. Ik viel in slaap met de gedachte dat Cyril misschien wel met andere meisjes aan het dansen was in Cannes.

Ik besef dat ik het belangrijkste vergeet te vertellen, dat iets me bijna dwingt het belangrijkste te verzwijgen: de aanwezigheid van de zee met haar onafgebroken ritme, en de zon. Ook de herinnering aan de vier linden op de binnenplaats van een kostschool op het platteland wil ik niet meer oproepen, en hoe ze geurden; noch de glimlach van mijn vader op het perron, toen ik twee jaar daarvoor van kostschool kwam, dat gegeneerde lachje omdat ik vlechten had en een foeilelijke, donkere jurk droeg. En in de auto zijn uitbarsting van vreugde, onverwacht en triomfantelijk, omdat ik zijn ogen en zijn mond had en ik voortaan zijn kostbaarste, zijn mooiste speelgoed zou zijn. Ik was volkomen onwetend; hij zou me kennis laten

maken met Parijs met al zijn luxe, en het gemakkelijke leventje dat hij er leidde. Het plezier dat ik in die tijd beleefde was vrijwel uitsluitend aan geld te danken: ik genoot van hard in een auto rijden, een nieuwe jurk krijgen, platen, boeken en bloemen kopen. Ik schaam me nog steeds niet voor die oppervlakkige genoegens, die ik overigens alleen maar oppervlakkig noem omdat anderen ze als zodanig bestempelen. Ik zou nog eerder mijn verdriet of mijn geëxalteerde buien betreuren of verloochenen. Die hang naar vreugde, naar geluk is juist het enige bestendige onderdeel van mijn karakter. Misschien heb ik wel niet genoeg gelezen. Op kostschool lees je niet, alleen een paar stichtelijke werken. In Parijs had ik geen tijd om te lezen: na schooltijd sleepten vrienden me mee naar de bioscoop en tot hun verbazing kende ik de namen van de acteurs niet. Of we zaten op een caféterras in de zon; ik vond het heerlijk om op te gaan in de menigte, te drinken, samen te zijn met iemand die je diep in de ogen kijkt, je bij de hand pakt en dan meeneemt ver bij de anderen vandaan. Dan liepen we samen naar huis waar hij me een portiek in trok en me omhelsde: zo ontdekte ik het plezier van zoenen. Het zijn herinneringen zonder naam: Jean, Hubert of Jacques. Namen die voor vrijwel alle jonge meisjes herkenbaar zijn. 's- Avonds werd ik ineens een stuk ouder, dan ging ik met mijn vader naar feestjes waar ik eigenlijk nog niets te zoeken had, feestjes met een bont gezelschap waar ik me best vermaakte en door mijn leeftijd ook de anderen vermaakte. Aan het eind van de avond zette mijn vader me thuis af, waarna hij meestal een vriendin naar huis bracht. Ik hoorde hem dan niet meer thuiskomen.

Ik wil niet de indruk wekken dat hij met zijn avontuurtjes te koop liep. Hij hield ze alleen niet voor me verborgen, beter gezegd hij kwam niet uit goed fatsoen met leugens om te rechtvaardigen dat een vriendin vaak bij ons at of haar intrek bij ons nam...gelukkig altijd tijdelijk! Ik zou trouwens al snel in de gaten hebben gekregen wat voor relatie hij met zijn 'gasten' had en hij wilde ongetwijfeld mijn vertrouwen niet verspelen. Bovendien bespaarde hij zich zo de moeite allerlei leugens te moeten verzinnen. Dat had hij goed ingeschat. Het enige bezwaar ervan was dat het een tijdlang een zeker cynisme bij me opwekte voor alles wat met de liefde te maken had, wat gezien mijn leeftijd en mijn geringe ervaring eerder vermakelijk moet zijn geweest dan dat het indruk maakte. In gedachten citeerde ik graag kernachtige uitspraken, zoals deze van Oscar

Wilde: “De zonde is de enige kleurrijke noot die nog is overgebleven in de moderne wereld.” Deze uitspraak werd mijn motto omdat ik er heilig in geloofde, ongetwijfeld met meer overtuiging dan wanneer ik het in praktijk had gebracht. Ik was ervan overtuigd dat mijn leven op deze uitspraak gebaseerd zou zijn, erdoor geïnspireerd zou worden, eruit op zou duiken als een perverse afbeelding uit het prentenkabinet van Epinal: ik vergat de saaie tussenpozen, de vluchtigheid en het fatsoen van alledag. In mijn verbeelding zag ik een leven van laaghartige schaamteloosheid voor me.

3

De volgende ochtend werd ik gewekt door een warme, schuin invallende zonnestraal die mijn bed in licht baadde en een einde maakte aan de vreemde, enigszins verwarde dromen die mij de hele nacht in hun greep hadden gehouden. Nog half slapend probeerde ik met mijn hand mijn gezicht te beschermen tegen de opdringerige hitte, maar uiteindelijk gaf ik het op. Het was tien uur. Ik ging in mijn pyjama naar beneden waar ik Anne op het terras trof. Ze bladerde door de kranten. Ik zag dat ze licht en perfect opgemaakt was. Ze gunde zichzelf vast nooit echt vakantie. Omdat ze geen aandacht aan me schonk, ging ik rustig op de stenen trap zitten met een kop koffie en een sinaasappel en gaf me over aan de geneugten van de ochtend: ik beet in de sinaasappel en het zoete sap spoot in mijn mond; meteen daarna een slok hete zwarte koffie, en dan opnieuw de frisheid van het fruit. De ochtendzon verwarmde mijn haar en streek de slaapkreukels in mijn huid glad. Zo meteen zou ik gaan zwemmen. Ik schrok op van Annes stem.

“Moet je niet iets eten, Cécile?”

“s Morgens drink ik alleen, omdat ik...”

“Je moet drie kilo aankomen om er fatsoenlijk uit te zien. Je hebt ingevallen wangen en je kunt je ribben tellen. Ga maar gauw wat boterhammen maken.”

Ik smeekte haar mij geen brood op te dringen en ze wilde me juist gaan uitleggen dat dat onontbeerlijk was, toen mijn vader in zijn fraaie genopte ochtendjas verscheen.

“Wat een leuk gezicht,” zei hij, “twee bruine meisjes die in de zon over boterhammen zitten te praten.”

“Er is hier jammer genoeg maar één meisje!” zei Anne lachend. “Ik ben van jouw leeftijd, Raymond.”

Mijn vader boog zich naar haar toe en pakte haar hand.

“Nog altijd even streng,” zei hij liefdevol, en ik zag Annes wimpers zacht op en neer gaan als onder een onverwachte liefkozing.

Ik maakte me snel uit de voeten. Op de trap kwam ik Elsa tegen. Ze kwam duidelijk net uit bed. Haar oogleden waren nog dik en haar lippen bleek in een roodverbrand gezicht. Ik had haar haast tegengehouden, bijna tegen haar gezegd dat Anne beneden zat met een onberispelijk opgemaakt gezicht, dat ze zonder vervellen en met mate bruin zou worden. Ik had haar bijna gewaarschuwd. Maar daar was ze vast boos om geworden: zij was negenentwintig, dus dertien jaar jonger dan Anne en dat was in haar ogen de grootste troef.

Ik haalde mijn badpak en rende naar de baai. Tot mijn verbazing zat Cyril daar al op zijn boot. Hij kwam me tegemoet en pakte met een ernstig gezicht mijn handen.

“Het spijt me van gisteren,” zei hij.

“Het was mijn eigen schuld,” zei ik.

Ik schaamde me helemaal niet en zijn ernst verbaasde me.

“Ik neem het mezelf heel erg kwalijk,” vervolgde hij, terwijl hij de boot in zee duwde.

“Dat hoeft echt niet,” zei ik opgewekt.

“Jawel!”

Ik zat al in de zeilboot. Hij stond nog tot zijn knieën in het water en steunde met beide handen op het dolboord als op de balie in de rechtbank. Ik begreep dat hij pas aan boord zou komen nadat hij zijn hart had gelucht en ik keek hem aan met alle aandacht die dat vereiste. Ik kende zijn gezicht nu goed, ik kon er wijs uit worden. Ik bedacht dat hij vijfentwintig was en zichzelf misschien als een verleider zag en dat maakte me aan het lachen.

“Lach niet,” zei hij. “Ik was gisteravond heel erg boos op mezelf. Er is niets wat je tegen mij beschermt. Je vader niet, die vrouw niet en het voorbeeld dat ze je geven... Ook als ik een grote schoft was, zou je me nog geloven...”

Hij was niet eens belachelijk. Ik voelde dat hij ingoed was en bereid om van me te houden, en dat ik best van hem zou willen houden. Ik sloeg mijn armen om zijn hals en drukte mijn wang tegen de zijne. Hij had brede schouders en ik voelde zijn stevige lichaam tegen dat van mij.

“Je bent lief, Cyril,” mompelde ik. “Je bent een broer voor me.”

Met een kreet van verontwaardiging nam hij me opnieuw in zijn armen en tilde me voorzichtig uit de boot. Hij hield me opgeheven tegen zich aan gedrukt, mijn hoofd op zijn schouder. Op dat moment hield ik van hem. In het ochtendlicht zag hij er net zo gebruind, net zo lief en zacht uit als ikzelf, en hij beschermde me. Toen zijn mond de mijne zocht begon ik net als hij te beven van genot en onze kus was schuldeloos en schaamteloos, was alleen maar een intens onderzoeken, nu en dan onderbroken door gefluisterde woordjes. Ik maakte me los en zwom naar de boot, die was afgedreven. Ik dompelde mijn gezicht in het water om het te verfrissen en weer in de plooi te krijgen... Het water was groen. Ik werd overspoeld door een volmaakt gevoel van geluk en zorgeloosheid.

Om half twaalf ging Cyril weg en over het geitenpaadje kwam mijn vader met zijn twee vrouwen naar beneden. Hij liep tussen hen in en hielp hen, stak hen beurtelings de hand toe met de ongedwongen charme die typerend voor hem was.

Anne had haar ochtendjas nog aan. Onder onze aandachtige blikken trok ze hem rustig uit, waarna ze erop ging liggen. Ze was slank en had volmaakte benen en van veroudering was nog nauwelijks sprake. Ongetwijfeld het resultaat van jarenlange aandacht en verzorging. Werktuigelijk wierp ik mijn vader met een opgetrokken wenkbrauw een goedkeurende blik toe. Tot mijn verbazing beantwoordde hij die niet, maar deed zijn ogen dicht. De arme Elsa, die in erbarmelijke staat verkeerde, smeerde zich flink in met zonnebrandolie. Ik gaf mijn vader nog een week voordat hij... Anne keerde haar gezicht naar mij toe.

“Cécile, waarom sta je hier zo vroeg op? In Parijs sliep je tot twaalf uur.”

“Daar moest ik hard werken,” zei ik. “Ik was altijd doodmoe.”

Ze glimlachte niet: ze glimlachte alleen wanneer ze daar zin in had, nooit uit beleefdheid, zoals alle anderen.

“Enje examen?”

“Gezakt,” zei ik enthousiast. “Helemaal verprutst!”

“Je moet echt zorgendat je het in oktober alsnog haalt.”

“Waarom?” kwam mijn vader tussenbeide. “Ik heb ook nooit een diploma gehaald. En ik heb een geweldig leven.”

“Jij had toen je begon al wat vermogen,” bracht Anne hem in herinnering.

“Mijn dochter zal altijd mannen kunnen vinden om in haar levensonderhoud te voorzien,” zei mijn vader trots.

Elsa schoot in de lach en hield snel weer op toen ze ons alle drie naar haar zag kijken.

“Ze moet deze vakantie aan het werk,” zei Anne en deed haar ogen weer dicht, waarmee ze het gesprek voor beëindigd verklaarde.

Ik wierp mijn vader een wanhopige blik toe, die hij beantwoordde met een gegeneerd lachje. Ik zag me al zitten voor bladzijden vol Bergson, met regels die voor mijn ogen deinden, en het gelach van Cyril beneden... Een afschuwelijk idee. Ik kroop met tegenzin naar Anne en zei zacht haar naam. Ze deed haar ogen open. Ik boog me smekend en met een zorgelijk gezicht over haar heen en zoog mijn wangen in om er als een overwerkte intellectueel uit te zien.

“Anne,” zei ik, “dat kun je me toch niet aandoen, me met die hitte laten studeren... Ik heb de vakantie hard genoeg nodig...”

Ze keek me even strak aan en wendde toen met een geheimzinnig lachje het hoofd af.

“Ik zou het je wél moeten ‘aandoen’ zoals jij het noemt, zelfs met deze hitte. Je zou maar twee dagen lopen mokken, want ik ken je, en daarna zou je je examen halen.”

“Er zijn dingen waar je nooit aan went,” zei ik zonder te lachen.

Ze wierp me een geamuseerde maar tegelijk laatdunkende blik toe en ik ging weer op het zand liggen, mijn hart vol angstige onrust. Elsa kwebbelde over wat er allemaal te doen was in de badplaatsen. Maar mijn vader luisterde niet. Hij was de top van de driehoek die hun lichamen vormde en hij keek nu en dan strak en onbeschaamd naar het afgewende hoofd van Anne, naar haar schouders. Ik kende die blik. Zijn hand ging zacht open en dicht in het zand, aan een stuk door. Ik rende naar de zee en dook erin, treurend om de vakantie die we hadden kunnen hebben, maar waarvan nu geen sprake meer was. Alle voorwaarden voor een tragedie waren aanwezig: een verleider, een vrouw van losse zeden en een vrouw met karakter. Op de bodem zag ik een prachtige schelp die roze en blauw glinsterde; ik dook hem op en hield zijn gladgeslepen vorm tot aan het middageten in mijn hand. Ik besloot dat het een talisman was die ik de hele zomer bij me zou houden. Ik weet niet waarom ik hem niet ben

kwijtgeraakt, zoals ik alles altijd kwijtraak. Hij ligt ook nu in mijn hand, roze en zacht, en ik moet er bijna van huilen.

4

Wat me de dagen daarop het meest verbaasde was dat Anne zo vreselijk aardig was tegen Elsa. Zelfs na de zoveelste onnozele opmerking die Elsa's conversatie luister bijzette, reageerde Anne niet met een van haar snedige opmerkingen die het arme kind volkomen belachelijk gemaakt zou hebben. Ik prees in stilte haar geduld en grootmoedigheid maar besepte niet dat die nauw met handigheid verweven waren. Mijn vader zou al snel genoeg gehad hebben van dat wrede spelletje. Nu was hij haar juist dankbaar en deed hij zijn uiterste best haar zijn dankbaarheid te tonen. Die erkentelijkheid was trouwens alleen maar een excuus. Zeker, hij sprak uiterst respectvol tegen haar, als tegen iemand die hij als de tweede moeder van zijn dochter beschouwde. Hij speelde die troef zelfs uit door net te doen alsof hij mij voortdurend onder de hoede van Anne plaatste, haar medeverantwoordelijk maakte voor wie ik geworden was, zodat ze dichterbij hem stond, hij haar nauwer aan ons bond. Maar tegelijkertijd keek hij naar haar en bejegende hij haar als de vrouw die je niet kent maar graag zou leren kennen – met wellust, welteverstaan. Van die attenties waar ik Cyril soms op betrapte, waardoor ik hem zowel wilde ontvluchten als uitdagen. Wat dat betreft was ik blijkbaar gemakkelijker te beïnvloeden dan Anne, zij behandelde mijn vader met een losheid en kalme vriendelijkheid die me geruststelden. Uiteindelijk geloofde ik zelfs dat ik me die eerste dag vergist had, ik zag niet dat die ondubbelzinnige vriendelijkheid mijn vader hevig opwond. En dan vooral haar stiltes...

Haar zo vanzelfsprekende en tactvolle stiltes. Die vormden een tegenstelling als zon en schaduw met het onophoudelijke getjilp van Elsa. Arme Elsa...ze had echt niets in de gaten en was nog steeds uitgelaten en opgewonden, en nog even verfoemfaaid door de zon.

Maar op een dag kreeg ze het blijkbaar door, ving ze een blik op van mijn vader. Ik zag haar voor de lunch iets in zijn oor fluisteren, en even was hij ontstemd en verbaasd, waarna hij glimlachend knikte. Bij de koffie stond Elsa op. Bij de deur draaide ze zich naar ons om met een zwoele blik die volgens mij duidelijk geïnspireerd was door de Amerikaanse film, en in haar intonatie lag tien jaar flirten op zijn Frans.

“Gaje mee, Raymond?”

Mijn vader stond bijna blozend op om haar te volgen en zei iets over de weldadige invloed van een middagslaapje. Anne had zich niet verroerd. Haar sigaret brandde tussen haar vingers. Ik voelde me gedwongen ook iets te zeggen.

“Men zegt dat siësta houden heel rustgevend is, maar volgens mij is dat een vergissing...”

Ik hield meteen weer op door de dubbelzinnigheid van mijn uitspraak.

“Alsjeblieft, zeg,” zei Anne kortaf.

Voor haar was het niet voor tweeërlei uitleg vatbaar. Ze zag het meteen als een misplaatste grap die van slechte smaak getuigde. Ik keek haar aan. Haar gezicht was gewild kalm en ontspannen, wat me ontroerde. Misschien was ze op dat moment wel hevig jaloers op Elsa. Ik wilde haar troosten en er kwam een cynische gedachte bij me op die ik geweldig vond, zoals alle cynische gedachten die me te binnen schoten. Het gaf me een gevoel van zekerheid, een soort medeplichtigheid met mezelf, die me in een roes bracht. Voor ik het wist flapte ik het eruit.

“Maar met iemand die zo verbrand is als Elsa is zo’n middagslaapje voor geen van tweeën erg opwindend, lijkt me.”

Ik had beter mijn mond kunnen houden.

“Ik heb een hekel aan dat soort opmerkingen,” zei Anne. “Bij iemand van jouw leeftijd is zo’n uitspraak niet alleen dom, maar ook onaangenaam.”

Ik raakte meteen gespannen.

“Ik zei het alleen maar voor de grap, neem me niet kwalijk. Ik denk dat ze vast wel gelukkig zullen zijn.”

Ze keek me geërgerd aan en ik verontschuldigde me meteen. Ze sloot haar ogen en begon met zachte stem geduldig tegen me te praten.

“Jij hebt een nogal simplistisch beeld van de liefde. Het is geen opeenvolging van gevoelens die niets met elkaar te maken hebben...”

Ik bedacht dat al mijn verliefdheden wel zo waren geweest. Een plotseling opkomende emotie bij een gezicht, een gebaar, tijdens een kus...Een op zichzelf staand, opbloeiend moment, meer herinnerde ik me er niet van.

“Het is iets anders,” zei Anne. “Het is de blijvende genegenheid, de tederheid, de pijn van het gemis...Allemaal dingen waar jij nog geen weet van hebt.”

Ze maakte een vaag gebaar met haar hand en pakte een krant. Ik had liever gehad dat ze kwaad was geworden, dat ze niet zo onverschillig berustte in mijn falende inzicht in de liefde. Ik vond dat ze gelijk had, dat ik als een dier leefde, naar de willekeur van anderen, als een armzalig, zwak schepsel. Ik verachtte mezelf en dat was uiterst pijnlijk voor me want ik was niet gewend een oordeel over mezelf te vellen, gunstig noch ongunstig. Ik ging naar mijn kamer en gaf me over aan gepeins. De lakens waren lauwwarm tegen mijn huid en ik hoorde opnieuw Annes woorden: “Het is iets anders, het is de pijn van het gemis.” Wie had ik ooit gemist?

Ik herinner me niet meer wat er die eerste weken precies is gebeurd. Zoals ik al zei, ik wilde niet echt iets zien, niets on-heilspellends. Wat er de rest van die vakantie gebeurde herinner ik me nog heel goed omdat ik er met al mijn aandacht bij was en me tot het uiterste inspande. Maar die eerste drie weken, die in feite nog gelukkige drie weken...Wanneer was het ook weer dat mijn vader opvallend naar de mond van Anne zat te kijken, of haar met luide stem haar onverschilligheid verweet en deed alsof hij erom moest lachen? Wanneer was het ook weer dat hij zonder erbij te glimlachen haar scherpzinnigheid vergeleek met de stompzinnigheid die Elsa deels tentoonspreidde? Ik maakte me er niet druk om omdat ik uitging van de dwaze gedachte dat ze elkaar al vijftien jaar kenden en dat ze al veel eerder verliefd op elkaar waren geworden als dat zo had moeten zijn. “En als het toch gebeurt,” stelde ik mezelf gerust, “dan is mijn vader drie maanden verliefd en houdt Anne er een paar mooie herinneringen aan over en voelt ze zich een beetje vernederd.” Besepte ik dan niet dat Anne niet het soort vrouw was dat je zomaar aan de kant kon zetten? Maar Cyril beheerste mijn gedachten en daar had ik genoeg aan. We gingen vaak ‘s-avonds naar de clubs in Saint-Tropez waar we dansten op de bedwelmende klanken van een klarinet en elkaar verliefde woorden toefluisterden die ik de volgende dag al vergeten was, maar die op de

avond zelf zo zoet klonken. Overdag zeilden we langs de kust. Soms ging mijn vader met ons mee. Hij was erg op Cyril gesteld, vooral nadat deze hem een crawlwedstrijd had laten winnen. Hij noemde hem ‘Cyril, jongen’ en Cyril sprak hem aan met ‘meneer’, maar ik vroeg me af wie van beiden eigenlijk de volwassene was.

Op een middag gingen we bij de moeder van Cyril thee-drinken. Het was een kalme, glimlachende oude dame die ons vertelde over de moeilijkheden die ze ondervond als weduwe en als moeder. Mijn vader leefde met haar mee, wierp dankbare blikken naar Anne en overstelpte de oude dame met complimenten. Ik moet toegeven dat hij nooit het idee gaf dat hij zijn tijd verdeed. Anne sloeg het tafereel met een beminnelijke glimlach gade. Op de terugweg zei ze dat ze de oude dame heel innemend vond. Ik daarentegen barstte uit in een reeks verwensingen aan het adres van dat soort oude dames. Ze glimlachten welwillend en geamuseerd naar me waardoor ik buiten mezelf raakte.

“Zien jullie dan niet dat ze heel erg met zichzelf ingenomen is,” zei ik met stemverheffing. “Dat ze tevreden is over haar leven omdat ze denkt dat ze haar plicht heeft gedaan en...”

“Maar dat is ook zo,” zei Anne. “Ze heeft haar plicht als moeder en als echtgenote volbracht, zoals het zo mooi heet...”

“En haar plicht als hoer ook zeker?” zei ik.

“Ik hou niet van dat soort grofheden,” zei Anne, “ook niet om er iets paradoxaals van te maken.”

“Maar het is helemaal niet paradoxaal. Ze is toch keurig getrouwd zoals iedereen, omdat ze dat wilde of omdat het zo hoort. En ze heeft een kind gekregen, jullie weten toch zeker wel waar de kinderen vandaan komen?”

“Vast en zeker minder goed dan jij,” zei Anne ironisch, “maar ik heb wel een idee.”

“Ze heeft dat kind opgevoed. Waarschijnlijk heeft ze nooit iets willen weten van de angsten en de problemen die bij overspel horen. Haar leven was als dat van duizenden andere vrouwen en daar is ze nog trots op ook, begrijpen jullie? Ze leefde als een burgervrouw, als echtgenote en moeder, en ze heeft geen enkele moeite gedaan om daaruit te ontsnappen. En nu is ze er trots op dat ze niet dit en niet dat heeft gedaan in plaats van dat ze iets bereikt heeft.”

“Dat is onzin,” zei mijn vader.

“Het is alleen maar schone schijn,” schreeuwde ik. “Je zegt later tegen jezelf: ‘Ik heb mijn plicht gedaan’ omdat je helemaal niets hebt gedaan. Als iemand uit dat milieu nou een hoer was geworden, dan was het nog bewonderenswaardig geweest.”

“Jouw ideeën zijn nu heel erg in de mode, maar ze zijn volstrekt waardeloos,” zei Anne.

Misschien had ze wel gelijk. Ik geloofde wat ik zei, maar ik had het inderdaad van horen zeggen. Maar mijn leven, en dat van mijn vader, ondersteunde deze opvatting juist en Anne kwetste me door er misprijzend over te doen. Je kunt net zo gehecht zijn aan onbenulligheden als aan iets belangrijks. Maar Anne beschouwde me niet als een denkend wezen. Plotseling leek het me van het allergrootste belang om haar uit de droom te helpen. Ik kon niet vermoeden dat ik hiervoor al zo snel de kans zou krijgen, en dat ik die ook meteen zou aangrijpen. Overigens gaf ik grif toe dat ik een maand later weer anders over dit soort dingen zou denken, dat ik bepaald geen onwrikbare overtuigingen had. Hoe had ik ooit blijk kunnen geven van zielenadel?

5

En toen was het op een dag gedaan met het gezapige leventje. Die ochtend besloot mijn vader dat we ‘s-avonds zouden gaan dansen in Cannes en er ons geluk zouden beproeven. Ik weet nog goed hoe blij Elsa was. In de vertrouwde omgeving van het casino hoopte ze haar imago van femme fatale, dat een knauw had gekregen door haar verbrande huid en de betrekkelijke eenzaamheid waarin we leefden, weer wat op te vijzelen. In tegenstelling tot wat ik had verwacht, verzette Anne zich niet tegen dit mondaine uitstapje, ze scheen zich er zelfs op te verheugen. Ik ging dus meteen na het eten zonder me zorgen te maken naar mijn kamer om een avondjurk aan te trekken, overigens de enige die ik bezat. Mijn vader had die voor me uitgezocht; hij was gemaakt van een exotische stof, misschien wel iets te exotisch voor mij want mijn vader kleepte mij, uit voorliefde of uit gewoonte, graag als een verleidelijke vrouw. Hij wachtte beneden op ons in een gloednieuwe smoking en ik sloeg mijn armen om zijn hals.

“Je bent de mooiste man die ik ken.”

“Behalve Cyril dan,” antwoordde hij zonder het te menen. “En jij bent het mooiste meisje dat ik ooit heb gezien.”

“Behalve Elsa en Anne,” zei ik zonder het zelf te geloven.

“Die zijn er nu niet en ze laten ons vast nog wel wachten, dus misschien wil je wel even dansen met je oude, reumatische vader.”

Ik voelde weer de vreugde die altijd voorafging aan onze avonden uit. Hij had helemaal niets van een oude vader. Terwijl we dansten snoof ik zijn vertrouwde geur van lotion, warmte en tabak op. Hij danste goed, zijn ogen half dicht, en net als ik met een vrolijk en onbedwingbaar lachje om de mond.

“Je moet me echt de bebop leren dansen,” zei hij. Zijn reu-matiek was hij blijkbaar alweer vergeten.

Hij hield op met dansen om met een werktuigelijk gemompelde vleierij Elsa te verwelkomen. Ze kwam langzaam de trap af in haar groene avondjurk, de lichtelijk vermoeide glimlach van vrouw van de wereld op de lippen, haar casino-glimlach. Ze had haar best gedaan nog iets van haar uitgedroogde haar en haar door de zon verbrande huid te maken, maar die poging was eerder verdienstelijk dan geslaagd te noemen. Gelukkig scheen ze zich daar niet van bewust te zijn.

“Gaan we?”

“Anne is er nog niet,” zei ik.

“Ga jij even kijken of ze al klaar is,” zei mijn vader. “Anders wordt het middernacht voor we in Cannes zijn.”

Ik haastte me struikelend over mijn jurk de trap op en klopte op Annes deur. Ze riep dat ik binnen kon komen. Op de drempel bleef ik staan. Ze droeg een grijze jurk, maar van een heel bijzonder soort grijs, bijna wit, waarin het licht schitterde, zoals sommige kleurschakeringen van de zee bij zonsop-komst. Alle charmes van een vrouw in de bloei van haar leven waren die avond in haar verenigd.

“Prachtig!” zei ik. “O, Anne, wat een mooie jurk!”

Ze glimlachte in de spiegel zoals je glimlacht naar iemand die je gaat verlaten.

“Dat grijs is inderdaad een succes,” zei ze.

“Jij bent een succes!” antwoordde ik.

Ze pakte zacht mijn oor beet en keek me aan. Ik zag haar diepblauwe ogen glimlachen en oplichten.

“Je bent een lief kind, ook al ben je soms lastig.” Ze ging me voor met niet meer dan een vluchtige blik op mijn jurk, waar ik blij om was, al kwetste het me ook. Ze ging voor mij de trap af en ik zag mijn vader naar haar toe komen. Hij bleef onder aan de trap staan met een voet op de eerste tree en zijn gezicht naar haar opgeheven. Elsa keek ook naar haar toen ze naar beneden kwam. Ik zie dit tafereel nog haarscherp voor me: op de voorgrond, vlak bij mij, de gebronsde hals en de volmaakte schouders van Anne; iets lager, het verblufte gezicht van mijn vader, zijn uitgestoken hand en, al op de achtergrond, het silhouet van Elsa.

“Anne,” zei mijn vader, “je ziet er betoverend uit.” Ze glimlachte hem toe in het voorbijgaan en pakte haar jas. “We zien elkaar daar,” zei ze. “Cécile, ga jij met mij mee?” Ik mocht rijden. De weg was zo mooi in de

nacht dat ik langzaam reed. Anne zei niets. Ze scheen zelfs geen acht te slaan op de ontketende trompetten die uit de radio schalden. Toen de cabriolet van mijn vader ons in een bocht inhaalde, vertrok ze geen spier. Ik voelde me al uitgeschakeld in een schouwspel waar ik geen greep meer op had.

Dankzij de handige manoeuvres van mijn vader verloren we elkaar in het casino al snel uit het oog. In de bar trof ik Elsa, die daar zat met een van haar kennissen, een aangeschoten Zuid-Amerikaan. Hij deed iets met toneel en ondanks zijn kennelijke staat was hij toch nog wel interessant omdat hij er zo hartstochtelijk over vertelde. Ik had een genoeglijk uurtje met hem maar Elsa verveelde zich. Zij kende wel enkele vedettes maar had geen belangstelling voor technische details. Plotseling vroeg ze me waar mijn vader was, alsof ik dat kon weten, waarna ze plompverloren wegging. Iets wat de Zuid-Amerikaan even scheen te bedroeven, maar door een nieuw glas whisky leefde hij weer op. Ik dacht helemaal nergens aan en was volmaakt gelukkig omdat ik uit beleefdheid had meegedaan aan zijn drinkgelag. Het werd nog grappiger toen hij ook nog wilde dansen. Ik moest hem met mijn armen rond zijn middel overeind houden en zorgen dat hij niet op mijn voeten trapte, wat aardig wat inspanning kostte. We moesten vreselijk lachen en toen Elsa me op mijn schouder tikte en ik haar onheilspellende gezicht zag, had ik bijna tegen haar gezegd dat ze naar de duivel kon lopen.

“Ik kan hem niet vinden,” zei ze.

Ze zag er verslagen uit. De poeder was van haar gezicht verdwenen, dat nu duidelijk glom, en ze zag er moe uit. Ze was meelijwekkend. Ik werd plotseling heel kwaad op mijn vader. Wat was hij toch ongelofelijk lomp.

“O, ik weet wel waar ze zijn,” zei ik glimlachend, alsof het om iets heel gewoons ging waar ze zich echt niet druk over hoefde te maken. “Ik ben zo terug.”

Beroofd van mijn steun viel de Zuid-Amerikaan in de armen van Elsa, wat hij opperbest scheen te vinden. Mistroostig bedacht ik dat zij heel wat meer figuur had dan ik en dat ik haar dat niet kwalijk kon nemen. Het casino was groot en ik liep twee keer vruchteloos alle zalen door. Ik inspecteerde ook de terrassen en dacht toen pas aan de auto.

Het duurde even voor ik die op de grote parkeerplaats had gevonden. Daar zaten ze. Ik kwam van de achterkant en kon ze door het achterrautje

zien zitten. Ik zag hun profielen dicht bij elkaar, heel ernstig en ontstellend mooi in het licht van de lantaarn. Ze keken elkaar aan en schenen zachtjes te praten want ik zag hun lippen bewegen. Ik was het liefste weer weggegaan, maar toen ik opnieuw aan Elsa dacht besloot ik het portier open te doen.

Mijn vaders hand lag op de arm van Anne en ze keken niet eens op.

“Amuseren jullie je een beetje?” vroeg ik beleefd.

“Wat is er?” zei mijn vader geërgerd. “Wat doe jij hier?”

“En jullie dan? Elsa is al een uur overal naar jullie op zoek.”

Langzaam, als met tegenzin, draaide Anne haar hoofd naar me toe.

“Wij gaan naar huis. Zeg maar tegen haar dat ik moe was endat je vader me naar huis heeft gebracht. Als jullie genoeg plezier gemaakt hebben kun je met mijn auto terugrijden.”

Ik begon te beven van verontwaardiging en kon bijna geen woord meer uitbrengen.

“Als wij genoeg plezier gemaakt hebben? Dat is toch niet te geloven! Het is gewoon walgelijk!”

“Wat is er walgelijk?” vroeg mijn vader verbaasd.

“Je sleept een roodharig meisje mee naar zee met een zon waar ze niet tegen kan en wanneer de vellen erbij hangen laat je haar in de steek. Dat is wel heel erg makkelijk! En wat moet ik dan tegen Elsa zeggen?”

Anne maakte een vermoeid gebaar en keerde zich weer naar hem toe. Hij glimlachte naar haar en hoorde niet eens wat ik zei. Ik was bijna buiten mezelf van woede.

“Ik zal... ik zal tegen haar zeggen dat mijn vader weer iemand anders heeft gevonden om mee naar bed te gaan en dat ze een andere keer maar eens moet terugkomen, is dat wat je wilt?”

De kreet van woede van mijn vader en de draai om mijn oren van Anne kwamen precies op hetzelfde moment. Haastig trok ik mijn hoofd uit het open portier. Ze had me pijn gedaan.

“Bied je excuses aan,” zei mijn vader.

Ik stond bewegingloos naast het portier, gevangen in een hevige wirwar van gedachten. Aan waardigheid denk ik altijd pas als het al te laat is.

“Kom hier,” zei Anne.

Het gevaar scheen geweken en ik boog me naar haar toe. Ze legde haar hand tegen mijn wang en sprak me zacht en langzaam toe, alsof ze me niet

helemaal voor vol aanzag.

“Je moet niet boos zijn, het spijt me echt voor Elsa. Maar je bent tactvol genoeg om dit op een goede manier te regelen. Morgen leggen we het wel uit. Heb ik je erge pijn gedaan?”

“Nee, niet echt,” antwoordde ik beleefd. Die plotselinge tederheid na mijn woede-uitbarsting maakte me bijna aan het huilen. Toen ze wegreden keek ik ze na en voelde ik me volkomen leeg. Mijn enige troost was het idee dat ik tact had. Langzaam liep ik terug naar het casino waar ik Elsa aantrof met de Zuid-Amerikaan die aan haar arm hing.

“Anne is niet lekker geworden,” zei ik op luchtige toon. “Papa moest haar naar huis brengen. Zullen we nog wat drinken?”

Ze keek me zwijgend aan. Ik probeerde een overtuigend argument te bedenken.

“Ze was misselijk,” zei ik, “het is vreselijk, haar jurk zat onder de vlekken.”

Dat laatste leek me een zeer overtuigend detail, maar Elsa begon zachtjes en ontroostbaar te huilen. Ontredderd keek ik naar haar.

“Cécile,” zei ze, “o, Cécile, we waren zo gelukkig...”

Ze snikte nog harder. De Zuid-Amerikaan begon ook te huilen en bleef haar woorden herhalen: “We waren zo gelukkig, zo gelukkig.” Op dat moment verfoeide ik Anne en mijn vader. Ik zou er wat voor over hebben gehad als ik had kunnen zorgen dat die arme Elsa niet meer hilde, haar rimmel niet doorliep en die Zuid-Amerikaan ophield met zijn gejammer.

“Er is niets aan de hand, Elsa. Kom mee naar huis.”

“Ik kom over een paar dagen mijn koffers wel halen,” snikte ze. “Vaarwel, Cécile, we konden zo goed met elkaar opschieten.”

Nooit had ik het met haar over iets anders gehad dan over het weer en de mode, maar niettemin had ik het gevoel dat ik een goede vriendin verloor. Ik draaide me met een ruk om en rende naar de auto.

6

De volgende ochtend voelde ik me ellendig, ongetwijfeld door al die whisky's van de avond ervoor. Toen ik wakker werd lag ik in het donker dwars over mijn bed met een vieze smaak in mijn mond en mijn armen en benen bijna drijvend in een ondraaglijke klamheid. Een zonnestraal viel door de kieren van het luik en in de streep licht rees een dichte sluier van stofdeeltjes op. Ik had geen zin om op te staan, maar ik wilde ook niet blijven liggen. Ik vroeg me af of Elsa nog zou terugkomen, en hoe het gezicht van Anne en mijn vader vanochtend zou staan. Ik dwong me aan hén te denken zodat ik op zou staan zonder te merken hoeveel inspanning het me kostte. Toen ik uiteindelijk versuft op de koele plavuizen van mijn slaapkamer stond, voelde ik me ziek. Ik boog me voorover naar de spiegel die een treurig beeld bood: grote donkere ogen, een gezwollen lip, een vreemd gezicht, het mijne... Was ik nu zwak en laf door die dikke lip, die wanverhouding, die verfoeilijke, willekeurige lichamelijke beperking? En als ik dan in mezelf opgesloten zat, waarom zag ik dat dan plotseling glashelder, zo volkomen in tegenstelling met hoe ik was? Ik zwolg in zelfhaat, verfoeide dat vervaarlijke masker, ingevallen en verfomfaaid door de uitspattingen. Ik mompelde het woord uitspattingen een paar keer terwijl ik mezelf aankeek en plotseling zag ik mezelf lachen. Hoezo uitspattingen? Een paar slecht gevallen glazen drank, een oorvijg en wat tranen. Ik poetste mijn tanden en ging naar beneden.

Mijn vader en Anne zaten al dicht bij elkaar op het terras achter het blad met ontbijt. Ik liet een onduidelijk goedemorgen horen en ging tegenover hen zitten. Uit kiesheid durfde ik ze niet aan te kijken, maar het bleef zo lang stil dat ik uiteindelijk toch opkeek. Annes vermoeide trekken waren het enige teken van een voorbije liefdesnacht. Beiden glimlachten

en ze schenen heel gelukkig. Dat maakte indruk op me want ik heb geluk altijd gezien als een bezegeling, een overwinning.

“Goed geslapen?” vroeg mijn vader.

“Gaat wel,” antwoordde ik. “Ik heb gisteravond te veel whisky gedronken.”

Ik schonk mezelf een kop koffie in en nam een slokje, maar zette de mok snel weer neer. Hun stilzwijgen had iets afwach-tends wat me ongemakkelijk maakte. Ik was zo moe dat ik het niet lang uithield.

“Wat is er aan de hand? Jullie doen zo geheimzinnig.”

Mijn vader stak een sigaret op met een gewild nonchalant gebaar. Anne keek me aan, voor één keer duidelijk onzeker.

“Ik wilde je iets vragen,” zei ze ten slotte.

Ik voorzag het ergste.

“Nog een boodschap voor Elsa?”

Ze wendde haar gelaat af en keek mijn vader aan.

“Je vader en ik willen graag trouwen,” zei ze.

Ik keek haar strak aan, en daarna mijn vader. Even wachtte ik op een teken van hem, een knipoog, die me geërgerd maar ook gerustgesteld zou hebben. Hij keek naar zijn handen. “Dat kan niet,” zei ik tegen mezelf, maar ik wist al dat het de waarheid was.

“Dat is een prima idee,” zei ik om tijd te winnen.

Ik kon er simpelweg niet bij: mijn vader, zo fel gekant tegen het huwelijk, tegen een vaste relatie, was in één nacht overgehaald...Dit zou ons hele leven overhoop gooien. We zouden onze onafhankelijkheid kwijtraken. Ik zag het leven met ons drieën al voor me, een leven dat onmiddellijk in evenwicht zou worden gebracht door Annes inzicht en verfijning, het leven waarom ik haar zo benijdde. Intelligente, fijnbesnaarde vrienden en gelukkige, kalme avonden...Ik had plotseling een hekel aan de rumoerige diners, de Zuid-Amerikanen en de Elsa's. Een gevoel van superioriteit, van trots overspoelde me.

“Dat is een heel erg goed idee,” herhaalde ik, en ik schonk ze een brede glimlach.

“Ah, poesje, ik wist weldat je blij zou zijn,” zei mijn vader.

Hij was ontspannen, opgetogen. Getekend door de vermoeyenissen van de liefde leek Annes gezicht ineens veel toegankelijker en gevoeliger dan ik het ooit eerder had gezien.

“Kom eens hier, poesje,” zei mijn vader.

Hij stak zijn handen naar me uit en trok me tegen hen beiden aan. Ik zat bijna op mijn knieën voor hen en ze keken me vertederd aan en streelden mijn haar. Ikzelf kon de gedachte niet van me afzetten dat dit moment misschien wel een ommekeer in mijn leven betekende, maar dat ik voor hen eigenlijk niet meer dan een poesje, een aanhankelijk diertje was. Ik voelde dat ze buiten mij om verenigd waren door een verleden en een toekomst, door gevoelsmatige banden die ik niet kende en waar ik buiten zou worden gehouden. Ik sloot welbewust mijn ogen, liet mijn hoofd tegen hun knieën rusten, lachte met hen mee en speelde weer mijn rol.

Trouwens, ik was toch ook gelukkig? Anne was immers een goed mens en helemaal niet bekrompen. Ze zou me begeleiden, de verantwoordelijkheid voor mijn leven op zich nemen en me onder alle omstandigheden de juiste weg wijzen. Ik zou een voorbeeldig mens worden, en mijn vader met mij.

Mijn vader stond op om een fles champagne te halen. Ik werd al misselijk bij het idee. Hij was gelukkig en dat was natuurlijk het voornaamste, maar ik had hem al zo vaak gelukkig gezien vanwege een vrouw...

“Ik was wel een beetje bezorgd over hoe je zou reageren,” zei Anne.

“Waarom?” vroeg ik.

Zo te horen leek het wel of mijn veto het huwelijk van twee volwassenen had kunnen tegenhouden.

“Ik dacht dat je misschien bang voor me was,” zei ze en begon te lachen.

Ik lachte mee want ik was inderdaad een beetje bang voor haar. Ze maakte duidelijk dat ze het wist, en ook dat het helemaal niet nodig was.

“Vindje het geen belachelijk idee, twee van die oude mensen die gaan trouwen?”

“Jullie zijn helemaal niet oud,” zei ik zo overtuigend mogelijk, want op dat moment kwam mijn vader dansend met een fles champagne in zijn armen terug.

Hij ging weer naast Anne zitten en legde een arm om haar schouders. Haar lichaam bewoog naar hem toe, zo suggestief dat ik mijn ogen neersloeg. Daarom wilde ze natuurlijk met hem trouwen: om zijn lach, om zijn stevige, veilige armen, om zijn levenslust en de warmte die hij uitstraalde. Veertig jaar, de angst voor de eenzaamheid, misschien de laatste stormachtige gevoelens...Ik had nooit aan Anne gedacht als aan

een vrouw, maar altijd als aan een abstract wezen: ze belichaamde voor mij zelfverzekerdheid, elegantie en intelligentie, maar nooit sensualiteit of zwakte...Ik begreep dat mijn vader trots was, want de hooghartige, koele Anne Larsen zou met hem trouwen. Hield hij wel van haar, zou hij van haar kunnen blijven houden? Mocht ik wel onderscheid maken tussen deze liefde en de gevoelens die hij had gehad voor Elsa? Ik deed mijn ogen dicht, de zon verdoofde me. Daar zaten we met zijn drieën op het terras, met al onze heimelijke twijfels, onuitgesproken angsten en gevoelens van geluk.

Elsa kwam de dagen daarna niet terug. Een week ging in een oogwenk voorbij. Het waren zeven gelukkige, aangename dagen, maar meteen ook de laatste. We smeedden ingewikkelde plannen voor de inrichting van ons huis en de indeling van onze dagen. Mijn vader en ik maakten strakke, overvolle schema's, met de argeloosheid van hen die zich nooit aan iets dergelijks hoefden te houden. Hebben we er trouwens ooit zelf in geloofd? Elke dag om half een naar dezelfde gelegenheid voor de lunch, 's-avonds samen thuis eten en daarna niet meer uitgaan: dacht mijn vader echt dat dat kon? Niettemin nam hij opgewekt afstand van het ongeregelde leven en prees hij het ordentelijke, smaakvolle, goed georganiseerde burgerbestaan. Ongetwijfeld waren dit voor hem, net als voor mij, slechts vage hersenspinsels.

Ik bewaar aan die week een herinnering die ik met een zeker genoegen verder uitdiep om mezelf op de proef te stellen. Anne was ontspannen, vol vertrouwen en heel lief, en mijn vader hield van haar. 's-Morgens zag ik ze innig gearmd naar beneden komen, lachend en met wallen onder de ogen, en ik had echt het liefste gezien dat dit heel ons leven zo zou blijven. Laat in de middag dronken we vaak een aperitief op een terras aan zee. Overal waar we kwamen werden we aangezien voor een normaal, hecht gezin, en ik, die gewend was alleen met mijn vader uit te gaan en steevast glimlachjes en spottende of medelijdende blikken kreeg, was blij dat ik nu een rol had die bij mijn leeftijd paste. Ze zouden na de vakantie trouwen in Parijs.

De arme Cyril had met enige verbijstering kennisgenomen van onze interne verandering. Maar hij was blij dat de nieuwe verbintenis zou uitmonden in een wettig huwelijk. We zeilden weer samen, we kusten elkaar wanneer we daar zin in hadden en soms, wanneer hij zijn mond op

de mijne drukte, zag ik in gedachten Annes enigszins door vermoeidheid getekende gezicht in de ochtend, de trage en soepele nonchalance die de liefde aan haar gebaren gaf, en dan was ik jaloers op haar. Alleen kussen is op een gegeven moment niet spannend meer en als Cyril minder van me had gehouden was ik die week ongetwijfeld zijn minnares geworden.

Wanneer we om zes uur weer terugkwamen van een van de eilandjes trok Cyril de boot op het zand. We gingen terug naar huis door het pijnboombos en om weer warm te worden speelden we indiaantje en zat hij me achterna, waarbij ik een voorsprong kreeg. Meestal haalde hij me nog een eind van huis af en wierp hij zich met een luide triomfkreet op me, rolde me door de dennennaalden, greep mijn armen vast en kuste me. Ik herinner me nog de smaak van die ademloze, vruchteloze kussen, en het bonzen van Cyrils hart tegen het mijne, en op de achtergrond het breken van de golven op het strand...Een, twee, drie, vier hartslagen en het zachte geruis op het zand. Een, twee, drie...een: hij kwam weer op adem, zijn kus werd preciezer, versmalde als het ware, en dan hoorde ik het geluid van de zee niet meer, in mijn oren alleen nog de aanhoudende snelle voortgang van mijn bloed.

Op een avond haalde Annes stem ons uit elkaar. Cyril lag languit tegen me aan, we waren halfnaakt in het roodgescha-keerde, schaduwrijke avondlicht en ik kan me voorstellen dat Anne zich hierdoor liet misleiden. Ze riep kortaf mijn naam.

Cyril sprong op, beschaamd natuurlijk. Ik stond ook op, langzamer, en keek Anne daarbij aan. Ze wendde zich tot Cyril en sprak hem langzaam toe alsof ze hem niet kon zien.

“Ik reken erop dat ik je hier niet meer zie,” zei ze.

Hij antwoordde niet, boog zich naar me toe en kuste mijn schouder, waarna hij wegging. Dat gebaar verbaasde me, ontroerde me alsof het een belofte was. Anne staarde me aan met een ernstige en toch afwezige uitdrukking, alsof ze aan iets anders dacht. Dat ergerde me, want als ze met haar gedachten ergens anders was had ze beter haar mond kunnen houden. Ik ging naar haar toe en trok uit pure beleefdheid een beschaamd gezicht. Ze plukte werktuigelijk een dennennaald van mijn hals en scheen me nu pas echt te zien. Ik zag hoe dat prachtige, misprijzende masker weer over haar gezicht gleed, die vermoeide, afkeurende gelaatsuitdrukking die haar zo opvallend mooi maakte en waar ik altijd een beetje bang voor was.

“Je moet goed beseffen dat dit soort vermaak meestal in het ziekenhuis eindigt,” zei ze.

Ze stond kaarsrecht terwijl ze me toesprak en keek me daarbij strak aan, wat ik onuitstaanbaar vond. Zij was zo’n vrouw die je rechtop en bewegingloos kon toespreken, terwijl ik altijd een stoel nodig had, of iets om me aan vast te houden, een sigaret, of desnoods schommelde ik met mijn been, waar ik dan strak naar keek...

“Je moet niet overdrijven,” zei ik glimlachend. “Cyril en ik hebben alleen maar gekust, daardoor kom ik echt niet in het ziekenhuis terecht...”

“Ik wil liever nietdat je hem nog ziet,” zei ze alsof ik haar maar wat wilde wijsmaken. “En protesteren heeft geen zin. Je bent zeventien, ik ben nu gedeeltelijk verantwoordelijk voor je en ik wil niet dat je je leven verknoeit. Je moet trouwens aan het werk voor je examen, daar kun je je ‘s middags beter mee bezighouden.”

Ze draaide zich om en slenterde kalm terug naar huis. Ik was zo verbijsterd dat ik als aan de grond genageld bleef staan. Ze meende wat ze zei: ze zou elke tegenwerping en ontkenning van mij aanhoren met die onverschilligheid van haar die erger was dan minachting, alsof ik niet bestond, alsof ik iets was wat in het gareel moest worden gedwongen en niet Cécile, die ze al van jongs af kende en die ze nooit pijn zou kunnen hebben doen zonder er zelf ook onder te lijden. Mijn vader was mijn enige hoop. Hij zou reageren zoals hij altijd deed: “Wie is die jongen, poesje? Hij is toch wel mooi en gezond, hè? Kijk uit voor smeerlappen, meisje.” Als hij niet zo reageerde, was mijn vakantie voorbij.

De avondmaaltijd was een nachtmerrie. Anne had niets gezegd in de trant van: “Ik zal niets tegen je vader zeggen, want ik klik niet, maar je moet belovendat je flink aan het werk gaat.” Zo berekenend was ze helemaal niet. Daar was ik blij om, maar toch nam ik het haar kwalijk want als ze wel zoiets had gezegd had ik tenminste een hekel aan haar kunnen hebben. Die fout maakte ze niet, ze maakte nooit fouten, en pas na de soep scheen ze zich het voorval te herinneren.

“Ik zou graag zien dat je je dochter een paar verstandige adviezen geeft, Raymond. Ik trof haar vanavond in het bos aan met Cyril en het is blijkbaar dik aan tussen die twee.”

Die arme vader van me probeerde het nog als een grap op te vatten.

“Wat zeg je me nou? Wat deden ze dan?”

“Ik kuste hem,” riep ik heftig uit. “Anne dacht dat we...”

“Ik dacht helemaal niets,” onderbrak Anne me onmiddellijk. “Maar het lijkt me beter dat ze hem een tijdje niet meer ziet en wat aandacht besteedt aan haar filosofie.”

“Arm kind,” zei mijn vader... “Het is toch een heel aardige jongen, die Cyril?”

“Cécile is ook een heel aardig meisje,” zei Anne. “Daarom zou ik het ook vreselijk vinden als er iets met haar gebeurde. En aangezien ze hier de volledige vrijheid heeft en ze voortdurend bij elkaar zijn zonder dat ze iets omhanden hebben, lijkt me dat onvermijdelijk, jou niet?”

Bij dat ‘jou niet?’ keek ik op, maar mijn vader sloeg zijn ogen neer en ik merkte dat hij er behoorlijk mee in zijn maag zat.

“Je hebt natuurlijk gelijk,” zei hij. “Ja, je moet eigenlijk wel wat doen, Cécile. Je wilt toch niet een heel jaar filosofie over moeten doen?”

“Wat kan mij dat schelen?” antwoordde ik kort.

Hij keek me aan maar wendde meteen zijn blik weer af. Ik was verbijsterd. Ik besepte op dat moment dat zorgeloosheid het enige gevoel is dat je leven richting kan geven zonder dat je argumenten hoeft te hebben om het te rechtvaardigen.

“Kom kom,” zei Anne terwijl ze over de tafel heen mijn hand pakte, “ruil je rol als bosnimef nou maar in voor die van ijverige scholier. Het is per slot van rekening maar voor een maand. Zo erg is dat toch niet, wel?”

Zij keek me aan en hij keek me aan, en ze glimlachten: van hen uit gezien werd de discussie al een stuk eenvoudiger. Ik trok mijn hand voorzichtig terug.

“Jawel,” zei ik, “dat is wel erg.”

Ik zei het zo zacht dat ze me niet hoorden of niet wilden horen. De volgende ochtend zat ik naar een zin van Bergson te turen. Het duurde even voor ik hem begreep. “Hoe groot de heterogeniteit tussen oorzaak en gevolg op het eerste gezicht ook mag lijken en hoe diep de kloof ook is tussen een gedragsregel en het wezen der dingen, men kan alleen uit het contact met het generatieve principe van de menselijke soort de nodige kracht putten om de mensheid lief te hebben.” Ik herhaalde de zin nog eens, eerst zachtjes om de draad niet kwijt te raken, daarna hardop. Ik steunde mijn hoofd in mijn handen en staarde aandachtig naar de uitspraak. Ten slotte begreep ik wat het betekende, maar ik voelde me nog

net zo onverschillig en machteloos als toen ik het de eerste keer las. Zo kon ik niet verder gaan; ik bekeek de zinnen die volgden nog steeds met aandacht en vol goede wil, maar toen voelde ik plotseling een hevige emotie opkomen, als de wind die opsteekt, en ik wierp me op bed. Ik dacht aan Cyril die in de glinsterende baai op me wachtte, aan het zachte schommelen van de boot, aan de smaak van onze kussen, en ik dacht aan Anne. Ik schrok zo van mijn gedachten over haar dat ik met bonzend hart op mijn bed ging zitten en ik probeerde mezelf ervan te overtuigen dat het dom en weerzinwekkend was, dat ik een verwend en lui kind was en dat ik dit soort dingen niet mocht denken. Maar desondanks bleef het malen in mijn hoofd en ik besloot dat ze schadelijk en gevaarlijk voor ons was, dat ze ons hinderde en uit de weg geruimd moest worden. Ik dacht terug aan het ontbijt van daarstraks waar ik me diep gekwetst en vol wrok had moeten verbijten, een gevoel dat me in mijn eigen ogen verachtelijk en belachelijk maakte...Ja, dat nam ik Anne nog het meest van al kwalijk: zij zorgde ervoor dat ik niet meer van mezelf hield. Ik, die als vanzelfsprekend geschapen was voor het geluk, voor een aangenaam en zorgeloos leven, was nu door haar terechtgekomen in een wereld waar zelfverwijt en een slecht geweten hand in hand gingen en waarin ik, niet gewend als ik was aan kritisch zelfonderzoek, de weg kwijtraakte. En wat gaf ze me daarvoor in ruil? Ik onderschatte haar kracht niet: ze had mijn vader gewild en die had ze nu. Langzaam maar zeker zou ze nu van ons de man en de stiefdochter van Anne Larsen maken. Dat wil zeggen beschaafde, welopgevoede en gelukkige mensen. Want ze zou ons zeker gelukkig maken; ik voelde hoe gemakkelijk wij, wankelbare types, zouden bezwijken voor de aantrekkingskracht van een vastomlijnd leven, dat ons van elke persoonlijke verantwoordelijkheid zou ontslaan. Ze had alles veel te goed van tevoren uitgedacht. Mijn vader maakte zich al van mij los. Het beschaamde gezicht dat hij aan tafel van me afwendde achtervolgde en kwelde me. Met moeite mijn tranen bedwingend herinnerde ik me hoe goed we het vroeger met elkaar konden vinden, hoe vrolijk we waren wanneer we bij het ochtendgloren door de stille straten van Parijs naar huis reden. Dat was allemaal afgelopen. Ook ik zou door Anne gestuurd, bijgeschaafd en heropgevoed worden. Ik zou er zelfs niet onder lijden, want ik zou haar intelligentie, haar ironie en haar tederheid niet kunnen

weerstaan. Over een maand of zes zou ik daar zelfs geen zin meer in hebben.

Het drong plotseling tot me door dat ik iets moest doen, dat ik mijn vader en ons vroegere leven moest zien terug te krijgen. Ineens leken de twee vrolijke, losbandige jaren die achter me lagen de hemel op aarde, dezelfde twee jaren die ik onlangs nog probleemloos had verloochend... De vrijheid om te denken, desnoods slecht en weinig te denken, de vrijheid om mijn eigen manier van leven, mijn eigen persoonlijkheid te kiezen. 'Mezelf te zijn' durf ik het niet te noemen want ik was nog als zachte was, ook al liet ik me niet in elke vorm kneden.

Ik weet dat er voor deze omslag in mij allerlei ingewikkelde redenen te bedenken zijn en dat mij prachtige complexen toegedicht kunnen worden, zoals een incestueuze liefde voor mijn vader of een abnormale hartstocht voor Anne. Maar ik ken de ware redenen: de hitte, Bergson en Cyril – of in elk geval de afwezigheid van Cyril. Ik bleef er de hele middag over piekeren en werd tussen allerlei nare gevoelens heen en weer geslingerd, die allemaal uit dit ene besef voortkwamen: dat wij aan Annes willekeur overgeleverd waren. Ik was niet gewend om na te denken en het maakte me humeurig. Net als die ochtend deed ik aan tafel geen mond open. Mijn vader vond het blijkbaar nodig om er grapjes over te maken.

“Wat ik zo leuk vind aan jonge mensen is hun levendigheid, hun welbespraaktheid...”

Ik keek hem aan met een heftige, harde blik. Het was waar dat hij van jonge mensen hield, ik had niet voor niets mijn hart bij hem uitgestort. We hadden over van alles gepraat, over de liefde, de dood, over muziek. En nu liet hij me in de steek, maakte me machteloos. Ik keek hem aan en dacht: je houdt niet meer van me zoals eerst, je hebt me verraden. Ik probeerde het hem zonder woorden duidelijk te maken, ik maakte er een drama van. Hij keek me plotseling verontrust aan, misschien begreep hij dat het geen spel meer was en dat onze goede verstandhouding gevaar liep. Ik zag zijn gezicht tot een vraag verstarren. Anne wendde zich tot mij: “Je ziet er niet goed uit, het spijt me dat ik je achter de broek moet zitten.”

Ik antwoordde niet want op dat moment had ik een te grote hekel aan mezelf vanwege het drama dat ik in gang had gezet en niet meer kon stopzetten. We waren klaar met eten. In de rechthoek van licht die door het raam van de eetkamer op het terras viel, zag ik Annes lange, levendige

hand op de tast de hand van mijn vader zoeken. Ik dacht aan Cyril en verlangde er hevig naar dat hij me hier op dit terras vol krekels en maanlicht in zijn armen zou nemen. Ik hunkerde ernaar om gestreeld, getroost en weer met mezelf verzoend te worden. Mijn vader en Anne zwegen: zij hadden een nacht vol liefde in het vooruitzicht, ik had alleen Bergson. Ik probeerde te huilen, medelijden met mezelf te hebben, maar het lukte niet. Ik had medelijden met Anne, alsof ik er al zeker van was dat ik haar zou overwinnen.

Deel twee

1

Het verbaast me dat alles wat daarna gebeurde me nu nog steeds zo helder voor de geest staat. Ik werd me duidelijker bewust van de anderen, en ook van mezelf. Spontaniteit en zorgeloos egoïsme waren voor mij altijd een vanzelfsprekende luxe geweest. Zo had ik altijd geleefd. Maar nu was ik door de afgelopen paar dagen zo ontregeld dat ik was gaan nadenken, dat ik mezelf plotseling zag leven. Ik doorstond alle angsten waarmee zelfonderzoek gepaard gaat, zonder evenwel met mezelf in het reine te komen. Mijn gevoelens tegenover Anne, bedacht ik, zijn dom en kleinzielig, en het verlangen om Anne van mijn vader te scheiden is zelfs wreed. Maar waarom zou ik zo over mezelf oordelen? Was ik niet volkomen vrij om te voelen wat ik wilde, gewoon door mezelf te zijn? Dat ‘zelf scheen zich voor het eerst in mijn leven op te delen, en ik was verbijsterd door de wonderbaarlijke kracht van die innerlijke gespletenheid. Ik vond allerlei fraaie verontschuldigungen die ik mezelf influisterde, en ik was overtuigd van mijn oprechtheid, maar dan stond er plotseling een andere ‘ik’ op die mijn argumenten van even daarvoor weersprak en me toeschreeuwde dat ik me vergiste, ook al leken ze nog zo waar te zijn. Maar was het niet juist die andere ‘ik’ die me op een dwaalspoor bracht? Was deze helderheid van geest juist niet mijn grootste vergissing? Urenlang zat ik op mijn kamer en worstelde met mezelf om erachter te komen of de angst en de vijandschap die ik nu voor Anne voelde terecht waren, of dat ik alleen maar een zelfzuchtig en verwend kind was dat zich liet leiden door een misplaatst gevoel van onafhankelijkheid.

Ondertussen werd ik met de dag magerder. Op het strand deed ik niets anders dan slapen en aan tafel bewaarde ik, overigens niet opzettelijk, zo’n angstwekkend stilzwijgen dat het ze in verlegenheid bracht. Voortdurend keek ik naar Anne, ik bespiedde haar, en gedurende de hele maaltijd zei ik

tegen mezelf: “Dat gebaar dat ze daarnet voor hem had, dat getuigt toch van liefde, van een liefde zoals hij nooit meer in zijn leven zal kennen? En die glimlach voor mij met die ongeruste blik in haar ogen, die kan ik haar toch niet kwalijk nemen?” Maar toen zei ze opeens: “Zodra we weer in Parijs zijn, Ray-mond...” Bij het idee dat ze ons leven zou delen en zich ermee zou bemoeien kwamen al mijn stekels overeind. Het enige wat ik nog in haar zag was slinksheid en koele berekening. En ik zei tegen mezelf: “Zij is kil en afstandelijk, wij zijn hartelijk en warmbloedig; zij is bazig maar wij zijn onafhankelijk; zij is onverschillig, ze interesseert zich niet voor anderen terwijl wij mensen fascinerend vinden; zij is terughoudend en wij zijn vrolijk. Alleen wij tweeën leven het volle leven en zij zal zich met haar kalmte tussen ons dringen, ze zal zich aan ons warmen en ons langzaam maar zeker onze zorgeloze warmte afnemen, ze zal ons uiteindelijk alles afnemen, als een mooie slang...” Een mooie slang, herhaalde ik in mezelf, een mooie slang! Ze gaf me het brood aan en ineens kwam ik weer bij zinnen en schreeuwde in gedachten tegen mezelf: “Ben je helemaal gek geworden, dit is Anne, de verstandige Anne die voor je gezorgd heeft. Dat koele is haar manier van leven, dat heeft niets met berekening te maken. Met haar onverschilligheid verdedigt ze zich tegen de vuiligheid in het leven, het is juist een bewijs van innerlijke adel.” Een mooie slang... Ik voelde me verbleken van schaamte, keek haar aan en smeekte haar in stilte om vergeving. Nu en dan ving ze mijn blikken op en betrok haar gezicht, verbaasd en onzeker, en stokten de woorden haar in de keel. Instinctief zochten haar ogen dan die van mijn vader, maar die keek slechts bewonderend of verlangend terug en begreep niet waarom ze zo onrustig was. Kortom, ik wist zo langzamerhand een verstikkende atmosfeer te scheppen en ik kreeg een steeds grotere hekel aan mezelf.

Mijn vader leed eronder, voor zover hij in zijn toestand kón lijden. En dat was maar heel weinig want hij was gek op Anne en uitzinnig van trots en vreugde. Alleen daarvoor leefde hij nog. Maar toen ik op een ochtend na mijn eerste duik in het water op het strand lag te soezen kwam hij naast me zitten en keek naar me. Ik voelde zijn blik als een last op me rusten. Ik wilde net opstaan en hem voorstellen mee het water in te gaan met de geforceerde opgewektheid die me inmiddels eigen geworden was, toen hij zijn hand op mijn hoofd legde en klagend zijn stem verhief: “Anne, kijk

nou eens naar die sprinkhaan hier, ze is zo mager als wat. Als dit het resultaat is van dat studeren, moet ze er meteen mee ophouden.”

Hij dacht dat hij alles in der minne kon schikken en tien dagen geleden zou hem dat ook gelukt zijn. Maar ik had me inmiddels al te diep in de nesten gewerkt en de uren die ik ‘s middags moest studeren deerden me niet meer omdat ik sinds Bergson geen boek meer had opengeslagen.

Anne kwam naar ons toe. Ik bleef op mijn buik op het zand liggen en hoorde haar voetstappen dichterbij komen. Ze ging aan de andere kant zitten en mompelde: “Het doet haar inderdaad geen goed. Het zou trouwens al mooi zijn als ze echt iets zou uitvoeren in plaats van op haar kamer te zitten niksen...”

Ik draaide me om en keek hen aan. Hoe wist zij nou dat ik geen steek uitvoerde? Misschien had ze zelfs mijn gedachten geraden, ik achtte haar tot alles in staat. Een angstaanjagend idee.

“Ik zit niet op mijn kamer te niksen,” protesteerde ik.

“Mis je die jongen soms?” vroeg mijn vader.

“Nee!”

Dat was niet helemaal waar. Maar het was wel waar dat ik nauwelijks tijd had gehad om aan Cyril te denken.

“Maarje ziet er slecht uit,” zei mijn vader streng. “Moet je haar daar nou zien liggen, Anne. Ze is net een iele braadkip die in de zon ligt te bakken.”

“Cécile, liefje,” zei Anne, “je moet wat beter je best doen. Een beetje studeren en veel eten. Dat examen is belangrijk...”

“Dat examen kan me geen moer schelen,” schreeuwde ik, “hoor je me, geen moer!”

Ik keek haar wanhopig maar strak aan, zodat ze zou begrijpen dat het om veel ernstiger dingen dan een examen ging. Ze moest nu tegen me zeggen: “Wat is er eigenlijk aan de hand?” Ze moest me met vragen bestoken, me dwingen haar alles te vertellen. En dan zou zij me van mijn ongelijk overtuigen en haar oordeel over me vellen, maar dan werd ik tenminste niet langer gekweld door die bittere en deprimerende gevoelens die me overspoelden. Ze keek me aandachtig aan. Ik zag hoe aandacht en verwijt het donkerblauw van haar ogen nog donkerder maakten. En ineens begreep ik dat ze er niet aan zou denken om me uit te horen, me alles te laten opbiechten, omdat ze nooit op het idee zou komen en omdat ze

vonddat je zoiets gewoonweg niet doet. En ik besepte ook dat ze me geen van die gedachten die me teisterden toedichtte en als ze het wel deed dan alleen met laatdunkende onverschilligheid. Meer verdienen ze trouwens ook niet! Anne kende de dingen altijd precies het juiste gewicht toe. Daarom zou ik ook nooit of te nimmer met haar kunnen onderhandelen.

Woest liet ik me weer op het zand vallen en drukte mijn wang tegen de warme zachtheid van het strand, ik zuchtte en beefde licht. Anne legde kalm en zelfverzekerd haar hand in mijn nek en hield me even stil, net lang genoeg om mijn zenuwen tot bedaren te brengen.

“Maak het jezelf nou niet zo moeilijk,” zei ze. “Je was altijd zo tevreden en levendig, en zorgeloos, en nu ben je ineens ondoorgrondelijk en somber. Dat past helemaal niet bij je.”

“Ja, ik weet het,” zei ik. “Ik ben het lichtzinnige, onbedorven kind, een en al vrolijke onnozelheid.”

“Kom, we gaan eten,” zei ze.

Mijn vader was al weggelopen, hij verafschuwde dit soort geruzie. Onderweg pakte hij mijn hand en bleef die vasthouden. Zijn hand was stevig en troostend: hij had mijn neus gesnoten bij mijn eerste liefdesverdriet, hij had mijn hand vastgehouden op momenten van diepe rust en volmaakt geluk, en hij had heimelijk in de mijne geknepen wanneer we samenzwoeren en bijna de slappe lach kregen. Deze hand die ik zo vaak had gezien op het stuur van de auto, of ‘s-avonds met sleutels vergeefs naar het slot zoekend, om de schouder van een vrouw of op een pakje sigaretten, deze hand kon mij niet meer helpen. Ik drukte hem zo stevig als ik kon. Hij keek me aan en glimlachte.

2

Er gingen twee dagen voorbij: ik draaide in een kringetje rond en raakte volkomen uitgeput. Ik kon me niet aan de dwingende gedachte ontworstelen dat Anne ons leven volkomen overhoop zou halen. Ik deed geen moeite om Cyril weer te zien; hij zou me gerustgesteld hebben, me wat minder ongelukkig gemaakt hebben, maar dat wilde ik niet. Het gaf me zelfs enige voldoening om mezelf vragen te stellen waarop geen antwoord mogelijk was, om terug te denken aan voorbije dagen, en de dagen die nog kwamen met angst en beven tegemoet te zien. Het was snikheet. In mijn kamer was het schemerdonker achter de gesloten blinden, maar die hielden de ondraaglijk zware en vochtige lucht niet buiten. Ik bleef op bed liggen, met mijn hoofd achterover en mijn ogen op het plafond gericht, en ik bewoog alleen maar nu en dan om een koel stukje laken te vinden. Slapen ging niet, maar ik draaide op de grammofoon naast het bed trage muziek zonder echte melodie, alleen met wat ritme. Ik rookte aan een stuk door en voelde me decadent, wat me wel beviel. Maar met dat spelletje kon ik mezelf niet voor de gek houden: ik was verdrietig en volkomen in de war.

Op een middag klopte het kamermeisje op mijn deur en deelde me op geheimzinnige toon mee ‘dat er beneden iemand was’. Ik dacht meteen aan Cyril en rende naar beneden, maar hij was het niet. Het was Elsa. Hartelijk schudde ze me de hand. Ik keek haar aan en verbaasde me over haar hervonden schoonheid. Haar huid was eindelijk gebruind en had nu een egale lichtbruine tint. Ze zag er zeer verzorgd en stralend jong uit.

“Ik kom mijn koffers halen,” zei ze. “Juan heeft wel een paar jurken voor me gekocht, maar daar had ik niet genoeg aan.”

Ik vroeg me even af wie Juan wel mocht zijn, maar vroeg er niet naar. Het deed me plezier om Elsa weer te zien: ze bracht de sfeer mee van een vrouw die door haar minnaar wordt onderhouden, van bars en frivole

feestjes, die me aan gelukkiger dagen herinnerde. Ik zei dat het me plezier deed haar weer te zien en zij verzekerde me dat we het goed met elkaar konden vinden omdat we een aantal dingen gemeen hadden. Ik onderdrukte een lichte huivering en stelde haar voor mee naar mijn kamer te gaan zodat ze Anne en mijn vader niet hoefde te zien. Toen ik mijn vader noemde maakte ze onwillekeurig een kleine beweging met haar hoofd en ik vroeg me af of ze nog steeds van hem hield...ondanks Juan en zijn jurken. Ik besepte ook dat drie weken geleden zo'n reactie van haar me ontgaan zou zijn.

In mijn kamer luisterde ik naar haar uitbundige verhalen over het opwindende mondaine leven dat ze aan de kust leidde. Er kwamen verwarrende gedachten in me op, een wonderlijk gevoel, deels ingegeven door haar nieuwe verschijning. Ten slotte viel ze stil, misschien omdat ik niets zei. Ze liep even heen en weer door de kamer en vroeg toen zonder zich om te draaien en op luchtige toon of 'Raymond gelukkig was'. Ik kreeg ineens het gevoel dat ik de touwtjes in handen had en begreep ook meteen waarom. Woeste plannen buitelden over elkaar heen, allerlei ideeën kwamen op en ik bezweek bijna onder het gewicht van al die gedachten. En ik wist ook meteen wat ik tegen haar moest zeggen.

“‘Gelukkig’ is overdreven! Anne zorgt ervoor dat hij dat denkt, zo handig is ze wel.”

“Ja, heel handig,” zuchtte Elsa.

“Je raadt nooit wat haar gelukt is...Ze heeft hem overgehaald om met haar te trouwen.”

Elsa keek me onthutst aan.

“Gaat ze met hem trouwen? Gaat Raymond trouwen?”

“Ja,” zei ik, “Raymond gaat trouwen.”

Ik voelde ineens een lachbui in mijn keel opkomen. Mijn handen beefden. Elsa leek ontredderd, alsof ik haar een zware slag had toegebracht. Ze moest niet de tijd krijgen om na te denken en tot de conclusie te komen dat hij er eigenlijk wel de leeftijd voor had en niet zijn hele leven met vrouwen van losse zeden kon slijten. Ik boog me naar haar toe en dempte opeens mijn stem om meer indruk op haar te maken.

“Dat mag niet gebeuren, Elsa. Hij lijdt er nu al onder. Het kan gewoon niet, dat begrijp je toch wel?”

“Ja,” antwoordde ze.

Ze scheen gebiologeerd door mijn woorden, wat opnieuw mijn lachlust wekte en me nog erger deed beven.

“Ik hoopte aldat je zou komen,” ging ik verder. “Jij alleen kunt het tegen Anne opnemen. Jij bent de enige met genoeg klasse.”

Het was duidelijk dat ze niets liever wilde dan me geloven.

“Maar als hij met haar wil trouwen, dan houdt hij toch van haar?” wierp ze tegen.

“Kom nou,” zei ik zachtjes, “hij houdt van jou, Elsa! Je kunt me niet wijsmakendat je dat niet weet.”

Ik zag hoe ze haar ogen neersloeg om de vreugde en de hoop die mijn woorden haar gaven te verbergen. Ik handelde in een soort roes, ik wist precies wat ik tegen haar moest zeggen.

“Ze heeft op hem ingeprepraat over het belang van een stabiel huwelijk, een evenwichtig gezin en een fatsoenlijke moraal. Zo heeft ze hem ingepalmd.”

Ik voelde me schuldig door die woorden, want in feite uitte ik natuurlijk mijn eigen gevoelens. Weliswaar in vereenvoudigde en ruwe vorm, maar het was wel wat ik dacht.

“Als dat huwelijk doorgaat, Elsa, is het leven van ons alle drie naar de knoppen. We moeten mijn vader tegen zichzelf beschermen, want hij is een groot kind... Een groot kind...”

Ik herhaalde die laatste woorden heel nadrukkelijk. Ik vond dat ik het er nu wel erg dik oplegde, maar in Elsa's mooie groene ogen welden al tranen van medelijden. Ik eindigde als in een kerkgezing.

“Help me, Elsa. Doe het voor jezelf, voor mijn vader en voor jullie liefde.”

In gedachten voegde ik er nog aan toe: “...en voor de arme kleine negertjes.”

“Maar wat kan ik doen?” vroeg Elsa. “Ik denk niet dat er iets aan te doen is.”

“Als je dat echt denkt, moet je het maar zo laten,” zei ik met gebroken stem, zoals dat heet.

“Wat een rotwijf!” mompelde Elsa.

“Dat is precies het goeie woord,” zei ik en wendde op mijn beurt mijn gezicht af.

Elsa leefde zienderogen op. Ze was vernederd en nu zou zij, Elsa Mackenbourg, die intrigante wel eens laten zien wat ze nog voor haar in petto had. En mijn vader was nog steeds verliefd op haar...ze had het altijd wel geweten. Zelfwas ze bij die Juan de aantrekkingskracht van Raymond immers ook niet vergeten. Zij sprak dan wel niet over een huiselijke haard met hem, maar zij maakte het hem ook niet lastig, zij probeerde niet...

“Elsa,” zei ik, want ik kon haar niet langer verdragen, “ik wil graag dat je namens mij naar Cyril gaat en vraagt of je daar mag logeren. Dat regelt hij wel met zijn moeder. En zeg tegen hem dat ik morgenochtend naar hem toe kom. Dan kunnen we er met zijn drieën over praten.”

Toen ze wegging voegde ik er als grapje aan toe: “Je hebt je lot nu in eigen handen, Elsa.”

Ze knikte ernstig, alsof ze niet evenveel mogelijkheden had om haar lot te bepalen als het aantal mannen dat haar zou willen onderhouden. Ik zag hoe ze met dansende tred in de zon wegliep. Ik gaf mijn vader een week voor hij weer hartstochtelijk naar haar zou verlangen.

Het was half vier: hij lag vast en zeker in Annes armen te slapen. Ook zij zou zich nu aan de slaap overgeven, stralend, verformfaaid en loom van geluk en bevrediging...Ik begon als een gek plannen te maken zonder eerst even rustig na te denken. Ik liep voortdurend in mijn kamer heen en weer, ik ging naar het raam, wierp een blik op de spiegelgladde zee die kalm doodliep op het zand, ging terug naar de deur, draaide me weer om. Ik woog de voor- en nadelen af en ruimde alle bezwaren een voor een uit de weg. Nooit eerder had ik beseft hoe beweeglijk en vlug de geest met al zijn onverwachte ingevingen kon zijn. Ik voelde me ineens angstaanjagend slim en bij de weerzin die me had overvallen toen ik mijn eerste woorden tegen Elsa sprak, voegde zich nu een gevoel van trots, innerlijke verstandhouding en eenzaamheid.

Dit alles viel weer volkomen in duigen – moet dat nog gezegd? – toen we met zijn drieën gingen zwemmen. Ik beefde van wroeging in Annes aanwezigheid en wist niet wat ik moest doen om mijn vergissing goed te maken. Ik droeg haar tas, haastte me met haar badjas naar haar toe toen ze het water uitkwam en overstelpte haar met attenties en vriendelijke woorden; die plotselinge ommekeer na mijn dagenlange broeierige zwijgen verraste haar natuurlijk, deed haar zelfs plezier. Mijn vader was verrukt. Anne bedankte me met een glimlach, antwoordde vrolijk en ik

herinnerde me de woorden: “Wat een rotwijf! Dat is precies het goeie woord.” Hoe had ik ooit zoiets kunnen zeggen, ooit open kunnen staan voor die onnozele opmerkingen van Elsa? Morgen zou ik tegen haar zeggen dat ze weg moest gaan, zou ik duidelijk maken dat ik me had vergist. Alles zou weer net zo worden als vroeger en ik zou mijn examen gewoon halen! Dat diploma was vast nuttig.

“Dat is toch zo?”

Ik had het tegen Anne.

“Een middelbareschooldiploma is toch nuttig?”

Ze keek me aan en barstte in lachen uit. Ik volgde haar voorbeeld, blij dat ze zo vrolijk was.

“Je bent ongelofelijk,” zei ze.

Ja, ik was ongelofelijk, helemaal als ze had geweten wat ik van plan was geweest! Ik brandde van verlangen om het haar te vertellen zodat ze zou zien hoe onvoorstelbaar ongelofelijk ik wel was! “Stel je voor, ik zou Elsa een hoofdrol hebben laten spelen: zij zou doen alsof ze verliefd was op Cyril, ze zou bij hem logeren en wij zouden ze voorbij zien varen en ze in het bos, op het strand en in de kroeg tegenkomen. Elsa is nu weer een schoonheid. Ze heeft natuurlijk niet jouw soort schoonheid, maar ze is toch wel het oogverblindende mooie meisje naar wie mannen op straat omkijken. Dat zou mijn vader niet lang uitgehouden hebben: hij kan het nu eenmaal niet uitstaan dat een mooie vrouw die ooit aan hem toebehoorde zich zo snel troost met een ander, en dan ook nog min of meer onder zijn ogen. En met iemand die een stuk jonger is dan hij. Begrijp je, Anne, hij zou haar binnen de kortste keren weer terug willen hebben om zichzelf gerust te stellen, ook al houdt hij alleen van jou. Hij is namelijk heel erg ijdel, of hij heeft heel weinig zelfvertrouwen, hoe je het ook wilt noemen. Elsa zou volgens mijn aanwijzingen precies gedaan hebben wat ze moest doen. Dan zou hij je op een dag bedrogen hebben en dat zou je nooit hebben kunnen verdragen, zo is het toch? Jij bent geen vrouw die kan delen. Dan zou je weggegaan zijn en dat was precies wat ik wilde. Ja, het is idioot maar ik was boos op je, door dat gedoe over Bergson en door de hitte; ik had bedacht dat...Ik durf het je niet eens te vertellen omdat het allemaal zo vaag en belachelijk was. Alleen door dat stomme eindexamen wilde ik jou ruzie met ons laten krijgen, terwijl je de vriendin van mijn

moeder was, de vriendin van ons beiden. Maar dat eindexamen is best nuttig, hè?”

“Dat is toch zo?”

“Wat is toch zo?” vroeg Anne. “Dat een diploma nuttig is?”

“Ja,” zei ik.

Eigenlijk was het beter haar dit niet te vertellen, want ze zou het misschien niet eens begrijpen. Sommige dingen begreep Anne gewoon niet. Ik dook mijn vader achterna het water in, stoeide met hem en kon weer genieten van het spelen, het water en een gerust geweten. Morgen zou ik van kamer veranderen; ik zou me met mijn schoolboeken op zolder installeren. Maar Bergson zou ik niet meenemen, want overdrijven hoefde nu ook weer niet. Twee uur hard werken per dag, alleen en in stilte, met de geur van inkt en papier. Die inspanning zou in oktober beloond worden met de verbaasde lach van mijn vader, Annes goedkeurende blik en een diploma. Daarna zou ik een verstandig, beschaafd en enigszins terughoudend iemand zijn, net als Anne. Misschien sluimerden er wel intellectuele gaven in mij...Ik had immers in een oogwenk een logisch plan verzonnen, weliswaar een verwerpelijk plan, maar het zat goed in elkaar. En Elsa dan! Die had ik gestrikt door haar ijdelheid te strelen en op het gevoel te werken en ik had haar in een paar tellen overgehaald, terwijl zij alleen maar haar koffer kwam halen. Het was trouwens een merkwaardig iets: nog voor ik een woord had gezegd, had ik Elsa op de korrel genomen, haar zwakke plek ontdekt en doelbewust gericht. Voor het eerst in mijn leven voelde ik het onbeschrijflijke genoeg het wezen van een mens te doorgronden, het te ontdekken, naar boven te halen en dan aan te raken. Zoals je je vinger voorzichtig op een gespannen veer legt, zo had ik gezocht naar de drijvende kracht en pats, het was meteen raak. Dit was me nooit eerder gebeurd, daarvoor was ik altijd veel te impulsief geweest. Wanneer ik iemand al eens in de kern had aangeraakt, was dat altijd per ongeluk geweest. Nu had ik plotseling een glimp opgevangen van dat wonderlijke mechanisme dat de reacties van mensen regelt, en van de ongelofelijke macht van het woord. Jammer genoeg door middel van een leugen. Maar op een dag zou ik zielsveel van iemand houden en op dezelfde manier mijn weg naar zijn innerlijk banen, heel voorzichtig, met tederheid en bevende hand...

3

Toen ik de volgende dag naar het huis van Cyril liep, voelde ik me al heel wat minder overtuigd van mijn intellectuele gaven. Om mijn herstel te vieren had ik bij het avondeten veel gedronken en was ik buitensporig vrolijk geworden. Ik maakte mijn vader duidelijk dat ik letteren zou gaan studeren, dat ik hoofdzakelijk nog met geleerde types om zou gaan en dat ik beroemd en oersaai wilde worden. En dan moest hij alle trucs uit de reclamewereld en de schandaalpers uit de kast halen om mij beroemd te maken. We verzonnen de meest bizarre en wilde ideeën en schaterden het uit. Anne lachte mee maar minder luid dan wij, eerder uit een soort toegeeflijkheid. Zo nu en dan lachte ze helemaal niet, wanneer ik in mijn zucht naar roem de grenzen van de literatuur en de elementaire regels van het fatsoen ruimschoots overschreed. Maar omdat het zo duidelijk was dat mijn vader gelukkig was door alles wat we met onze dwaze grappen hervonden, hield ze haar mond. Ten slotte brachten ze me naar bed en stopten me in. Ik bedankte ze vurig en vroeg me hardop af wat ik zonder hen zou moeten beginnen. Mijn vader wist het echt niet, terwijl Anne er een nogal rigoureuze opvatting over scheen te hebben en ik smeekte haar het te zeggen, maar toen ze zich over me heen boog werd ik prompt door de slaap geveld. Midden in de nacht werd ik misselijk. Het ontwaken de volgende ochtend was erger dan alles wat ik in mijn leven aan katers had meegemaakt. Met een wazig hoofd en een hart vol twijfels liep ik naar het pijnboombos, zonder oog voor de in het ochtendlicht badende zee en de krijsende meeuwen.

Ik trof Cyril bij de ingang van onze tuin. Hij rende naar me toe, nam me in zijn armen, drukte me heftig tegen zich aan en stamelde verward.

“Lieve!ing, ik was zo ongerust...Het is al zo lang geleden...Ik wist niet hoe het met je ging, of die vrouw je ongelukkig maakte...Ik wist niet dat

ik zo ongelukkig kon zijn...Elke middag ben ik een paar keer langs de baai gevaren. Ik besepte niet dat ik zoveel van je hield..."

"Ik ook niet," antwoordde ik.

Het verraste me inderdaad en het ontroerde me zelfs. Ik voelde me jammer genoeg zo beroerd dat ik die ontroering niet met hem kon delen.

"Wat zie je bleek," zei hij. "Vanaf nu ga ik voor je zorgen, ik wil niet dat ze je nog langer zo slecht behandelen."

Hierin herkende ik Elsa's opgeklopte fantasie. Ik vroeg Cyril wat zijn moeder van haar vond.

"Ik heb tegen haar gezegd dat ze een vriendin is en geen ouders meer heeft," zei Cyril. "Ze is trouwens heel aardig, die El-sa. Ze heeft me alles over die vrouw verteld. Vreemd dat iemand met zo'n mooi, zo'n gedistingeerd gezicht zulke gemene dingen kan doen."

"Elsa heeft natuurlijk overdreven," zei ik flauwtjes. "Ik wilde net tegen haar zeggen dat..."

"Ik wil ook iets tegen jou zeggen," onderbrak Cyril me. "Cécile, ik wil met je trouwen."

Ik raakte even in paniek. Ik moest iets doen, iets zeggen. Voelde ik me maar niet zo hondsberoerd...

"Ik hou van je," mompelde Cyril in mijn haar. "Ik hou op met mijn rechtenstudie, een oom heeft me een goede baan aangeboden...Ik ben zesentwintig, ik ben geen kleine jongen meer en ik meen wat ik zeg. Wat vind je ervan?"

Wanhopig zocht ik naar een fraai antwoord dat voor tweerlei uitleg vatbaar was. Ik wilde helemaal niet met hem trouwen. Ik hield van hem, maar ik wilde niet met hem trouwen. Ik wilde met niemand trouwen, ik was alleen maar doodmoe.

"Dat kan niet," stamelde ik. "Mijn vader..."

"Ik praat wel met je vader," zei Cyril.

"Anne wil hier niets van weten," zei ik. "Ze vindt dat ik nog niet volwassen ben. En als zij nee zegt, zegt mijn vader hetzelfde. Ik ben zo ontzettend moe, Cyril, ik kan niet meer op mijn benen staan na al die emoties, laten we alsjeblieft gaan zitten. Daar komt Elsa ook aan."

Ze kwam in haar ochtendjas naar beneden, fris en stralend. Ik voelde me flets en miezerig. Ze zagen er allebei zo gezond, fleurig en levendig uit dat ik er prompt somber van werd. Elsa pakte een stoel voor me en

behandelde me met de grootste omzichtigheid, alsof ik recht uit de gevangenis kwam.

“Hoe is het met Raymond?” vroeg ze. “Weet hij al dat ik hier ben?”

Ze had de blije glimlach van iemand die vergeven heeft en weer hoopt. Hoe kon ik nu tegen haar zeggen dat mijn vader haar allang vergeten was en tegen Cyril dat ik er niet aan dacht om met hem te trouwen? Ik deed mijn ogen dicht; Cyril ging koffie halen. Elsa praatte aan een stuk door, ze zag me duidelijk als iemand met een scherpe geest en had vertrouwen in me. De koffie was erg sterk en heel geurig en de zon beurde me weer wat op.

“Ik heb er lang over zitten piekeren, maar ik heb geen oplossing kunnen bedenken,” zei Elsa.

“Die is er ook niet,” zei Cyril. “Hij is verliefd op haar, ze heeft hem in haar macht en daar is niets aan te doen.”

“Jawel,” zei ik. “Er is wel iets aan te doen. Jullie hebben niet genoeg fantasie.”

Ik voelde me geveleid dat ze zo aandachtig naar me wilden luisteren: ze waren allebei tien jaar ouder dan ik en hadden geen idee hoe ze het moesten aanpakken! Luchtigjes vervolgde ik: “Het is alleen maar een kwestie van psychologisch inzicht.”

Ik praatte lang en ontvouwde hun mijn plan. Ze kwamen met dezelfde bezwaren als die ik de avond ervoor zelf al had bedacht en het deed me intens genoeg en ze stuk voor stuk te ontkrachten. Het was natuurlijk niet serieus bedoeld, maar omdat ik zo mijn best deed om ze te overtuigen, liet ik me uiteindelijk zelf ook meeslepen. Ik toonde aan dat het uitvoerbaar was. Toen moest ik hen alleen nog duidelijk maken dat we dit plan natuurlijk niet uit konden voeren, maar daarvoor kon ik geen logische argumenten vinden.

“Ik hou niet van dat soort gemene streken,” zei Cyril. “Maar als ik alleen daardoor met je kan trouwen, dan moet het maar.”

“De schuld ligt niet alleen bij Anne,” wierp ik nog tegen.

“Je weet best dat als zij bij je vader blijft, jij gaat trouwen met iemand van haar keus,” zei Elsa.

Misschien had ze daar wel gelijk in. In gedachten zag ik al hoe Anne me op de dag dat ik twintig werd zou voorstellen aan een jongeman die net als ik afgestudeerd was en een schitterende toekomst voor zich had. Hij

was natuurlijk intelligent, evenwichtig en bovenal trouw. Eigenlijk wel een beetje zoals Cyril was. Ik schoot in de lach.

“Alsjeblieft, lach niet,” zei Cyril. “Je bent toch zeker wel jaloers als ik moet doen alsof ik verliefd ben op Elsa? Hoe kun je zoiets verzinnen, hou je wel van me?”

Hij sprak op gedempte toon. Elsa had zich tactvol een eindje verwijderd. Ik keek naar Cyrils bruine, gespannen gezicht, naar zijn donkere ogen. Hij hield van me, dat gaf me een eigenaardig gevoel. Ik keek naar zijn mond, zijn volle lippen, zo dichtbij...Ik voelde me op dat moment zeker geen intellectueel. Zijn gezicht kwam dichterbij het mijne zodat onze lippen elkaar aanraakten en herkenden. Ik bleef met open ogen rechtop zitten, zijn mond bewegingloos tegen de mijne, een warme, stevige mond; er ging een lichte rilling doorheen en om die te onderdrukken duwde hij zijn mond iets steviger tegen me aan, maar toen openden zijn lippen zich en zijn kus kwam tot leven, werd al snel onweerstaanbaar en doortastend, al te doortastend...Ik besepte dat ik meer aanleg had om in de zon met een jongen te zoenen dan om een diploma te halen. Buiten adem ging ik iets bij hem vandaan.

“Cécile, ik wil voor altijd met je samen zijn. Ik zal het spelletje met Elsa meespelen.”

Had ik wel de juiste inschatting gemaakt? Ik was de ziel, de regisseur van deze vertoning. Ik kon er nog steeds een eind aan maken.

“Je verzint rare dingen, jij,” zei Cyril met zijn scheve lachje waardoor zijn lip iets opkrulde en hij eruitzag als een deugniet, een heel aantrekkelijke deugniet...

“Kus me,” fluisterde ik, “gauw, kus me.”

En daarmee zette ik het spel in gang. Tegen mijn zin, uit onverschilligheid en uit nieuwsgierigheid. Soms had ik liever gezien dat ik het met opzet had gedaan, gedreven door een meedogenloze haat. Dan zou ik mezelf tenminste de schuld kunnen geven, en niet de gemakzucht, de zon en de kussen van Cyril.

Na een uur verliet ik de samenzweerders met een onrustig gemoed. Toch had ik nog genoeg argumenten om mezelf gerust te stellen: misschien werkte mijn plan helemaal niet, misschien hield mijn vader wel zoveel van Anne dat hij haar trouw bleef. Trouwens, zonder mij konden Cyril en Elsa niets beginnen. En wanneer ik merkte dat mijn vader er toch

in trapte, kon ik altijd nog iets bedenken om een einde aan de komedie te maken. Verder was het gewoon leuk om te zien of mijn psychologische inschattingen al dan niet juist waren.

En bovendien hield Cyril van me. Cyril wilde met me trouwen en die gedachte alleen al maakte me blij. Als hij nog een paar jaar kon wachten tot ik echt volwassen was, zou ik ja zeggen. Ik stelde me mijn leven met Cyril al voor, dat ik dicht tegen hem aan zou slapen en nooit meer bij hem weg zou gaan. Elke zondag zouden we met Anne en mijn vader uit eten gaan, als een hechte familie, misschien zelfs met de moeder van Cyril erbij, wat het familiegevoel aan tafel alleen nog maar zou versterken.

Ik trof Anne op het terras, op weg naar het strand waar mijn vader al naartoe was. Ze begroette me met de licht spottende blik waarmee je iemand bekijkt die de avond tevoren te veel heeft gedronken. Ik vroeg haar wat ze de vorige avond vlak voor ik in slaap viel tegen me had willen zeggen, maar ze weigerde lachend antwoord te geven met als voorwendsel dat ik me dan gekwetst zou voelen. Mijn vader kwam net het water uit, breedgeschouderd en gespierd, en ik vond hem er prachtig uitzien. Ik ging samen met Anne het water in. Zij zwom voorzichtig, met het hoofd boven water om haar haar niet nat te maken. Daarna gingen we met zijn drieën op onze buik naast elkaar in het zand liggen, ik in het midden, rustig en zonder iets te zeggen.

Op dat moment kwam aan de rand van de baai de boot in zicht, met volle zeilen. Mijn vader zag hem het eerst.

“Die goeie Cyril kon het niet langer uithouden,” zei hij lachend. “Zullen we hem maar vergeven, Anne? Het is toch eigenlijk best een aardige knul.”

Ik keek op, bespeurde gevaar.

“Maar wat doet hij nou?” zei mijn vader. “Hij vaart door, hij komt helemaal niet hierheen. O, maar hij is ook niet alleen...” Anne keek nu ook op. De boot kwam op onze hoogte en voer voorbij. Ik zag Cyrils gezicht en bad in stilte dat hij snel weer weg zou zijn.

De uitroep van mijn vader liet me schrikken, hoewel ik er al twee minuten op wachtte.

“Nee maar...dat is Elsa! Wat doet die daar nou?” Hij wendde zich tot Anne: “Die meid is echt ongelooflijk! Zo te zien heeft ze die arme jongen aan de haak geslagen en blijktbaar ook de oude dame ingepalmd.”

Maar Anne luisterde niet naar wat hij zei. Ze keek mij aan. Mijn blik kruiste de hare en ik legde mijn wang weer op het zand, rood van schaamte. Ze legde voorzichtig haar hand in mijn nek.

“Kijk me eens aan,” zei ze. “Ben je boos op me?” Ik deed mijn ogen open. Haar blik was ongerust, bijna smekend. Voor het eerst keek ze me aan zoals je iemand met eigen gevoelens en gedachten aankijkt, en dat uitgerkend op de dag dat...Ik kreunde even en wendde bruusk mijn hoofd naar mijn vader om me van die hand te bevrijden. Hij staarde naar de boot.

“Arm kind,” ging Anne met zachte stem verder. “Arme Cécile, het is een beetje mijn schuld, ik had misschien niet zo streng moeten zijn...Ik wou je geen verdriet doen, echt niet.”

Ze streelde teder mijn haar, mijn nek. Ik bleef roerloos liggen. Ik kreeg hetzelfde gevoel als wanneer het zand onder mijn voeten wegspoelde met een teruglopende golf: ik werd overweldigd door een verlangen naar tederheid, door de behoefte mij gewonnen te geven, en geen enkel ander gevoel, noch woede noch begeerte, had me ooit zo heftig meegesleept. Ik moest onmiddellijk een einde maken aan deze beschamende vertoning en mijn leven voor altijd in haar handen leggen. Nooit eerder had ik zo'n overweldigende, zo'n intense zwakheid gevoeld. Ik sloot mijn ogen. Het leek of mijn hart het begaf.

4

Mijn vader had alleen maar verbazing getoond toen het kamermeisje hem vertelde dat Elsa haar koffer was komen halen en meteen weer was weggegaan. Ik vroeg me af waarom ze hem niet vertelde dat wij elkaar gesproken hadden. Het was een vrouw uit de buurt die graag over de liefde fantaseerde en ze had zich vast een pikant beeld gevormd van onze verhoudingen. Vooral na de veranderingen die ze in de slaapkamers had moeten aanbrengen.

Geplaagd door berouw overlaadden mijn vader en Anne mij met attenties en goede zorgen, wat eerst nog ondraaglijk voor me was maar wat ik al snel heel prettig vond. Ook al was het dan mijn eigen schuld, ik vond het bepaald niet prettig om Cyril en Elsa voortdurend arm in arm tegen te komen terwijl ze het blijkbaar uitstekend met elkaar konden vinden. Ik kon niet meer mee gaan zeilen, maar elke dag zag ik Elsa met haar haar in de wind voorbijkomen, zoals ik eerst ook deed. Het kostte me geen enkele moeite om een gesloten en schijnbaar onverschillige houding aan te nemen wanneer we ze tegenkwamen. Want we kwamen ze natuurlijk overal tegen: in het pijnboombos, in het dorp, op de grote weg. Dan keek Anne even naar me, praatte snel over iets anders en legde haar hand troostend op mijn schouder. Heb ik al gezegd hoe lief en aardig ze was? Ik weet niet of haar vriendelijkheid een verfijnde vorm van haar intelligentie of gewoon van haar onverschilligheid was, maar ze vond steeds het juiste woord of gebaar, en als ik echt verdriet gehad zou hebben, had ik me geen betere steun en toeverlaat kunnen wensen dan Anne.

Ik liet me dus met de stroom meedrijven zonder me echt zorgen te maken, want zoals gezegd vertoonde mijn vader geen enkel teken van afgunst. Het maakte me duidelijk hoeveel hij van Anne hield, en het griefde me ook wel enigszins omdat het de zinloosheid van mijn plannen aantoonde. Op een dag liepen hij en ik samen naar het postkantoor, toen

we Elsa tegenkwamen. Ze scheen ons niet eens te zien en mijn vader draaide zich naar haar om als naar een onbekende vrouw en floot zachtjes.

“Die is nog een stuk mooier geworden, vind je niet?”

“De liefde doet haar goed,” antwoordde ik.

Hij wierp me een verbaasde blik toe.

“Je vindt het blijkbaar niet zo erg meer...”

“Ik kan er toch niets aan doen,” zei ik. “Ze zijn even oud, het zat er natuurlijk wel in.”

“Als Anne er niet was geweest, zou dat helemaal niet zo vanzelfsprekend geweest zijn.”

Hij was kwaad.

“Je denkt toch niet dat een of andere snotneus een vrouw van mij kan afpakken als ik dat niet wil?”

“Maar de leeftijd speelt wel een belangrijke rol,” zei ik ernstig.

Hij haalde zijn schouders op. Op de terugweg zag ik hem steeds somberder worden. Waarschijnlijk bedacht hij dat Elsa inderdaad nog jong was, en Cyril ook, en dat hijzelf, door met een vrouw van zijn eigen leeftijd te trouwen, geen deel meer zou uitmaken van de categorie leeftijdloze mannen waartoe hij nog behoorde. Er kwam onwillekeurig een gevoel van triomf bij me op. Toen ik daarna de fijne rimpeltjes bij Annes ogen en de lichte plooi om haar mond zag, werd ik weer boos op mezelf. Maar het was zo gemakkelijk om impulsief te handelen en daarna berouw te hebben...

Er ging een week voorbij. Cyril en Elsa, die niet wisten hoe de situatie zich ontwikkelde, zaten waarschijnlijk op me te wachten. Ik durfde niet naar ze toe te gaan, ze zouden me vast tot nog wildere ideeën hebben aangezet en daar voelde ik niets voor. Ik ging trouwens elke middag naar mijn kamer, zogenaamd om te studeren. Maar in feite voerde ik geen steek uit: ik had een boek over yoga gevonden waar ik me vol overgave in verdiepte. Soms kreeg ik er verschrikkelijk de slappe lach van, maar wel geluidloos omdat ik bang was dat Anne me zou horen. Ik had immers tegen haar gezegd dat ik hard aan het werk was, en ik speelde voor haar een beetje de teleurgestelde minnares die zich troost met het vooruitzicht straks keurig afgestudeerd te zijn. Ik had de indruk dat ze dit wel waardeerde en soms gebeurde het dat ik Kant aan tafel citeerde, wat mijn vader zichtbaar tot wanhoop bracht.

Op een middag had ik me in badhanddoeken gewikkeld om er meer als een hindoe uit te zien, ik had mijn rechtervoet tegen mijn linkerdijbeen gelegd en keek mezelf strak aan in de spiegel, niet met voldoening maar in de hoop de hogere bewustzijnstoestand van de yogi te bereiken, toen er op de deur werd geklopt. Ik dacht dat het het kamermeisje was en omdat zij zich toch nergens druk over maakte, riep ik dat ze binnen kon komen.

Het was Anne. Ze bleef even als verstijfd op de drempel staan en vroeg toen glimlachend: “Wat is dit voor spelletje?”

“Yoga,” zei ik. “Maar dat is geen spelletje, het is oosterse wijsbegeerte.”

Ze liep naar de tafel en pakte mijn boek op. Ik begon ongerust te worden. Het lag open op bladzijde honderd en de voorgaande bladzijden stonden vol notities van mijn hand, zoals ‘onuitvoerbaar’ of te vermoeiend’.

“Je bent hier wel heel serieus mee bezig, hè?” zei ze. “En wat is er gebeurd met dat befaamde opstel over Pascal waar je het steeds over had?”

Inderdaad had ik aan tafel een keer een hele verhandeling gehouden over een uitspraak van Pascal, alsof ik er diep over had nagedacht en hem grondig had bestudeerd. Natuurlijk had ik er geen woord over op papier gezet. Ik stond daar volkomen bewegingloos. Anne keek me strak aan en begreep alles: “Dat je niets aan je werk doet en voor de spiegel de clown uithangt, dat moet je zelf weten!” zei ze. “Maardat je het leuk vindt om je vader en mij voor te liegen is veel erger. Ik verbaasde me trouwens al langer over die plotselinge intellectuele inspanningen van je...”

Ze ging de kamer uit en ik stond als versteend in mijn badhanddoeken; ik begreep niet waarom ze mijn verhalen over Pascal leugens noemde. Ik had over een opstel gepraat om haar een plezier te doen en nu overlaadde ze me plotseling met minachting. Ik was inmiddels gewend geraakt aan haar vriendelijke bejegening en de kalme, vernederende toon van haar minachting maakte me woedend. Ik smiet de handdoeken van me af, schoot een lange broek en een oud bloesje aan en rende het huis uit. Het was gloeiend heet maar ik rende door, gedreven door een soort razernij die nog versterkt werd omdat ik niet zeker wist of ik me niet schaamde. Ik rende naar het huis van Cyril en bleef daar even hijgend voor de deur staan. In de middaghitte zagen de huizen er vreemd uit, in zichzelf gekeerd, stil en vol geheimen. Ik ging meteen naar de kamer van Cyril, die

hij me had laten zien toen we zijn moeder een bezoek brachten. Ik deed de deur open: hij lag dwars over het bed te slapen met een arm onder zijn hoofd. Ik bleef even naar hem staan kijken: voor het eerst vond ik hem weerloos en vertederend; ik zei zacht zijn naam; hij deed zijn ogen open en zodra hij me zag kwam hij overeind.

“Hoe kom jij hier nou?”

Ik gebaarde dat hij niet zo hard moest praten; als zijn moeder me in de kamer van haar zoon aantrof zou ze misschien denken dat...dat zou iedereen trouwens denken...Ik raakte in paniek en ging terug naar de deur.

“Waar gaje nou naartoe?” riep Cyril. “Kom terug...Cécile.”

Hij had me bij een arm gepakt en hield me lachend tegen. Ik draaide me om en keek hem aan; hij werd bleek zoals ik zelf waarschijnlijk ook was en liet mijn pols los. Maar meteen daarop nam hij me in zijn armen en trok me mee. Verward dacht ik: het moest een keer gebeuren, het moest een keer gebeuren. En het liefdesspel begon: de angst die hand in hand gaat met het verlangen, de tederheid en de uitzinnige begeerte, en het onverwachte verdriet dat na het genot de overhand krijgt. Dankzij Cyrils zachtheid had ik het geluk dat alles die eerste keer al te ontdekken.

Een uur lang bleef ik dicht tegen hem aan liggen, verdoofd en verbaasd. Ik had altijd over de liefde horen spreken als over iets doodeenvoudigs; zelf had ik er met mijn jeugdige onwetendheid bot over gepraat en nu had ik het gevoel dat ik dat nooit meer zou kunnen, zo ongegeneerd en zo ruw. Cyril lag tegen me aan en had het over trouwen en dat hij me de rest van zijn leven zo bij zich wilde houden. Mijn stilzwijgen maakte hem ongerust, dus ik richtte me op, keek hem aan en noemde hem ‘mijn minnaar’. Hij boog zich naar me toe. Ik kuste de ader die in zijn hals klopte en mompelde: “Liefste Cyril, mijn lieveling.” Ik weet niet of ik hem op dat moment echt liefhad – ik ben altijd trouweloos geweest en ik hoef mezelf niet wijs te maken dat dat niet zo is – maar op dat moment hield ik meer van hem dan van mezelf en zou ik mijn leven voor hem gegeven hebben. Toen ik wegging vroeg hij of ik boos op hem was en daar moest ik om lachen. Boos op hem zijn voor zo’n intens gevoel van geluk!

Langzaam liep ik door het pijnboombos terug, uitgeput en verdoofd; ik had Cyril gevraagd niet met me mee te gaan, dat zou te gevaarlijk geweest zijn. Ik was bang dat anderen de overduidelijke sporen van het genot van mijn gezicht konden aflezen in de wallen onder mijn ogen, in mijn volle

lippen en bevende handen. Bij het huis lag Anne op een ligstoel te lezen. Ik had al een paar prachtige leugens verzonnen om mijn afwezigheid te rechtvaardigen, maar ze stelde geen vragen, dat deed ze nooit. Dus ging ik zonder iets te zeggen naast haar zitten, en ik herinnerde me dat we ruzie hadden. Ik bleef doodstil met halfgeloken ogen zitten, al mijn aandacht gericht op het ritme van mijn ademhaling en het beven van mijn vingers. Zo nu en dan sloeg mijn hart over bij de herinnering aan Cy-rils lichaam, aan bepaalde momenten.

Ik nam een sigaret van de tafel en streek een lucifer langs het doosje. Die ging meteen uit. Ik streek er voorzichtig nog een aan want er stond geen wind, maar mijn hand beefde zo. Ook die doofde vlak bij de sigaret. Ik gromde zacht en pakte een derde lucifer. En zonder te weten waarom werd die lucifer plotseling van levensbelang voor me. Misschien wel omdat Anne, uit haar onverschilligheid weggerukt, me aandachtig opnam zonder te glimlachen. Op datzelfde moment vervaagden zowel de omgeving als de tijd en zag ik alleen nog die lucifer in mijn vingers, het grijze doosje en Annes ogen. Mijn hart ging tekeer, hamerde in mijn borstkas, mijn vingers krampten om de lucifer die opvlamde en terwijl ik begerig mijn gezicht ernaartoe bracht raakte mijn sigaret hem en doofde hij. Ik liet het doosje op de grond vallen en sloot mijn ogen. Ik bezweek bijna onder de harde, onderzoekende blik van Anne. Ik smeekte dat er iets zou gebeuren, dat er een eind kwam aan dit wachten. Annes handen hieven mijn gezicht op en ik kneep mijn oogleden samen uit vrees dat ze de blik in mijn ogen zou zien. Ik voelde er tranen van uitputting, van onbeholpenheid en van vreugde tussendoor dringen. En als om duidelijk te maken dat ze niets hoefde te weten en afzag van alle vragen liet Anne in een geruststellend gebaar haar handen langs mijn gezicht glijden, waarna ze het losliet. Vervolgens stopte ze me een brandende sigaret tussen de lippen en verdiepte ze zich weer in haar boek.

Achterafheb ik dit gebaar een symbolische betekenis toegedicht, geprobeerd er een diepere zin aan te geven. Maar nog steeds, wanneer ik een lucifer voortijdig laat doven, moet ik weer denken aan dat vreemde moment, die raadselachtige kloof tussen mijn gebaren en mezelf, het gewicht van Annes blik en de leegte daaromheen, de intensiteit van de leegte...

5

De gebeurtenis waar ik het daarnet over had zou niet zonder gevolgen blijven. Zoals de meeste mensen die heel gematigd reageren en erg zeker van hun zaak zijn, moest Anne niets hebben van geschipper met principes. Maar dat gebaar van haar, toen haar harde handen uiteindelijk teder mijn gezicht loslieten, wees er wel op dat ze haar principes liet varen. Ze had geraden dat er iets met me aan de hand was, ze had het me kunnen laten opbiechten, maar op het laatste moment had ze zich laten meeslepen door medelijden of onverschilligheid. Want het kostte haar evenveel moeite om zich met mij bezig te houden en bij te schaven als om mijn tekortkomingen te aanvaarden. Het enige wat haar tot die rol van mentor, van opvoedster aanzette, was haar plichtsgevoel; door met mijn vader te trouwen nam ze nu eenmaal ook de verantwoordelijkheid voor mij op zich. Ik had liever gehad dat de afkeuring, als ik het zo mag noemen, die ze me voortdurend liet merken was samengegaan met irritatie of een nog oppervlakkiger gevoel: dan zou de gewoonte het gewonnen hebben; je went snel aan andermans tekortkomingen zolang je het niet als je plicht ziet ze die ander af te leren. Binnen een half jaar zou ze er dan genoeg van gehad hebben en me met een zekere genegenheid nemen zoals ik was; precies wat ik nodig had. Maar zo zou zij het jammer genoeg niet zien, want ze zou zich verantwoordelijk voor me voelen en dat zou ze in zekere zin ook zijn omdat ik in wezen nog kneedbaar was. Kneedbaar en koppig.

Ze nam het zichzelf dus kwalijk en liet me dat ook voelen. Een paar dagen later ontstond er aan tafel een twistgesprek, opnieuw over dat vreselijke studeren tijdens de vakantie. Ik was net iets te brutaal, zelfs mijn vader werd boos en uiteindelijk sloot Anne me in mijn kamer op, zonder dat ze bij dat alles ook maar een keer haar stem had verheven. Ik wist niet wat ze had gedaan en toen ik dorst kreeg ging ik naar de deur en

wilde die opendoen; toen dat niet lukte begreep ik dat ze me had opgesloten. Ik was nooit eerder in mijn leven opgesloten en raakte in paniek, echt in paniek. Ik rende naar het raam; daar kon ik met geen mogelijkheid door naar buiten. Ik rende volkomen radeloos weer terug en wierp me zo hard tegen de deur dat ik mijn schouder flink bezeerde. Met opeengeklemd kaken probeerde ik het slot te forceren, want ik wilde ze voor geen goud roepen om me eruit te laten. Mijn nagelknipper sneuvelde in de strijd. Toen bleef ik midden in de kamer stilstaan, met lege handen. Volkomen bewegingloos, een en al aandacht voor het gevoel van kalmte, van vrede zelfs dat bezit van me nam naarmate mijn gedachten duidelijker werden. Ik kwam voor het eerst in contact met wreedheid: ik voelde hoe deze zich in mij samenbalde, sterker werd naarmate mijn gedachten helderder werden. Ik ging op bed liggen en smeedde zorgvuldig een plan. Mijn wreedheid stond al niet meer in verhouding tot de aanleiding want ik stond die middag een paar keer op om de kamer uit te gaan en stuitte dan tot mijn verbazing weer op die gesloten deur.

Om zes uur kwam mijn vader de deur opendoen. Ik ging werktuigelijk zitten toen hij binnenkwam. Hij keek me zonder iets te zeggen aan en ik glimlachte naar hem, ook werktuigelijk.

“Wil je erover praten?” vroeg hij.

“Waarover?” antwoordde ik. “Jij hebt daar een hekel aan en ik ook. Aan dat soort gesprekken die nergens toe leiden...”

“Daar heb je gelijk in.” Hij scheen opgelucht. “Maar je moet wel een beetje aardiger tegen Anne zijn, een beetje geduld met haar hebben.”

Die woorden verbaasden me: ik moest geduldig zijn met Anne? Hij keerde het probleem om. Eigenlijk zag hij Anne dus als een vrouw die hij aan zijn dochter opdrong. En niet andersom. Dan was er dus nog hoop.

“Ik ben heel vervelend geweest,” zei ik. “Ik zal tegen Anne zeggen dat het me spijt.”

“Ben je...eh...ben je wel gelukkig?”

“Natuurlijk,” antwoordde ik luchtig. “En bovendien, als Anne en ik te vaak bonje hebben dan ga ik gewoon wat eerder trouwen.”

Ik wist dat die oplossing hem pijn zou doen.

“Daar is nog geen sprake van. Je bent Sneeuwwitje niet...Zou je me al zo snel weer in de steek kunnen laten? Dan hebben we maar twee jaar samen gehad...”

Die gedachte was voor mij net zo onverdraaglijk als voor hem. Het moment naderde dat ik aan zijn borst zou uithuilen, met hem zou praten over ons verloren geluk en mijn buitensporige gevoelens zou opbiechten. Ik kon hem onmogelijk tot mijn medeplichtige maken.

“Ik overdrijf nogal, hoor. In feite kunnen Anne en ik best met elkaar opschieten. Als we allebei een beetje toegeven...”

“Ja,” zei hij, “natuurlijk.”

Waarschijnlijk bedacht hij net als ik dat het niet wederzijds zou zijn, maar dat het alleen van mij zou moeten komen.

“Hoor eens,” vervolgde ik, “ik weet best dat Anne altijd gelijk heeft. Haar leven is veel succesvoller dan dat van ons, en het heeft veel meer inhoud...”

Hij maakte onwillekeurig een licht protesterend gebaar, maar dat negeerde ik.

“Over een paar maanden heb ik me helemaal aangepast aan de ideeën van Anne; dan is het afgelopen met die onzinnige ruzies. We moeten alleen een beetje geduld hebben.”

Hij keek me zichtbaar uit het veld geslagen aan.

Ook geschrokken: hij raakte een medeplichtige bij zijn toekomstige vluchtige liefdes kwijt, en hij verloor ook een deel van zijn verleden.

“Je moet niet overdrijven,” zei hij zwakjes. “Ik geef toedat je bij mij een leven hebt geleid waarvoor je eigenlijk nog wat te jong was en ik misschien eh...wat te oud, maar dat wil niet zeggen dat het een zinloos of ongelukkig leven was...nee. Al met al hebben we ons in die twee jaar toch niet echt eh...beroerd, of nee, gestoord gedragen? Je moet dat nu niet ineens allemaal afwijzen omdat Anne daar een beetje anders over denkt.”

“We moeten het niet afwijzen, maar helemaal opgeven,” zei ik met overtuiging.

“Vanzelfsprekend,” zei de arme stakker, en we gingen naar beneden.

Zonder enige verlegenheid bood ik Anne mijn verontschuldigungen aan. Ze antwoordde dat mijn excuses niet nodig waren en dat de hitte vast verantwoordelijk was voor onze ruzie. Ik voelde me onverschillig en opgewekt.

Zoals afgesproken ontmoette ik Cyril in het pijnboombos; ik vertelde hem wat hij moest doen. Hij luisterde naar me met een mengeling van angst en bewondering. Toen nam hij me in zijn armen, maar het was al

laat, ik moest naar huis. Het verbaasde me dat het me zo veel moeite kostte om van hem weg te gaan. Hij had me al dan niet met opzet weten te strikken. Mijn lichaam herkende hem, het vond zichzelf terug, drukte zich tegen hem aan en ging open. Ik kuste hem hartstochtelijk en wilde hem pijn doen, hem brandmerken zodat hij me de hele avond geen seconde zou vergeten en 's-nachts nog van me zou dromen. Want de nacht zou eindeloos zijn zonder hem, zonder zijn lichaam tegen het mijne, zonder zijn alertheid, zijn opvlammende hartstocht en zijn onuitputtelijke strelingen.

6

De volgende ochtend zorgde ik dat mijn vader en ik een eind gingen wandelen. We praatten vrolijk over onbelangrijke dingen. Toen we weer teruggingen naar huis stelde ik voor het pad door het pijnboombos te nemen. Het was half elf, precies op tijd. Mijn vader liep voorop want het pad was smal en vol uitlopers van braamstruiken die hij een voor een wegduwde zodat ik mijn benen niet openhaalde. Toen ik hem plotseling halt zag houden, wist ik dat hij hen had gezien. Ik kwam bij hem staan. Cyril en Elsa lagen te slapen op een bed van dennennaalden, als een toonbeeld van idyllisch geluk. Dat had ik hun weliswaar zelf op het hart gebonden, maar toen ik ze zo zag liggen voelde ik me innerlijk verscheurd. De liefde van Elsa voor mijn vader en de liefde van Cyril voor mij veranderden niets aan het feit dat ze beiden even mooi waren, even jong en dat ze dicht tegen elkaar aan lagen...Ik wierp een snelle blik op mijn vader, die roerloos naar ze stond te kijken, met een strak en ongewoon bleek gezicht. Ik nam hem bij de arm.

“Kom, we gaan, laat ze maar slapen.”

Hij wierp een laatste blik op Elsa. Elsa die op haar rug lag in al haar jeugdige schoonheid, goudbruin en rossig, met een lichte glimlach, als de jonge bosnimf die zich eindelijk heeft laten vangen...Hij draaide zich om en beende weg.

“De rotmeid,” gromde hij, “de slet!”

“Waarom zeg je dat nou? Ze is toch vrij, of niet soms?”

“Daar gaat het niet om! Vind jij het leuk om Cyril zo in haar armen te zien?”

“Ik hou niet meer van hem,” zei ik.

“Ik hou ook niet meer van Elsa,” zei hij nijdig. “Maar het doet me wel wat. Ik heb immers met haar eh...samengewoond. Dat maakt het veel erger...”

En of ik wist hoeveel erger dat was! Hij had vast en zeker hetzelfde gevoeld als ik, de behoefte om zich op hen te storten, ze uit elkaar te halen en zijn bezit weer op te eisen, tenminste, dat wat zijn bezit was geweest.

“Als Anne je zou horen...”

“Hoezo, als Anne me zou horen...? Natuurlijk zou ze het niet begrijpen, of ze zou gekwetst zijn, dat is logisch. Maar jij? Jij bent toch mijn dochter? Begrijp je me niet meer? Jij bent toch zeker niet geschokt?”

Wat was het eenvoudig om zijn gedachten te sturen in de richting die ik wilde. Ik vond het een beetje beangstigend dat ik hem zo door en door kende.

“Nee, ik ben niet geschokt,” zei ik. “Maar je moet de feiten nu eenmaal onder ogen zien: Elsa vergeet snel, ze vindt Cyril aardig en jij bent haar kwijt. Zeker na wat je haar hebt aangedaan, dat vergeeft ze je nooit...”

“Als ik zou willen,” begon mijn vader, maar hij hield meteen geschrokken zijn mond.

“Dan zou het je niet lukken,” zei ik met overtuiging, alsof het de gewoonste zaak van de wereld was dat ik zijn kansen besprak om Elsa te heroveren.

“Maar daar denk ik natuurlijk niet aan,” zei hij, zijn gezonde verstand hervindend.

“Natuurlijk niet,” antwoordde ik schouderophalend.

Dat gebaar van mij betekende zoveel als: “Vergeet het maar, arme kerel, jij doet niet meer mee.” Hij zei geen woord meer tot we thuis waren. Toen we binnenkwamen nam hij Anne in zijn armen en hield hij haar een poosje met gesloten ogen stevig tegen zich aan. Ze liet hem glimlachend en verbaasd begaan. Ik verliet de kamer en leunde in de gang tegen de muur, bevend van schaamte.

Om twee uur hoorde ik het zachte fluitje van Cyril en ik ging naar het strand. Hij hielp me meteen aan boord en voer naar open water. Er waren geen andere boten op het water, niemand die eraan dacht met zo'n hitte te gaan varen. Zodra we in volle zee waren streek hij het zeil en draaide zich naar me om. We hadden bijna geen woord gesproken.

“Vanmorgen...” begon hij aarzelend.

“Stil,” zei ik, “zeg alsjeblieft niets...”

Hij duwde me voorzichtig achterover op het dekzeil. Het zweet stroomde van onze gladde lijven, we waren onhandig, gehaast; onder ons

ging de boot gelijkmatig heen en weer. Ik keek naar de zon, recht boven mij. En toen plotseling het dringende, tedere gefluister van Cyril...De zon maakte zich los, spatte uiteen en viel op me neer. Waar was ik? In het diepste van de zee, ver weg in de tijd, ondergedompeld in het genot... Hardop riep ik Cyrils naam, hij antwoordde niet, maar dat was ook niet nodig.

Daarna de koelte van het zoute water. We lachten opgetogen en voelden ons lui en dankbaar. We hadden alles, de zon en de zee, de lach en de liefde. Zouden we dit ooit nog terugkrijgen zoals het die zomer was, met de glans en de intensiteit die de angst en het schuldgevoel eraan gaven?

Afgezien van het reële, zinnelijke genot dat de liefde mij schonk, gaf het denken eraan me ook een soort intellectuele vreugde. De uitdrukking 'de liefde bedrijven' heeft een heel eigen, heel verbale aantrekkingskracht, wanneer je de woorden losmaakt van hun betekenis. De combinatie van het concrete, positieve woord 'bedrijven' met de poëtische abstractie van het woord 'liefde' vond ik betoverend. Voordien had ik die woorden zonder enige schaamte of terughoudendheid uitgesproken, zonder de bekoring ervan te beseffen. Nu voelde ik me ineens kuis worden. Ik sloeg mijn ogen neer wanneer mijn vader Anne wat al te nadrukkelijk aankeek, en wanneer zij zacht en bijna onbetamelijk lachte op een manier die wij niet van haar kenden, verbleekten mijn vader en ik en keken we snel uit het raam. Als we Anne hadden verteld dat haar lach zo onbetamelijk was, had ze ons niet geloofd. Ze gedroeg zich tegenover mijn vader trouwens niet als een minnares maar als een vriendin, een heel goede vriendin. Maar 's-nachts zou ze ongetwijfeld...Ik wilde er niet aan denken, ik had een hekel aan dat soort troebele fantasieën.

De dagen gingen voorbij. Ik vergat Anne en mijn vader en Elsa min of meer. Door de liefde leefde ik met open ogen in een droomwereld en was ik vriendelijk en kalm. Cyril vroeg of ik niet bang was om zwanger te raken. Ik antwoordde dat ik hem volkomen vertrouwde en dat vond hij blijkbaar heel gewoon. Misschien had ik me daarom zo gemakkelijk aan hem gegeven, omdat hij de verantwoordelijkheid niet op mij afschoof en als ik wel een kind zou krijgen, hij de schuld op zich zou nemen. Hij nam op zich wat ik nooit had willen dragen: de verantwoordelijkheid voor mijn doen en laten. Ik kon me trouwens niet eens voorstellen dat mijn magere,

gespierde lichaam zwanger kon worden... Voor één keer was ik blij met mijn tienerlijf.

Maar Elsa werd ongeduldig. Ze stelde me aan de lopende band vragen. Ik was voortdurend bang dat iemand me zou zien in gezelschap van haar of van Cyril. Ze zorgde ervoor dat ze steeds bij mijn vader in de buurt was en probeerde hem zo vaak mogelijk tegen te komen. Dan was ze dolblij met haar denkbeeldige overwinning en zijn onderdrukte verlangen dat hij, volgens haar, niet kon verbergen. Het verbaasde me dat deze vrouw, die door haar beroep toch dicht bij de betaalde liefde leefde, zo dweperig werd, zo opgewonden kon raken van een blik of een gebaar, terwijl juist zij toch helemaal was ingesteld op mannen met haast. In feite had ze nooit eerder zo'n subtiel spel gespeeld en waarschijnlijk vond ze haar rol hierin het toppunt van psychologisch raffinement.

Mijn vader raakte langzamerhand geobsedeerd door Elsa, maar daar scheen Anne niets van te merken. Hij was liefdevoller en toegewijder dan ooit en dat verontrustte me, want ik zag het als een onwillekeurige reactie op zijn gewetenswroeging. Het belangrijkste was dat er de komende drie weken niets zou gebeuren. Daarna zouden we teruggaan naar Parijs, Elsa ging haar eigen weg en als ze nog steeds vastbesloten waren, zouden mijn vader en Anne gaan trouwen. In Parijs zou ik Cyril weer terugzien en net zomin als ze hier had kunnen verhinderen dat ik van hem hield, zou Anne mij er daar van kunnen weerhouden hem te ontmoeten. In Parijs had hij een eigen kamer, een heel eind bij zijn moeder vandaan. Ik stelde me al een open raam voor met uitzicht op de blauwe of roze lucht, de prachtige hemel boven Parijs, de koerende duiven op de vensterbank en Cyril en ik samen in het smalle bed...

7

Een paar dagen later kreeg mijn vader een briefje van een van onze vrienden die ons uitnodigde in Saint-Raphaël wat te gaan drinken. Hij vertelde het ons meteen, blij dat hij even weg kon uit de vrijwillige maar enigszins geforceerde afzondering waarin we verkeerden. Ik vertelde Elsa en Cyril dus dat we om zeven uur in de Bar du Soleil zouden zijn en dat ze ons daar konden treffen als ze wilden. Ongelukkig genoeg kende Elsa die vriend van mijn vader, wat een extra reden voor haar was om te gaan. Ik voorzag moeilijkheden en probeerde haar weer van dat voornemen af te brengen. Het was verspilde moeite.

“Charles Webb is dol op me,” zei ze met kinderlijke argeloosheid. “Als hij me ziet, zorgt hij er vast voor dat Raymond weer bij me terugkomt.”

Cyril kon het niet schelen of hij wel of niet naar Saint-Raphaël ging. Het enige wat voor hem telde was dat hij daar kon zijn waar ik was. Ik zag het aan zijn blik en het gaf me ongewild een gevoel van trots.

En dus vertrokken we die middag tegen zessen met de auto van Anne. Ik hield van die auto: het was een grote Amerikaanse cabriolet die meer tegemoetkwam aan haar imago in de modewereld dan aan haar persoonlijke smaak. Hij voldeed wel helemaal aan mijn smaak: overal glimmende onderdelen en geruisloos rijdend, alsof je ver van alles en iedereen verwijderd was, en schuin overhellend in de bocht. Bovendien zaten we met zijn drieën op de voorbank en alleen in een auto voelde ik me werkelijk in harmonie met mijn medemens. Alle drie voorin, bijna schouder aan schouder, werden we in gelijke mate blootgesteld aan het genoegen van snelheid en wind, en misschien wel aan hetzelfde levensgevaar. Anne reed, als symbolisch beeld van het gezin dat we weldra zouden vormen. Sinds die avond in Cannes had ik niet meer in haar auto gezeten, en de rit maakte me dromerig.

In de Bar du Soleil troffen we Charles Webb en zijn vrouw. Hij was reclamemaker in de theaterwereld en zij gaf het door hem verdiende geld in een verbijsterend tempo weer uit, en wel aan jonge mannen. Hij werd geobsedeerd door het idee dat hij de eindjes aan elkaar moest knopen en was alleen maar op jacht naar geld. Vandaar zijn ongedurigheid en zijn voortdurende haast, die iets onbetamelijks hadden. Hij was lange tijd Elsa's minnaar, want die was ondanks haar schoonheid helemaal niet inhalig en haar onverschilligheid op dat punt beviel hem zeer.

Zijn vrouw daarentegen was een afschuwelijk mens. Anne had haar nooit eerder ontmoet en al snel zag ik dat haar mooie gezicht die misprijzende en spottende uitdrukking aannam die ze meestal voor de buitenwereld reserveerde. Charles Webb praatte als altijd veel te veel, terwijl hij onderzoekende blikken op Anne wierp. Hij vroeg zich overduidelijk af wat zo'n vrouw als zij hier deed met die rokkenjager Raymond en zijn dochter. Ik voelde mij vervuld van trots bij de gedachte dat hij het antwoord daarop weldra zou horen. Mijn vader boog zich iets naar hem over, haalde diep adem en zei plompverloren: "Ik heb een nieuwtje voor je, ouwe jongen. Anne en ik gaan op 5 oktober trouwen."

Met wezenloze blik keek Webb van de een naar de ander. Ik vermaakte me geweldig. Zijn vrouw was zichtbaar van haar stuk want ze had altijd een zwak gehad voor mijn vader.

"Van harte gelukgewenst," riep Webb met stentorstem... "Dat is een geweldig idee! Mijn beste mevrouw, ik vind het bewonderenswaardig dat u zich over zo'n schurk ontfermt... Ober...! Dit moet gevierd worden."

Anne glimlachte, ongedwongen en kalm. Toen zag ik dat het gezicht van Webb opeens begon te stralen, maar ik draaide me niet om.

"Elsa! Mijn god, daar heb je Elsa Mackenbourg, ze heeft me nog niet gezien. Zie je hoe mooi die meid geworden is, Ray-mond?"

"Ja, hè?" antwoordde mijn vader alsof hij de gelukkige eigenaar was.

Toen herstelde hij zich en zijn gelaatsuitdrukking veranderde.

Maar de intonatie in mijn vaders stem kon Anne onmogelijk ontgaan zijn. Ze wendde haar gezicht abrupt van hem naar mij. Toen ze haar mond opendeed om snel iets te zeggen, boog ik me naar haar toe: "Anne, weet je weldat je met je verschijning harten breekt? Er zit daarginds een man die zijn ogen niet van je af kan houden."

Ik zei het op vertrouwelijke toon, maar wel zo hard dat mijn vader het kon horen. Hij draaide zich snel om en zag de man die ik bedoelde.

“Daar hou ik niet zo van,” zei hij en pakte Annes hand.

“Zijn ze niet schattig met elkaar?” zei mevrouw Webb met geveinsde ontroering. “We hadden die twee geliefden met rust moeten laten. We hadden toch alleen de kleine Cécile kunnen uitnodigen?”

“De kleine Cécile zou helemaal niet gekomen zijn,” antwoordde ik zonder enige consideratie.

“En waarom niet als ik vragen mag? Heb je bij de vissers soms een vrijer gevonden?”

Ze had me eens op een bank zien zitten praten met een busconducteur en behandelde me sindsdien als iemand die haar stand verloochent, voor wat zij dan onder ‘stand’ verstond tenminste.

“Jazeker,” zei ik, terwijl ik mijn best deed vrolijk te klinken.

“En gaan jullie vaak uit vissen?”

Het ergste was dat ze zichzelf nog grappig vond ook. Langzaam maar zeker kreeg mijn woede de overhand.

“Ik ga liever uit vissen dan uit hoereren,” zei ik.

Er viel een stilte. Toen verhief Anne haar stem, rustig als altijd.

“Raymond, wil je de ober even om een rietje vragen? Dat hoort nu eenmaal bij sinaasappelsap.”

Charles Webb weidde snel uit over alle mogelijke soorten frisdrank. Mijn vader stikte bijna van het lachen, dat zag ik aan de manier waarop hij al zijn aandacht op de inhoud van zijn glas richtte. Anne wierp me een smekende blik toe. We besloten meteen met elkaar uit eten te gaan, zoals mensen wel vaker doen wanneer ze bijna ruzie hebben gekregen.

Ik dronk veel tijdens het eten. Ik moest proberen Annes ongeruste uitdrukking te vergeten wanneer ze naar mijn vader keek, of de vage dankbaarheid wanneer haar blik op mij bleef rusten. Telkens wanneer de vrouw van Webb me een steek onder water gaf, antwoordde ik met een stralende glimlach. Die tactiek bracht haar blijkbaar van haar stuk want ze werd steeds vijandiger. Anne beduidde me dat ik mijn mond moest houden. Ze verafschuwde scènes in het openbaar en voelde dat mevrouw Webb op het punt stond er een te maken. Wat mij betreft, ik was er wel aan gewend want in onze kringen gebeurde dit regelmatig. Ik zat dan ook volkomen ontspannen naar haar geklets te luisteren.

Na het eten gingen we naar een nachtclub in Saint-Raphael. We waren nog niet lang binnen of Elsa en Cyril verschenen ook. Elsa bleef op de drempel staan, sprak luid en duidelijk met de garderobejuffrouw en ging, gevolgd door de arme Cyril, de zaal in. Ik vond dat ze zich meer als een snol dan als een geliefde gedroeg, maar met haar schoonheid kon ze zich dat nu eenmaal permitteren.

“Wie is die rare kwast die ze bij zich heeft?” vroeg Charles Webb. “Hij ziet er piepjong uit.”

“Dat komt door de liefde,” fluisterde zijn vrouw. “Haar liefde doet hem blijkbaar goed.”

“Belachelijk!” zei mijn vader heftig. “Het is een bevlieging, meer niet.”

Ik keek schielijk naar Anne. Die bekeek Elsa kalm en afstandelijk, zoals ze ook keek naar de mannequins die haar modellen toonden, of naar heel jonge vrouwen. Zonder enige bitterheid. Een ogenblik bewonderde ik haar hartstochtelijk om dat volkomen gebrek aan bekrompenheid en jaloezie. Ik begreep trouwens niet waarom ze jaloers zou moeten zijn op Elsa. Ze was honderd keer mooier, honderd keer verfijnder dan Elsa. En omdat ik dronken was, zei ik dat ook tegen haar. Ze keek me enigszins bevreemd aan.

“Dat ik mooier ben dan Elsa? Vindje dat echt?”

“Beslist!”

“Het is altijd prettig om zoiets te horen. Maar je drinkt weer te veel. Geef mij je glas maar. Maakt het je niet al te verdrietig om Cyril daar zo te zien zitten? Hij verveelt zich trouwens behoorlijk.”

“Hij is mijn minnaar,” zei ik vrolijk.

“Je bent zo dronken als wat, dat kan niet anders. Gelukkig is het tijd om naar huis te gaan.”

Opgelucht namen we afscheid van de Webbs, waarbij ik haar plechtig ‘lieve mevrouw’ noemde. Mijn vader reed en mijn hoofd rustte wiebelend op Annes schouder.

Ik bedacht dat ik veel meer op haar gesteld was dan op de Webbs en op al die andere mensen waar we meestal mee omgingen. Dat ze veel beter, waardiger en intelligenter was. Mijn vader zei niet veel. Waarschijnlijk zag hij Elsa in gedachten weer binnenkomen.

“Slaapt ze?” vroeg hij aan Anne.

“Als een klein kind. Ze heeft zich redelijk goed gedragen vanavond. Behalve dan die opmerking over hoereren, die was nogal recht voor z’n raap...”

Mijn vader moest grinniken. Daarna was het even stil. Toen hoorde ik de stem van mijn vader weer.

“Anne, ik hou van je, alleen van jou. Weet je dat wel?”

“Datmoet je niet zo vaak zeggen, anders ga ik me nog zorgen maken...”

“Geef me je hand.”

Ik wilde bijna overeind komen om te protesteren: “Nee, niet terwijl je langs een afgrond rijdt.” Maar ik was een beetje dronken en bovendien waren het parfum van Anne, de zeewind in mijn haar en de schram die Cyril tijdens het vrijen op mijn schouder had gemaakt voldoende redenen om gelukkig te zijn en te zwijgen. Ik viel bijna in slaap. Ondertussen waren Elsa en die arme Cyril ook vast moeizaam op de terugweg met de motor die hij voor zijn verjaardag van zijn moeder had gekregen. Waarom weet ik niet precies, maar die gedachte roerde me tot tranen toe. De auto van Anne reed zo soepel en had zo’n perfecte vering dat hij gemaakt leek om in weg te soezen...Slapen, dat was op dit moment waarschijnlijk niet weggelegd voor mevrouw Webb. Maar wie weet, als ik zo oud was als zij zou ik misschien ook wel jonge kerels betalen om met me te vrijen, want de liefde is immers het heerlijkste, krachtigste en natuurlijkste wat er bestaat. En dan doet de prijs er niet toe. Het belangrijkste was niet te verzuren en jaloers te worden, zoals zij dat was op Elsa en Anne. Ik begon zachtjes te lachen. Anne liet haar schouder nog iets zakken. “Slapen,” zei ze op bevelende toon. En ik viel in slaap.

8

Toen ik de volgende ochtend wakker werd voelde ik me uitstekend, ik was alleen een beetje moe en ik had wat pijn in mijn nek vanwege mijn uitspattingen. Zoals iedere ochtend baadde mijn bed in het zonlicht; ik gooide de lakens van me af, deed mijn pyjamajasje uit en ging met mijn blote rug in de zon liggen. Met mijn wang op mijn gebogen arm zag ik vlakbij de grove korrel van het linnen laken en verderop, op de vloertegels, het gescharrel van een vlieg. De zon was zacht en warm en het leek of hij onder mijn huid tot op het bot doordrong en speciaal zijn best deed om me te verwarmen. Ik besloot de hele ochtend zo te blijven liggen, zonder me te verroeren.

De gebeurtenissen van de vorige avond kwamen langzaam weer terug. Ik herinnerde me ineens dat ik tegen Anne had gezegd dat Cyril mijn minnaar was en ik moest erom lachen, want als je dronken bent zeg je de waarheid, maar niemand die je gelooft. Ik herinnerde me ook mevrouw Webb en de woordenwisseling die ik met haar had; ik was gewend aan dat soort vrouwen: in dat milieu en op die leeftijd waren ze meestal onuitstaanbaar omdat ze nooit echt iets uitvoerden maar wel het gevoel wilden hebben dat ze leefden. Door de kalmte van Anne had ik het mens nog geschifter en vervelender gevonden dan anders. Dat was trouwens te verwachten; geen van de vriendinnen van mijn vader zou de vergelijking met Anne kunnen doorstaan. Om een prettige avond met zulke mensen te hebben moest je aangeschoten zijn en voor je genoeg ruzie met ze maken, of een intieme relatie met een van de echtgenotes hebben. Voor mijn vader was het eenvoudiger: hij en Charles Webb waren allebei vrouwenjagers. “Raad eens wie er vanavond met mij uit eten en naar bed gaat? Dat meisje Mars, uit de film van Saurel. Ik ging even bij Du-puis binnen en hup...” Mijn vader sloeg hem lachend op de schouder: “Bofkont! Ze is bijna net zo mooi als Elise.” Geklets van schooljongens,

meer niet. Maar wat ik sympathiek aan ze vond was de opwinding en het enthousiasme waarmee ze spraken. Dat gold zelfs voor de lange avonden op het terras van een of ander café wanneer we de trieste ontboezemingen van Lombard aanhoorden: “Ik hield echt alleen van haar, Ray-mond. Weet je nog dat voorjaar, voordat ze bij me wegging...? Eigenlijk is het waanzin om als man je hele leven aan één vrouw te wijden!” Het had iets onfatsoenlijks en vernede-rends, maar er sprak ook warmte uit wanneer je twee mannen al drinkend zo hun hart bij elkaar hoorde uitstorten.

De vrienden van Anne spraken vast nooit over zichzelf. Die kenden dit soort avonturen natuurlijk ook niet. En als ze er al over spraken, lachten ze er ongetwijfeld beschaamd bij. Ik was bereid te delen in Annes neerbuigende welwillendheid die ze voor onze vriendenkring aan de dag zou leggen, in die vriendelijke en aanstekelijke minzaamheid van haar... Maar wanneer ik dertig was zou ik toch meer op onze vrienden lijken dan op Anne. Ik zou het op den duur Spaans benauwd krijgen van haar zwijgzaamheid, van haar onverschilligheid en haar terughoudendheid. Nee, over vijftien jaar zou ik me enigszins blasé overbuigen naar een aantrekkelijke man, die ook een beetje moe van alles was, en zeggen: “Mijn eerste geliefde heette Cyril. Ik was nog geen achttien en het was zelfs heet op het water...”

Ik vond het leuk om me het gezicht van die man voor te stellen. Hij zou dezelfde rimpeltjes als mijn vader hebben. Er werd geklopt. Ik deed snel mijn pyjamajasje aan en riep: “Binnen!” Het was Anne die behoedzaam een kopje in haar handen hield.

“Ik dacht dat je wel zin in een kop koffie zou hebben... Voel je je niet al te beroerd?”

“Ik voel me uitstekend,” antwoordde ik. “Ik was gisteravond nogal aangeschoten, hè?”

“Zoals altijd wanneer je met ons uitgaat...” Ze begon te lachen. “Maar eerlijk gezegd heb ik me wel met je vermaakt. Het was een lange avond.”

Ik had geen aandacht meer voor het zonlicht, noch voor de smaak van de koffie. Wanneer ik met Anne praatte nam me dat volledig in beslag, dan zag ik mezelf niet meer van een afstandje functioneren, maar toch was zij het juist die mij bekritiseerde, die mij dwong een oordeel te vellen over mezelf. Door haar beleefde ik heel intense en moeilijke ogenblikken.

“Cécile, amuseer jij je eigenlijk met mensen als de Webbs en de Dupuis?”

“De meesten vind ik stomvervelend, maar zij zijn wel grappig.”

Ze keek ook naar de moeizaam op de grond rondscharrelende vlieg. Misschien was hij wel invalide. Anne had van nature zware oogleden waardoor ze moeiteloos een neerbuigende houding kon aannemen.

“Merk je dan niet hoe dodelijk saai hun gesprekken zijn en eh...hoe zal ik het noemen...zo lomp. Al die verhalen over contracten, over vrouwen, over feestjes, verveelt je dat nou nooit?”

“Weet je,” antwoordde ik, “ik heb tien jaar in een klooster gezeten en deze mensen leiden een zedeloos leven en dat fascineert me nog steeds.”

Ik durfde er niet aan toe te voegen dat het me ook wel aanstond.

“Al twee jaar lang...” zei ze. “Het heeft trouwens niets met redelijke argumenten of met moraal te maken, het is meer een kwestie van gevoeligheid, van een zesde zintuig...”

Blijkbaar bezat ik dat niet. Ik voelde duidelijk dat er op dat punt iets aan mij ontbrak.

“Anne,” vroeg ik plotseling, “vind je mij intelligent?”

Ze lachte, verrast door mijn onverwachte vraag.

“Ja, natuurlijk! Waarom vraag je dat?”

“Als ik dom was zou je precies hetzelfde zeggen,” zuchtte ik. “Ik heb zo vaak het gevoel dat jij de dingen veel beter begrijpt dan ik...”

“Dat is alleen maar een kwestie van leeftijd,” antwoordde ze. “Het zou heel lastig zijn als ik niet wat zelfverzekerder was dan jij. Dan zou ik me misschien nog wel door je laten beïnvloeden!”

Ze schaterlachte. Ik voelde me beledigd: “Dat hoeft niet per definitie erg te zijn.”

“Het zou een regelrechte ramp zijn,” antwoordde ze.

Opeens liet ze haar luchtige toon varen en keek ze me recht in de ogen. Ik schoof ongemakkelijk heen en weer. Ook nu nog kan ik maar niet wennen aan die hebbelijkheid van sommige mensen om je strak aan te kijken als ze tegen je praten, of om heel dicht bij je te komen zodat ze zeker wetendat je naar ze luistert. IJdele hoop trouwens, want als zoiets gebeurt wil ik alleen nog maar weg, deins ik terug, prevel ik ‘ja, ja’, begin ik vreselijk te wiebelen en grijp ik de eerste de beste gelegenheid aan om te ontsnappen naar de verste uithoek; ik word razend van hun

opdringerigheid, hun onbescheidenheid en die pretentie dat ze je voor zich kunnen opeisen. Gelukkig had Anne niet de behoefte op die manier beslag op me te leggen, en ze keek me alleen maar strak aan, wat het moeilijker maakte de verstrooide, luchtige toon die ik altijd aansloeg vol te houden.

“Weet je wel hoe het uiteindelijk afloopt met het soort mannen als die Webb?”

In gedachten voegde ik eraan toe: en als mijn vader.

“Ze eindigen in de goot,” antwoordde ik blijmoedig.

“Er komt een leeftijd dat ze niet meer aantrekkelijk zijn, en ook niet meer ‘in vorm’, zoals dat heet. Dan kunnen ze niet meer drinken maar denken ze nog wel steeds aan vrouwen; alleen moeten ze er dan voor betalen, en ze moeten zich steeds meer kleine vernederingen laten welgevallen om hun eenzaamheid te ontlopen. Ze worden voor de gek gehouden en voelen zich ongelukkig. Dat is het moment dat ze sentimenteel en veeleisend worden... Zo heb ik er heel wat als een wrak zien eindigen.”

“Arme Webb!” zei ik.

Ik voelde me ontredderd. Ja, zo zou het ook met mijn vader gaan! Tenminste, zo zou het met hem afgelopen zijn als Anne zich niet over hem had ontfermd.

“Daar had je nog niet over nagedacht,” zei Anne met een medelijdend glimlachje. “Je denkt niet vaak aan de toekomst, hè? Dat is het voorrecht van jong zijn.”

“Verwijt me alsjeblieft niet dat ik jong ben,” zei ik. “Ik gebruik het zelf bijna nooit als argument, want ik ga er echt niet van uit dat mijn jeugd me allerlei voorrechten geeft of een excuus is voor alles. Ik vind het helemaal niet belangrijk.”

“Wat vind je dan wel belangrijk? Je gemoedsrust? Je vrijheid?”

Ik was beducht voor dit soort gesprekken, vooral met Anne.

“Ik vind niets belangrijk,” antwoordde ik. “Ik denk bijna nooit na.”

“Jullie werken me af en toe wel op de zenuwen, jij en je vader. Jullie ‘denken nooit ergens aan...deugen nergens voor...weten niets...’ Vinden jullie jezelf soms leuk?”

“Ik vind mezelf niet leuk. Ik hou niet van mezelf, dat probeer ik niet eens. Soms maak je het me zo moeilijk dat ik het je bijna kwalijk zou nemen.”

Ze begon te neuriën, in gedachten verdiept; ik herkende de melodie maar wist niet meer welk liedje het was.

“Hoe heet dat liedje ook alweer, Anne? Dat werkt mij nou op de zenuwen...”

“Ik weet het niet.” Ze glimlachte opnieuw, een beetje ontmoedigd. “Blijf maar in bed en rust maar eens goed uit, dan zet ik mijn speurtocht naar het intellect van de familie ergens anders voort.”

Ja, natuurlijk, dacht ik, voor mijn vader was het niet moeilijk. Ik hoorde het hem al zeggen: “Ik denk nergens over na, ik hou gewoon van je, Anne.” Hoe intelligent ze ook was, dat vond ze vast een aanvaardbare reden. Ik rekte me langdurig en grondig uit en begroef mijn hoofd weer in mijn kussen. Ik dacht diep na, ondanks wat ik tegen Anne had gezegd. Eigenlijk overdreef ze behoorlijk; over vijftwintig jaar zou mijn vader een sympathieke zestiger zijn met grijs haar, die iets te veel whisky dronk en graag kleurrijke herinneringen ophaalde. We zouden nog steeds samen uitgaan. Dan zou ik hem over mijn dwaze streken vertellen en hij zou me goede raad geven. Het drong tot me door dat ik Anne buiten dit toekomstbeeld hield; ik kon haar daar geen plaats in geven, het lukte me niet. In dat appartement heerste chaos, nu eens was het volkomen verlaten, dan weer stond het vol bloemen, soms galmde het van geruzie en geklets in allerlei vreemde talen en struikelde je er over de vele bagage. Daar kon ik me onmogelijk de ordelijkheid, de stilte en de harmonie voorstellen die Anne overal meebracht als het kostbaarste bezit. Ik kreeg het erg benauwd bij het idee dat ik me zou doodvervelen, ook al was ik minder bang geworden voor haar overwicht sinds ik Cyril echt, dus ook lichamelijk, liefhad. Dat had me van heel wat angsten bevrijd. Maar meer dan wat ook vreesde ik verveling en rust. Om innerlijke rust te vinden, moesten mijn vader en ik opwinding en drukte om ons heen hebben. En dat zou Anne nooit toestaan.

9

Ik heb het hoofdzakelijk over Anne en over mezelf en veel minder over mijn vader. Dat wil niet zeggen dat hij geen belangrijke rol speelt in dit verhaal of dat ik hem niet de moeite waard vind. Ik heb nooit zo veel van iemand gehouden als van hem en van alle gevoelens die me in die tijd bezielde waren die voor hem het meest stabiel en intens. Ze waren mij het dierbaarst. Maar ik ken hem te goed, en ik voel me te dicht bij hem staan om er gemakkelijk over te kunnen praten. Toch zou ik juist meer over hem moeten vertellen om zijn gedrag aannemelijk te maken. Hij was niet ijdel en ook niet ego-istisch. Hij was lichtzinnig, ongeneeslijk lichtzinnig. Maar ik mag hem niet afschilderen als iemand die niet in staat was tot diepe gevoelens, als een onverantwoordelijk iemand. Zijn liefde voor mij moet niet luchtig opgevat worden en was ook zeker geen simpele, alledaagse vaderliefde. Ik kon hem meer dan wie ook verdriet doen; en die wanhoop die ik op zekere dag voelde, was die niet enkel het gevolg van een afwijzend gebaar van hem, van zijn blik die hij van me afwendde...? Ik ging altijd vóór zijn verliefdheden. Om me naar huis te kunnen brengen had hij soms ‘heel mooie kansen’ moeten laten lopen, zoals Webb het noemde. Maar ik kan niet ontkennen dat hij afgezien daarvan alleen voor zijn eigen genoegen leefde, met alle wispelturigheid en oppervlakkigheid van dien. Hij dacht nooit serieus over iets na. Hij probeerde alles terug te brengen tot een lichamelijke oorzaak, wat hij als de enige logische redenering zag. “Heb je een hekel aan jezelf? Dan moet je meer slapen en minder drinken.” Hetzelfde gold voor de felle begeerte die hij soms voor een vrouw voelde, hij dacht er niet aan die te onderdrukken of te verheffen tot een complexer gevoel. Hij was materialistisch ingesteld, maar hij was ook fijngevoelig, begripvol en gewoon een goed mens.

Het verlangen naar Elsa zat hem dwars, maar niet zoals je zou denken. Hij zei niet: “Ik sta op het punt Anne te bedriegen. Dat betekent dus dat ik

minder van haar hou,” maar: “Wat lastig dat ik zo naar Elsa verlang! Daar moet nu snel iets mee gebeuren, anders krijg ik problemen met Anne.” Bovendien hield hij van Anne en hij bewonderde haar, ze was weer eens iets anders dan die hele reeks frivole en nogal domme vrouwen met wie hij de laatste jaren was omgegaan. Ze bevredigde zowel zijn ijdelheid, zijn zinnelijkheid als zijn gevoeligheid, want ze begreep hem en hij kon zijn verstand en zijn ervaring meten met die van haar. Maar of dat ook nog zo was toen hij eenmaal beseftte hoe diepgaand haar gevoelens voor hem waren, dat betwijfel ik. In zijn ogen was ze de ideale minnares en voor mij de ideale moeder. Zag hij haar ook als ‘de ideale echtgenote’ met alle verplichtingen die daarbij hoorden? Ik geloof het niet. Ik ben ervan overtuigd dat hij in de ogen van Cyril en Anne wat gevoelsleven betreft net als ik een beetje abnormaal was. Dat verhinderde niet dat hij een opwindend leven leidde want hij zag dat als iets heel gewoons en gaf zich er met al zijn levenslust aan over.

Ik dacht niet aan hem toen ik mijn plannen smeedde om Anne uit ons leven te bannen; ik wist dat hij er wel overheen zou komen, zoals hij overal overheen kwam: breken met Anne zou hem minder zwaar vallen dan een geregeld leven leiden, het enige wat hem echt zou aantasten en gek zou maken was een leven vol sleur, zonder enige verrassing, wat overigens ook voor mij gold. Hij en ik waren uit hetzelfde hout gesneden, behoorden tot dezelfde mensensoort, die ik nu eens zag als trotse bohémiens, dan weer als armzalige, verstokte genotzoekers.

Op dat moment leed hij, hij voelde zich in elk geval radeloos. Elsa was voor hem het symbool geworden van het leven dat hij achter zich liet, van de jeugd, van zijn eigen jeugd vooral. Ik voelde dat hij dolgraag tegen Anne zou zeggen: “Liefste, je moet me één dag verontschuldigen; ik moet me er bij die jonge meid van overtuigen dat ik geen ouwe zak ben. Ik moet nog een keer haar lome lichaam voelen om mezelf gerust te stellen.” Maar dat kon hij natuurlijk niet tegen haar zeggen; niet omdat Anne zo jaloers was of door en door deugdzaam en onvermurwbaar op dit gebied, maar omdat ze waarschijnlijk alleen maar met hem wilde leven als hij zich hield aan de afspraak dat het gedaan was met zijn uitpattingen, dat hij geen schooljongen meer was maar iemand aan wie ze haar leven toevertrouwde, en dat hij zich dus fatsoenlijk moest gedragen en niet als een aan zijn bevliegingen verslaafde zielenpoot. Dat viel Anne niet te verwijten, haar

eigenbelang was volkomen normaal en begrijpelijk, maar dat weerhield mijn vader er niet van Elsa te begeren. Haar langzamerhand meer dan wat ook te begeren, des te heviger omdat het om een verboden vrucht ging.

Op dat moment had ik alles waarschijnlijk nog in goede banen kunnen leiden. Ik had alleen maar tegen Elsa hoeven zeggen dat ze aan zijn verlangen moest toegeven, waarna ik Anne met een of andere smoes een middag mee kon nemen naar Nice of waar dan ook. Bij terugkeer zouden we mijn vader volkomen ontspannen hebben aangetroffen, vervuld van een gloednieuw enthousiasme voor zijn wettige liefde – of die in elk geval meteen na terugkeer in Parijs wettig zou worden. Er was trouwens nog iets anders wat Anne niet zou kunnen verdragen: het idee dat ze een van de velen in een lange rij was, niet meer dan een tijdelijke geliefde. Wat werd ons leven toch lastig gemaakt door die waardigheid en dat zelfrespect van haar!

Maar ik zei niet tegen Elsa dat ze aan hem moest toegeven en ik vroeg Anne niet om mee te gaan naar Nice. Ik wilde dat het verlangen in mijn vaders hart een kwelling werd en hem ertoe zou aanzetten een fout te begaan. Ik had meer dan genoeg van de laatdunkendheid waarmee Anne ons vroegere leven veroordeelde, de moeiteloze minachting voor alles wat voor mijn vader en mij het geluk had betekend. Ik wilde haar niet vernederen, maar ik wilde dat ze zich zou neerleggen bij onze manier van leven. Ze moest te weten komen dat mijn vader haar had bedrogen en het op zijn objectieve waarde kunnen schatten, als een puur fysieke verliefdheid en niet als een aanslag op haar persoonlijke waardigheid en zelfrespect. Als ze per se gelijk wilde hebben, moest ze ons het ongelijk gunnen.

Ik deed alsof ik niets merkte van de gevoelens waardoor mijn vader geplaagd werd. Ik moest vooral voorkomen dat hij zijn hart bij me zou luchten, dat hij me zou dwingen zijn medeplichtige te worden, met Elsa te gaan praten en Anne opzij te schuiven.

Ik moest doen alsof ik zijn liefde voor Anne en ook de persoon Anne als iets heiligs zag. En eerlijk gezegd kostte me dat geen moeite. De gedachte dat hij Anne zou durven bedriegen en dus zou trotseren vervulde me met angst, maar ook met een vaag gevoel van bewondering.

Ondertussen hadden we een plezierig leven: ik greep elke gelegenheid aan om te zorgen dat mijn vader nog heviger opgewonden raakte van Elsa.

Annes gezicht vervulde me niet meer met schuldgevoel. Soms stelde ik me voor dat ze de realiteit zou aanvaarden en dat we een leven met haar konden leiden dat net zo goed aan onze als aan haar wensen beantwoordde. Bovendien zag ik Cyril regelmatig en wij beminden elkaar in het geheim. De geur van de dennenbomen, het ruisen van de zee, het aanraken van zijn lichaam...Hij werd steeds meer gekweld door wroeging, de rol die hij van mij moest spelen stond hem helemaal niet aan en hij deed het alleen nog maar omdat ik hem had wijsgemaakt dat onze liefde anders onmogelijk was. Dit alles betekende dat ik voortdurend een dubbelrol moest spelen en mijn geweten het zwijgen moest opleggen, maar verder hoefde ik me nauwelijks in te spannen of leugens te verkopen! (En zoals ik al zei werd ik alleen door mijn daden gedwongen een oordeel over mezelf te vellen.)

Ik ga snel aan deze dagen voorbij want ik ben bang dat ik door pijnlijke herinneringen overvallen word wanneer ik er langer bij stil blijf staan. Als ik alleen al aan Annes blije lach denk, aan hoe aardig ze voor me was, gaat er een pijscheut door me heen alsof ik een gemene trap in mijn onderbuik krijg en stokt mijn adem om wat ik heb gedaan. Dan kom ik zo gevaarlijk dicht bij wat men een slecht geweten noemt dat ik snel iets moet dóen: een sigaret opsteken, een plaat opzetten of even iemand bellen. Dan gaan mijn gedachten langzaam weer naar andere dingen. Maar ik vind het verschrikkelijk dat ik mijn toevlucht moet nemen tot het falen van mijn geheugen en mijn oppervlakkige aard, in plaats van ze te bestrijden. Ik wil ze liever niet onder ogen zien, zelfs niet om me er gelukkig mee te prijzen.

10

Vreemd dat het noodlot zich bij voorkeur vertoont op het gezicht van minderwaardige of alledaagse figuren. Die zomer had het Elsa's gelaat aangenomen. Een heel mooi, of beter gezegd een heel innemend gezicht. Ze had ook een bijzondere lach, warm en aanstekelijk, zoals alleen enigszins domme mensen die hebben.

Ik had al snel gemerkt wat die lach met mijn vader deed. Ik zorgde dat Elsa er optimaal gebruik van maakte wanneer we haar zogenaamd met Cyril moesten betrappen. Ik zei tegen haar: "Wanneer je me met mijn vader hoort aankomen zeg je niets, dan lach je alleen maar." En zodra mijn vader die volle, tevreden lach hoorde zag ik zijn gezicht vertrekken van razernij. Het duurde niet lang of ik ging helemaal op in mijn rol als regisseur. En ik had steevast succes met mijn enceneringen, want wanneer wij Cyril en Elsa tegenkwamen en zij openlijk getuigden van hun denkbeeldige maar o zo goed denkbare verhouding, verbleekten mijn vader en ik tegelijkertijd, trok het bloed weg uit mijn gezicht en uit dat van hem, meegezogen door die bezitsdrang die erger is dan onvervulde begeerte. Cyril, mijn Cyril over Elsa heen gebogen...Dat beeld verscheurde mijn hart; ik had het weliswaar zelf met hem en met Elsa uitgedacht, maar had niet voorzien dat het zo'n heftige uitwerking op ons zou hebben. Woorden worden vaak moeiteloos uitgesproken maar zijn ook bindend, en toen ik later de lijn van Cyrils gezicht zag, zijn bruine, zachte nek gebogen over Elsa's gezicht vol overgave, had ik er alles voor overgehad om die woorden ongedaan te maken. Ik vergat dat ik het zelf zo had gewild.

Afgezien van deze gebeurtenissen stond ons dagelijks leven voornamelijk in het teken van het vertrouwen, de zachtmoedigheid – ik vind het moeilijk om dat woord te gebruiken – en het geluk van Anne. Dichter bij het geluk dan ik haar ooit eerder had gezien, overgeleverd aan

ons, gewetenloze ego-isten, maar mijlenver verwijderd van onze heftige begeerten en mijn kleine lage listen. Daar had ik ook op gerekend: door haar onverschilligheid en haar trots hield ze zich instinctief verre van welke tactiek dan ook om mijn vader nog steviger aan zich te binden, en ook van elke vorm van behaagzucht omdat haar schoonheid, haar intellect en haar liefde al voldeden. Langzaam maar zeker raakte ik geroerd door haar lot; ontroering is een heel prettig gevoel en net zo meeslepend als marsmuziek. Dat kan niemand me dus kwalijk nemen.

Op een ochtend kwam het kamermeisje helemaal opgewonden met een briefje van Elsa met de volgende inhoud: “Alles in orde, kom snel!” Het bezorgde me een onheilspellend gevoel: ik heb een hekel aan ontknopingen. Hoe dan ook, ik ontmoette Elsa op het strand en ze keek me triomfantelijk aan.

“Ik heb eindelijk je vader gesproken, een uur geleden.”

“En wat heeft hij gezegd?”

“Hij zei dat hij ontzettend spijt had van wat er allemaal is gebeurd, en dat hij zich schofterig heeft gedragen. En dat is toch ook zo...?”

Het leek me verstandig dat te beamen.

“Daarna maakte hij me allemaal complimentjes, zoals alleen hij dat kan...Je weet wel, een beetje luchtig, en heel zacht, alsof hij er moeite mee heeft...zo’n stem als...”

Ik rukte haar weg uit haar romantische geneugten.

“En wat wilde hij verder?”

“Nou eh...niets! Nou ja, toch wel, hij nodigde me uit om thee met hem te gaan drinken in het dorp, om hem te laten zien dat ik niet haatdragend ben, en dat ik niet bekrompen ben, eerder ruimdenkend!”

Ik moest grinniken om de ideeën die mijn vader had over de ruimdenkendheid van roodharige jonge vrouwen.

“Waarom lach je? Ga ik naar die afspraak of niet?”

Het scheelde niet veel of ik had haar geantwoord dat me dat niets aanging. Maar toen bedacht ik dat ze mij verantwoordelijk hield voor het al dan niet slagen van haar listen en lagen. En dat ergerde me, of het nu terecht was of niet.

Ik voelde me in het nauw gedreven.

“Ik weet het niet, Elsa, dat hangt van jou af; je moet me niet steeds vragen wat je moet doen of laten, anders lijkt het wel of ik je dwing om...”

“Maar dat is toch ook zo?” viel ze me in de rede. “Het is toch allemaal dankzij jou?”

De bewondering die ik in haar stem hoorde maakte me ineens bang.

“Je gaat maar als je zin hebt, maar laat mij er voortaan in hemelsnaam buiten!”

“Maar...hij moet toch van die vrouw verlost worden...Cécile!”

Ik rende weg. Mijn vader moest maar doen wat hij niet laten kon en Anne moest zich maar zien te redden. Ik had trouwens een afspraak met Cyril. Voor mijn gevoel kon alleen de liefde me bevrijden van de verterende angst die bezit van me had genomen.

Cyril omarmde me zonder iets te zeggen en nam me mee. Als ik bij hem was werd alles ineens heel eenvoudig, alleen nog geladen met heftigheid en genot. Een tijdje later, toen ik languit tegen hem aan lag, tegen dat bezwete, gebruide lijf, ikzelf uitgeput en verloren als een schipbreukeling, zei ik tegen hem dat ik een hekel aan mezelf had. Ik zei het glimlachend want ik meende het, maar met een soort berusting die niet pijnlijk maar aangenaam was. Hij nam me niet serieus.

“Dat doet er niet toe. Ik hou genoeg van je om te zorgen dat je het met mij eens bent. Ik hou van je, ik hou zo veel van je...”

Tijdens het middageten hoorde ik die woorden en zoals hij ze had uitgesproken voortdurend in mijn hoofd naklinken: “Ik hou van je, ik hou zoveel van je...” Daarom herinner ik me ook nauwelijks meer iets van die maaltijd, hoe ik ook mijn best doe. Anne droeg een zachtpaarse jurk, dezelfde kleur als de kringen onder haar ogen, en als haar ogen zelf. Mijn vader lachte zichtbaar ontspannen: alles ging zoals hij het wilde. Bij het dessert zei hij dat hij die middag boodschappen ging doen in het dorp. Ik glimlachte inwendig. Ik was moe en gelaten. Ik wilde nog maar een ding: gaan zwemmen.

Om vier uur ging ik naar het strand. Op het terras trof ik mijn vader, die net op weg ging naar het dorp. Ik zei geen woord, drukte hem zelfs niet op het hart dat hij voorzichtig moest zijn.

Het water was zacht en warm. Anne kwam niet opdagen, waarschijnlijk was ze bezig met haar kledingcollectie en zat ze in haar kamer te tekenen terwijl mijn vader de charmeur uithing met Elsa. Na een paar uur, toen de zon me niet meer verwarmde, ging ik terug naar boven, liet me op een stoel op het terras vallen en keek in de krant.

Op dat moment verscheen Anne; ze kwam uit de richting van het bos. Ze liep hard, maar met moeite, onhandig, met haar ellebogen tegen het lichaam gedrukt. Ineens kreeg ik de onbetamelijke gedachte dat daar een oude vrouw rende, en dat ze vast en zeker zou vallen. Ik bleef verbijsterd zitten: zij verdween om de hoek van het huis, naar de garage. Toen begreep ik het plotseling en ik rende haar achterna om haar tegen te houden.

Ze zat al in haar auto en draaide het sleuteltje om in het contact. Buiten adem omklemde ik de rand van het portier.

“Anne,” hijgde ik, “Anne, ga niet weg, het is een vergissing, het is mijn schuld, ik kan het je uitleggen...”

Ze luisterde niet naar me, keek me niet eens aan en bukte zich om de auto van de handrem te halen.

“Anne, we hebbenje nodig!”

Toen richtte ze zich weer op, met vertrokken gezicht. Ze huilde. Toen besepte ik plotseling dat ik een levend wezen met echte gevoelens bestreed en niet een abstract iets. Ze was vast een nogal gesloten kind geweest dat opgroeide tot een jong meisje en vervolgens een vrouw werd. Ze was veertig, ze was alleen, en nu hield ze van een man met wie ze had gehoopt tien, misschien wel twintig jaar gelukkig te zijn. En ik...dit gezicht, dit diepbedroefde gezicht was mijn werk. Ik stond verstijfd en bevend over heel mijn lichaam tegen het portier gedrukt.

“Jullie hebben niemand nodig,” fluisterde ze, “jij niet en je vader niet.”

De motor liep al. Ik was wanhopig – ze kon toch niet zomaar weggaan?

“Vergeef me alsjeblieft...”

“Wat moet ik je vergeven?”

De tranen stroomden nog steeds over haar gezicht. Ze scheen het niet te merken en zei met een strak gezicht: “Arm kind!”

Ze legde even haar hand tegen mijn wang en reed toen weg. Ik zag de auto achter het huis verdwijnen. Ik was verloren, volkomen verdwaasd... Het was allemaal zo snel gegaan. En dat gezicht van haar, die uitdrukking...

Ik hoorde iemand aankomen, het was mijn vader. Hij had de tijd genomen om de lippenstift van Elsa zorgvuldig te verwijderen en de dennennaalden van zijn pak te vegen. Ik draaide me om en wierp me tegen hem aan: “Rotzak, rotzak die je bent!”

Ik barstte in snikken uit.

“Wat is hier gebeurd? Heeft Anne...? Cécile, zeg iets, Cécile...”

11

Pas bij het avondeten zagen we elkaar weer, allebei beklemd door het zo onverwacht herwonnen samenzijn. Ik had helemaal geen trek, en hij ook niet. We wisten allebei dat het absoluut noodzakelijk was dat Anne bij ons terugkwam. Ik zou de herinnering aan dat ontstelde gezicht dat ze me getoond had voor ze wegreed niet lang meer kunnen verdragen, net zomin als de gedachte dat ik verantwoordelijk was voor haar intense verdriet. Mijn geduldige gemanoeuvreeer en zorgvuldig opgezette plannen was ik op slag vergeten. Ik voelde me volkomen ontspoord, zonder toom of teugel, en datzelfde gevoel zag ik op het gezicht van mijn vader. “Denk je dat ze ons lang alleen laat?”

“Ze is vast teruggegaan naar Parijs,” antwoordde ik. “Parijs...” mompelde mijn vader dromerig. “Misschien zien we haar wel nooit meer terug...” Hij keek me ontredderd aan en pakte over de tafel heen mijn hand: “Je bent vast ontzettend kwaad op me. Ik weet niet wat me bezielde. Toen ik met Elsa terugliep door het bos, heeft ze... Nou ja, ik heb haar gekust en op dat moment moet Anne net langsgekomen zijn en...”

Ik luisterde niet naar hem. Elsa en mijn vader verstrengeld in de schaduw van de pijnbomen leek me een scène uit een klucht, ik kon het niet geloven, zag het niet voor me. Het enige wat me van deze dag gruwelijk levendig voor de geest stond was het gezicht van Anne zoals ik het voor het laatst had gezien, getekend door smart en verraad. Ik nam een sigaret uit mijn vaders pakje en stak hem aan. Nog iets wat Anne niet toestond: roken tijdens het eten. Ik glimlachte naar mijn vader: “Ik begrijp het best, hoor, het is jouw schuld niet... Een onbezonnen moment, zoals dat heet. Maar we moeten wel zorgen dat Anne ons vergeeft, jou vergeeft, bedoel ik.”

“Hoe dan?” vroeg hij.

Hij zag er slecht uit, ik kreeg medelijden met hem, en daarna ook met mezelf; waarom had Anne ons zomaar in de steek gelaten en liet ze ons lijden om wat eigenlijk niet meer dan een misstap was? Had ze dan geen verplichtingen jegens ons?

“We gaan haar schrijven en om vergeving vragen,” zei ik.

“Dat is een geniaal idee,” riep mijn vader uit.

Eindelijk zag hij een middel om los te komen uit die met schuldgevoel beladen ledigheid waarin we al drie uur lang gevangen zaten.

Zonder nog verder te eten schoven we het tafelkleed en de borden opzij, mijn vader haalde een bureaulamp, pen en inkt en briefpapier en bijna glimlachend gingen we tegenover elkaar zitten, zo waarschijnlijk leek ons, door dit charmante tafereel, de terugkeer van Anne. Een vleermuis beschreef zijdezachte duikvluchten bij het raam. Mijn vader boog zich over het papier en begon te schrijven.

Wanneer ik me de brieven vol goede bedoelingen en voornemens die we die avond aan Anne schreven weer voor de geest haal geeft me dat een ondraaglijk gevoel, alsof het wrede lot mij hoont. Als twee vlijtige maar onhandige schoolkinderen zaten we samen onder de lamp te werken aan die onmogelijke opdracht: Anne terugkrijgen. Toch schreven we elk een meesterwerk in het epistolaire genre, vol geloofwaardige excuses, liefdesverklaringen en spijtbetuigingen. Toen ik mijn brief af had was ik er bijna van overtuigd dat Anne hier wel voor moest zwichten en dat we ons weldra met haar zouden verzoenen. Ik zag al voor me hoe ze ons vergiffenis zou schenken, een tafereel vol schroom en liefdevolle humor... Het zou plaatsvinden in Parijs, bij ons thuis, Anne zou binnenkomen en...

De telefoon ging. Het was tien uur. We keken elkaar verbaasd aan, toen hoopvol: het was Anne om te zeggen dat ze ons vergaf, dat ze terugkwam. Mijn vader rende naar het toestel en riep vrolijk: “Hallo!” Vervolgens zei hij alleen nog maar ‘Ja, ja! Waar? Ja’ met nauwelijks hoorbare stem. Ik stond ook van tafel op, in mij groeide de angst. Ik keek naar mijn vader en naar de hand waarmee hij werktuigelijk langs zijn gezicht streek. Toen legde hij voorzichtig de hoorn terug op de haak en keek me aan.

“Ze heeft een ongeluk gehad,” zei hij. “Op de weg door de Esterel. Het heeft een hele tijd geduurd voor ze haar adres hadden gevonden. Ze hebben eerst naar Parijs gebeld en daar gaven ze ons nummer hier.”

Hij sprak machinaal, eentonig, en ik durfde hem niet te onderbreken.

“Het is in de gevaarlijkste bocht van de weg gebeurd. Er zijn daar al heel veel ongelukken gebeurd, schijnt het. De auto is vijftig meter diep in de afgrond gestort. Het zou een wonder zijn als ze het had overleefd.”

In mijn herinnering is de rest van die nacht een boze droom. De weg die opduikt in het licht van de koplampen, het strakke gezicht van mijn vader, de ingang van het ziekenhuis...Mijn vader wilde niet dat ik haar nog zag. Ik zat in de wachtkamer op een bankje en keek naar een prent die Venetië voorstelde. Ik dacht nergens aan. Een verpleegster vertelde me dat het al het zesde ongeluk op die plek was sinds het begin van de zomer. Mijn vader kwam maar niet terug.

Toen bedacht ik dat Anne zich door haar dood – opnieuw – van ons onderscheidde. Als mijn vader of ik zelfmoord had gepleegd – als we daar al de moed voor zouden hebben – was het met een kogel door het hoofd geweest en we hadden gegarandeerd een briefje achtergelaten met een verklaring die bedoeld was om de zielenrust en de slaap van de verantwoordelijken voor eeuwig te verstoren. Maar Anne had ons een kostbaar geschenk nagelaten: het was heel goed mogelijk dat het een ongeluk was geweest gezien de gevaarlijke bocht en de slechte wegligging van haar auto. Een geschenk dat we onmiddellijk aannamen, zwak als we waren. Trouwens, het feit dat ik het nog steeds over zelfmoord heb is waarschijnlijk een geromantiseerd idee van mij. Hoe kan iemand zich van het leven beroven voor twee schepsels als mijn vader en ik, mensen die niemand nodig hebben, dood noch levend? Met mijn vader had ik het trouwens altijd alleen maar over een ongeluk.

De volgende dag kwamen we om een uur of drie ‘s middags weer thuis. Elsa en Cyril zaten op de stoep op ons te wachten. Ze richtten zich voor ons op als twee verbleekte en vergeten gedaanten: geen van beiden had Anne echt gekend, geen van beiden had van haar gehouden. Daar stonden ze met hun kleine liefdesperikelen, de dubbele verleiding van hun schoonheid en hun schaamte. Cyril deed een stap in mijn richting en legde zijn hand op mijn arm. Ik keek hem aan: ik had nooit van hem gehouden. Ik vond hem aardig en aantrekkelijk; ik hield van het genot dat hij me schonk, maar ik had hem niet nodig.

Ik zou weggaan en dit huis, deze jongen en deze zomer achter me laten. Mijn vader begreep me, hij nam me op zijn beurt bij de arm en we gingen naar binnen.

In huis vonden we Annes jasje, haar bloemen, haar kamer en haar parfum. Mijn vader sloot de luiken, pakte een fles uit de ijskast en twee glazen. Het was de enige remedie die we binnen handbereik hadden. Onze brieven met smeekbeden slingerden nog op tafel. Ik veegde ze weg en ze dwarrelden op de grond. Mijn vader, die met een vol glas naar me toe kwam, aarzelde even en zorgde toen dat hij er niet op trapte. Ik vond het allemaal heel symbolisch en van slechte smaak getuigen. Ik nam mijn glas en leegde het in één teug. Het was schemerig in de kamer, ik zag het silhouet van mijn vader bij het raam. De zee sloeg tegen het strand.

12

Bij de begrafenis in Parijs bescheen de zon de nieuwsgierige menigte en het zwart van de rouw. Mijn vader en ik condoleerden de oude tantes en nichten van Anne. Ik bekeek ze nieuwsgierig: ze zouden vast en zeker eenmaal per jaar bij ons thee zijn komen drinken. Men keek medelijdend naar mijn vader: Webb had waarschijnlijk al rondverteld dat ze zouden gaan trouwen. Ik zag Cyril die me bij de uitgang opwachtte. Ik meed hem. De wrok die ik tegen hem koesterde was volkomen ongegrond, maar ik kon mij er niet tegen verzetten... De mensen om ons heen betreurden het absurde en afschuwelijke ongeluk, wat ik wel prettig vond aangezien ik nog steeds de nodige twijfel had of het wel een ongeluk was geweest.

Toen we naar huis reden pakte mijn vader mijn hand en drukte die stevig. Ik dacht: je hebt nu alleen mij nog, en ik alleen jou, we zijn eenzaam en ongelukkig, en voor het eerst huilde ik. Het waren geen onaangename tranen want ze hadden niets te maken met de leegte, dat afschuwelijke gevoel van totale leegte dat me overviel toen ik in het ziekenhuis naar die prent van Venetië zat te kijken. Mijn vader gaf me zonder iets te zeggen zijn zakdoek, maar zijn gezicht was getekend door verdriet.

Een maand lang leefden we met elkaar als weduwnaar en wees, we aten samen en gingen niet uit. Soms hadden we het even over Anne: “Weet je nog die dag dat...” We spraken er voorzichtig over, met afgewende blik, bang om elkaar pijn te doen, of dat er iets in ons zou losbarsten wat tot onherstelbare uitspraken zou leiden. Die voorzichtigheid en wederzijdse zachtmoedigheid werden beloond. Het duurde niet lang of we konden op een normale toon over Anne praten als over een geliefd iemand met wie we gelukkig hadden kunnen zijn, maar die God tot zich had geroepen. Ik

schrijf 'God' in plaats van 'toeval', maar wij geloofden niet in God. Voor ons was het al een geluk dat we in het toeval konden geloven.

Op een dag ontmoette ik bij een vriendin een neef van haar die ik aardig vond en die mij ook aardig vond. Een week lang ging ik elke dag met hem uit zonder erbij na te denken, zoals het hoort bij een nieuwe liefde, en mijn vader, die van nature niet geschikt was voor een leven in eenzaamheid, volgde mijn voorbeeld met een nogal eierzuchtige jonge vrouw. Het leven ging weer verder zoals eerst, zoals te voorzien was geweest. Wanneer we bij elkaar zijn hebben we samen plezier en vertellen we elkaar over onze veroveringen. Hij weet natuurlijk best dat mijn omgang met Philippe niet platonisch is en ik weet maar al te goed dat zijn nieuwe vriendin hem handenvol geld kost. Maar we zijn gelukkig. De winter is bijna voorbij, we huren niet dezelfde villa als de vorige zomer maar een andere, in de buurt van Juan-les-Pins.

Maar 's-ochtends vroeg, wanneer ik nog in bed lig en alleen het geluid van de auto's in Parijs hoor, pleegt mijn geheugen soms verraad en komt de zomer met al zijn herinneringen weer terug. Anne, Anne! Ik herhaal die naam heel zacht en heel lang in de eerste ochtendschemering. En dan welt er iets in me op wat ik met zijn ware naam begroet, mijn ogen gesloten: bonjour tristesse.